

แนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหารในการปฏิบัติ
ภารกิจเพื่อสนับสนุนภาครัฐและประชาชน

โดย

พันเอก พนาเวศ จันทรังษี
รองเจ้ากรมการสัตวทหารบก

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 – 2563

หนังสือรับรอง

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ได้อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง “แนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหารในการปฏิบัติภารกิจเพื่อสนับสนุนภาครัฐและประชาชน” ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา ของ พันเอก พนาเวศ จันทรังษี เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62 ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช 2562 - 2563

พลโท

(พิสิทธิ์ ปฐมเอม)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
สถาบันวิชาป้องกันประเทศ

บทคัดย่อ

เรื่อง แนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหารในการปฏิบัติภารกิจ เพื่อสนับสนุนภาครัฐและประชาชน

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

ผู้วิจัย พันเอก พนาเวศ จันทร์รังษี **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 62

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการใช้สุนัขทหาร รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้สุนัขทหาร และศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหาร เพื่อสนับสนุนภาครัฐและประชาชน โดยเฉพาะสุนัขทหารเป็นสิ่งอุปกรณ์ทางทหารที่มีชีวิต ในภารกิจทางทหารได้นำสุนัขทหารที่ผ่านการฝึกมาใช้ในการฝึกทางยุทธวิธี, ภารกิจในการรักษาความปลอดภัย และภารกิจพิเศษอื่น ๆ เช่น การตรวจค้นวัตถุระเบิด, การตรวจค้นยาเสพติดให้โทษ เป็นต้น ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก มีภารกิจหลักในการผลิตสุนัขใช้งานทางทหาร ฝึกกำลังพลและสุนัขในหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อให้ได้ชุดสุนัขทหาร (ผู้บังคับสุนัข + สุนัขทหาร) สนับสนุนภารกิจของ กองทัพบก, กองทัพเรือ, กองทัพอากาศ, สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, หน่วยงานพลเรือน และรัฐวิสาหกิจ โดยเฉพาะในด้านการบรรเทาสาธารณภัย ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ได้ศึกษาวิจัยและจัดทำหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เพื่อให้โรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก เปิดการศึกษาสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรที่ปฏิบัติงาน หรือภารกิจบรรเทาสาธารณภัยที่ประสงค์ และมีความต้องการชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในการปฏิบัติภารกิจ การศึกษาและวิจัยในครั้งนี้เพื่อศึกษาความพร้อมของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ในการเปิดการศึกษาหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เพื่อให้ได้ชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย บูรณาการความร่วมมือในการบรรเทาสาธารณภัยกับองค์กรภาครัฐ, องค์กรภาคประชาสังคมในภารกิจช่วยเหลือ บรรเทาภัยพิบัติ ซึ่งเป็นการสนับสนุนภาครัฐและประชาชนต่อไป

Abstract

Title The readiness guidelines to predeploy military working dogs (MWD) and design the various training courses for supportive missions to government and people

Field Social - Psychology

Name Col. Panawet Chantarangsi **Course** NDC **Class** 62

This research has aims to study the readiness of military working dogs (MWD) predeployment, to collect problems and limitation and to define the readiness guidelines for designing of military working dogs training for supportive missions to the government and people. The military working dogs are the live equipment to support military missions either in tactical operations, safety missions or other special mission for example patrolling explosive objects, drugs scouting etc., Army Veterinary & Remount Department has main missions to train dogs for military missions, train military crews and dogs in various courses to form MWD rescue teams (handlers and military dogs) to support operations of Army, Navy, Air Forces, Police, Civilian and State Enterprises such as disaster relief missions. The Military Working Dogs School, Army Veterinary & Remount Department is the main unit to study and research to conduct various courses for handlers to rescue search and provide disaster relief assistance for many government organizations who require to set up rescue teams. This result of this research helps the Military Working Dogs School to define the readiness to support military working dogs and design courses for various needs to provide disaster relief support teams and to collaborate rescue cooperation between government and civil societies.

คำนำ

ศูนย์การสุขนันทนาการ กรมการสัตว์ทหารบก เป็นหน่วยที่มีภารกิจหลักในการผลิตสุนัขใช้งานทางทหาร และให้การฝึกกำลังพลและสุนัข ตามหลักสูตรต่าง ๆ ที่ทางราชการกำหนดแต่ยังขาดข้อมูลทางเทคนิคที่ส่งผลกระทบต่อแผนปฏิบัติการ และมาตรการเตรียมความพร้อมในการประสานและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานพลเรือน - ทหาร และภาคประชาสังคม ในการบริหารภัยพิบัติตลอดจนประสิทธิภาพในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมโดยเฉพาะเรื่องการเข้าถึงพื้นที่เป้าหมายให้ทันเวลาภายหลังเกิดภัยพิบัติ จึงมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยใช้สัตว์ทางทหารตามรูปแบบมาตรฐานสากล ทั้งยังเหมาะสมกับสภาพการณ์ในประเทศไทยและประเทศในแถบภูมิภาคเอเชีย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและดำรงขีดความสามารถของชุดสุนัขทหารหน้าที่ค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานบรรเทาสาธารณภัยทั้งที่เกิดจากธรรมชาติและการกระทำของมนุษย์ โดยชุดสุนัขทหารดังกล่าวจะค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่มีชีวิตอยู่หลังเกิดอุบัติเหตุเป็นลำดับแรกทันทีด้วยการค้นหา แจ้งเตือน และชี้จุดก่อนที่จะใช้เครื่องมือชนิดอื่นเข้ามาทำการช่วยเหลือ หากผู้บังคับสุนัขบาดเจ็บก็สามารถใช้ผู้บังคับสุนัขสำรองได้อย่างทันท่วงที เพื่อให้การปฏิบัติงานค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

การวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการศึกษาความพร้อมในการใช้สุนัขทหาร รวมถึงการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้สุนัขทหาร เป็นแนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชน ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและประเทศในแถบภูมิภาคเอเชีย โดยสามารถนำไปใช้งานได้มีประสิทธิภาพเหมาะสม และดำรงความต่อเนื่องในการใช้งานชุดสุนัขทหารเพื่อบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติต่อไป

พันเอก

(พนาเวศ จันทรงษ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารวิจัยเรื่อง แนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหารในการปฏิบัติภารกิจสนับสนุนภาครัฐและประชาชนนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก พลโท สันต์เพชร สายสรรพมงคล พลตรี เทพชาติรี ผึ้งสระ พันเอก พิระพงษ์ จันทวโร พันเอกหญิง จิราพร ชั้นประดับ นาวาเอกหญิง ปิยะฉัตร ไชยนต์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนวทาง และคำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ รวมถึงการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของเนื้อหาทุกขั้นตอนต่อการทำเอกสารวิจัยฉบับนี้ เพื่อให้เอกสารวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยซาบซึ้งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบคุณ พันเอก อำนาจ จังพานิช ผู้บังคับศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก พันเอก ดนัย สุมานิก หัวหน้ากองกำลังพล กรมการสัตว์ทหารบก พันโท อธิระ สมจิตรประเสริฐ หัวหน้าแผนกผสมพันธุ์ ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก พันตรี อำพล บำรุงไทย อาจารย์หัวหน้าวิชาทั่วไป โรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก พันโทหญิง ปัทมา ทองศฤงคารี พันโท พงศธร จันทนปุม รวมถึงชุดครูฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์ รวมถึงข้อมูล ความคิดเห็น และคำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำเอกสารวิจัยฉบับนี้

ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณกรมการสัตว์ทหารบกที่ได้สนับสนุนและมอบโอกาสอันมีค่ายิ่งให้ ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าศึกษาในหลักสูตร วปอ. สถาบันชั้นนำของชาติทางการศึกษาเชิงสหวิทยาการ ด้านยุทธศาสตร์และความมั่นคง ซึ่งทำให้ข้าพเจ้าได้รับประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพ อีกทั้งเป็นการเสริมสร้างความรู้และความสามารถในการดำเนินภารกิจที่เกี่ยวข้องในระดับสากล อันจะช่วยขับเคลื่อนนโยบายภาครัฐและยุทธศาสตร์ชาติด้านการต่างประเทศให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อไป

พันเอก

(พนาเวศ จันทรงษ์)

นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 62

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
วิธีดำเนินการวิจัย	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	4
คำจำกัดความ	4
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
ประวัติศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก	5
ความเป็นมาของการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	7
สายพันธุ์สุนัขที่นำมาฝึกในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	8
คุณลักษณะของสุนัขที่นำมาฝึกในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	16
พฤติกรรมของสุนัขที่นำมาใช้งาน	17
การใช้สุนัขทหารประเทศอื่น ๆ	20
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	20
การจัดตั้งหมวดสุนัขทหาร พัน.มทบ. ให้กับ มทบ.	21
กรอบแนวคิดของการวิจัย	24
สรุป	24
บทที่ 3 การศึกษาการเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก	25
วิสัยทัศน์และภารกิจของกองทัพบกภายในปี 2579	25
การศึกษาการเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	27

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4	
การเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือ	
ผู้ประสพภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวภัทการบก	30
ด้านความพร้อมของครูฝึก	30
ด้านความพร้อมของสุนัข	35
ด้านความพร้อมของหลักสูตร	47
ด้านความพร้อมของผู้เข้ารับการศีกษา	57
ด้านความพร้อมของ ศสท.กส.ทบ.	58
บทที่ 5	59
สรุปและข้อเสนอแนะ	
สรุป	59
ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม	64
ประวัติย่อผู้วิจัย	65

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
2-1	พระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จพระราชดำเนินมายังศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก ณ อำเภอกาบัง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2515 เพื่อพระราชทานเข็มสุนัข สงครามให้แก่ผู้บังคับสุนัขทหารที่สำเร็จการฝึก, ชุดตรวจสอบ สุนัขตรวจค้นทุ่นระเบิด และผู้บังคับบัญชาในหน่วยโครงการ สุนัขทางทหาร	7
2-2	สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์	8
2-3	สุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพอด	11
2-4	สุนัขพันธุ์เบลเยียม มาลินอยส์	13
2-5	ผังการจัด พัน.มทบ. อจย. 51 – 407	22
2-6	ผังการจัด มว.สุนัขทหาร อจย.41 – 409	22
2-7	ผังการจัด พัน.สท. อจย.4 – 25	23
2-8	ผังการจัด ร้อย.สุนัขทหาร อจย.4 – 27	23
3-1	ผังการจัด หมวดสุนัขทหาร พัน.มทบ. (รูปแบบใหม่)	27
3-2	การจัดประชุม และระดมสมอง (Brain Stroming) ณ ศสท.กส.ทบ.	28
3-3	แผนที่ความคิด (Mind Mapping) แนวทางการเตรียมความพร้อม การใช้สุนัขทหารในการปฏิบัติการกิจเพื่อสนับสนุนภาครัฐและประชาชน	29
4-1	ประกาศนียบัตรแสดงการผ่านหลักสูตรผู้บังคับสุนัข	30
4-2	ประกาศนียบัตรแสดงผลการผ่านหลักสูตรครูฝึกผู้บังคับสุนัขทหาร	31
4-3	ประกาศนียบัตรแสดงผลการผ่านหลักสูตรผู้บังคับสุนัขช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย	31
4-4	หนังสือรับรองการสอบผ่าน International Rescue Dog - Organisation (IRO)	32
4-5	พ.อ.พนาเวช จันทรังษี (ผู้วิจัย) พร้อมชุดครูฝึกและสุนัขทหาร หน้าที่ค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	33
4-6	การฝึก Unit School ชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	34
4-7	เข้ารับการฝึกผสม รหัส หนุมานการ์เดียน (Hanuman Guardian) ระหว่างกองทัพบกไทยและกองทัพสหรัฐอเมริกา	34

สารบัญแผนภาพ (ต่อ)

แผนภาพที่	หน้า	
4-8	ประกาศนียบัตรแสดงการเข้าร่วมการฝึกผสม รหัสหนุมานการ์เดียน (Hanuman Guardian) ระหว่าง กองทัพบกไทยและกองทัพสหรัฐอเมริกา	35
4-9	อุปกรณ์และเครื่องช่วยฝึก Puppy Training Program	47
4-10	หลักฐานแสดงการอนุมัติหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและ ช่วยเหลือผู้ประสบภัย	53
4-11	แสดงจำนวนผู้เข้ารับการศึกษา	53
4-12	การฝึกการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ร่วมกับประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ 20 – 24 ส.ค. พ.ศ. 2555	54
4-13	การฝึกร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เมื่อวันที่ 2 ส.ค. พ.ศ.2561 จังหวัดชัยภูมิ	53
4-14	การฝึกร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เมื่อวันที่ 9 ก.ย. พ.ศ.2561 จังหวัดเพชรบุรี	55
4-15	การปฏิบัติงานกรณีน้ำป่าโคลนถล่ม เมื่อวันที่ 11 ส.ค. พ.ศ.2544 ณ บ้านน้ำก้อ ต.หนองไขว่ อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์	55
4-16	การปฏิบัติงานกรณีคลื่นยักษ์ (สึนามิ) เมื่อวันที่ 26 ธ.ค. พ.ศ.2547 ณ อุทยานแห่งชาติเขาหลัก ต.คึกคัก อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา	55
4-17	อุปกรณ์เครื่องช่วยฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	56
4-18	เครื่องช่วยฝึกในการฝึกทบทวน Unit School	56

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4-1	แสดงการเปรียบเทียบข้อดี – ข้อเสีย ของสุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพอด, พันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ และพันธุ์เบลเยียม มาลีโนยส์ ที่นิยมนำมาใช้ในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	36
4-2	การฝึกลูกสุนัข	43
4-3	ตรวจสอบลักษณะจิตประสาทและอารมณ์	46
4-4	สรุปหลักสูตร หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	48
4-5	แถลงหลักสูตร หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	49
4-6	แสดงเครื่องช่วยฝึกพิเศษสิ้นเปลือง (สำหรับสุนัข) หลักสูตรค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	57

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่กองทัพบกได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์กองทัพบก 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการเตรียมกำลังและใช้กำลังในระยะเวลา 20 ปี เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นั้นในส่วนของพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาผลกระทบจากสาธารณภัยต่าง ๆ คือหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันประเทศที่สำคัญยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากกองทัพบกเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาลที่มีความพร้อม สามารถเข้าให้การช่วยเหลือประชาชนร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ในการนำกำลังพลและยุทโธปกรณ์เข้าให้การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็ว ทันเวลา และทันต่อสถานการณ์ ตลอดจนการสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ และการช่วยเหลือประชาชนและการบรรเทาสาธารณภัยพิบัตินานาชาติ (International Humanitarian and Disaster Reliefs) ทั้งในกรอบอาเซียนภูมิภาค และสหประชาชาติตามแผนพัฒนากองทัพบก (พ.ศ.2560 – 2564) ภัยพิบัติธรรมชาติเป็นภัยคุกคามสำคัญที่กองทัพบกเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในลักษณะของการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ (HA/DR) จึงนับเป็นการแสดงบทบาทที่ส่งผลด้านบวกในการส่งเสริมภาพลักษณ์ของกองทัพ กรมการสัตว์ทหารบก ซึ่งเป็นหน่วยในการส่งกำลังบำรุงได้มีการปรับปรุงและจัดหน่วยภายในให้มีความเหมาะสมตามแนวทางในการเตรียมกำลังและใช้กำลังของกองทัพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการใช้สัตว์ทางทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจของกองทัพ จึงมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม

ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก เป็นหน่วยที่มีภารกิจหลักในการผลิตสุนัขใช้งานทางทหาร และให้การฝึกกำลังพลและสุนัข ตามหลักสูตรต่าง ๆ ที่ทางราชการกำหนด เพื่อให้ได้มาซึ่งชุดสุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตลอดจนหน่วยงานด้านพลเรือน และรัฐวิสาหกิจหลายแห่ง รวมถึงการวิจัยและพัฒนา รูปแบบหลักสูตรผู้บังคับสุนัขทหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มขีดความสามารถของชุดสุนัขทหาร ให้มีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ และเหมาะสมต่อสภาวการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันและอนาคต

อย่างไรก็ตาม ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ยังขาดข้อมูลทางเทคนิคที่ส่งผลกระทบต่อแผนปฏิบัติการ และมาตรการเตรียมความพร้อมในการประสานและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานพลเรือน - ทหาร และภาคประชาสังคม ในการบริหารภัยพิบัติตลอดจนประสิทธิภาพในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมโดยเฉพาะเรื่องการเข้าถึงพื้นที่เป้าหมายให้ทันเวลา

ภายหลังเกิดภัยพิบัติ จึงมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยใช้ สัตว์ทางทหาร ตามรูปแบบมาตรฐานสากล ทั้งยังเหมาะสมกับสภาพการณ์ในประเทศไทยและประเทศ ในแถบภูมิภาคเอเชีย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและดำรงขีดความสามารถของชุดสุนัขทหารหน้าที่ค้นหา และช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานบรรเทาสาธารณภัยทั้งที่เกิดจากธรรมชาติ และการกระทำของมนุษย์ โดยชุดสุนัขทหารดังกล่าวจะค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่มีชีวิตอยู่ ภายหลังเกิดอุบัติเหตุเป็นลำดับแรกทันทีด้วยการค้นหา แจ็งเตือน และชี้จุดก่อนที่จะใช้เครื่องมือชนิดอื่น เข้ามาทำการช่วยเหลือ หากผู้บังคับสุนัขขาดเจ็บก็สามารถใช้ผู้บังคับสุนัขสำรองได้อย่างทันท่วงที เพื่อให้การปฏิบัติงานค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้จึงเห็นเป็นเหตุผลสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการศึกษาแนวทางการเตรียม ความพร้อมในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชน เพื่อรองรับแผนป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและ ประเทศในแถบภูมิภาคเอเชีย โดยสามารถนำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสม และดำรง ความต่อเนื่องในการใช้งานชุดสุนัขทหารเพื่อบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชน ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาครัฐและ ประชาชนของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหาร เพื่อสนับสนุนภารกิจ ภาครัฐและประชาชน

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหาร ในการปฏิบัติการกิจเพื่อสนับสนุนภาครัฐและประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการใช้ สุนัขทหาร, ศึกษาปัญหาและอุปสรรค และศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหาร เพื่อสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชน โดยศึกษาความพร้อม 5 ด้าน คือ ด้านความพร้อม ของครูฝึก, ด้านความพร้อมของสุนัข, ด้านความพร้อมของหลักสูตร, ด้านความพร้อมของผู้เข้ารับ การศึกษา และด้านความพร้อมของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก สถานที่ทำการศึกษ เป็นพื้นที่ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก (ศสท.กส.ทบ.) โดยใช้พื้นที่โรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก (รร.สท.ศสท.กส.ทบ.) อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสำคัญ โดยมีประเด็นที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิ ในการเตรียมความพร้อมในการเปิดหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความพร้อมของครูฝึก
2. ด้านความพร้อมของสุนัข
3. ด้านความพร้อมของหลักสูตร
4. ด้านความพร้อมของผู้เข้ารับการศึกษ
5. ด้านความพร้อมของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาของโรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก (ร.ร.สท.ศสท.กส.ทบ.) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสุนัขทหาร โดยการสัมภาษณ์จะใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง ซึ่งสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพเป็นจริง โดยใช้ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล / การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการวิจัย หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจะนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงโดยคำนึงถึงการนำมาปฏิบัติจริงและนำเสนอข้อมูลในลักษณะพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) รวมทั้งนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมทั้งการจัดทำหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่มีความสมบูรณ์ และสอดคล้องกับภารกิจการจัดหน่วย หมวดสุนัขกู้ภัยของ พัน.มทบ. (รูปแบบใหม่) ด้วย

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบถึงความพร้อมในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชนของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก
2. เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภาครัฐและประชาชนของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก
3. เพื่อทราบถึงแนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชน

คำจำกัดความ

สุนัขทหาร	หมายถึง	สุนัขที่ผ่านการฝึกเพื่อใช้งานทางทหารในหน้าที่ต่าง ๆ โดยทั่วไปจะมีอายุระหว่าง 1 – 8 ปี
-----------	---------	---

ชุดปฏิบัติการสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

หมายถึง ชุดปฏิบัติการสุนัขทหารที่ผ่านการฝึกมาเพื่อปฏิบัติหน้าที่ค้นหาผู้ประสบภัย สามารถปฏิบัติงานค้นหาผู้ประสบภัย ชุดปฏิบัติการประกอบด้วย หัวหน้าชุด 1 นาย ผู้บังคับสุนัข 4 นาย สุนัข 4 ตัว และพลขับ 2 นาย

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ประวัติศาสตร์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

กิจการสุนัขทหารในกองทัพไทยเริ่มต้นเมื่อปี พ.ศ.2511 จากแนวพระราชดำริของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่จะนำขีดความสามารถของ สุนัขในส่วนของประสาทสัมผัสพิเศษที่ดีกว่ามนุษย์มาช่วยลดการสูญเสียของฝ่ายรัฐในการสู้รบ โดยเฉพะอย่างยิ่งในภารกิจการปราบปรามผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ โดยให้กองบัญชาการ ทหารสูงสุดเป็นผู้รับสนองพระราชดำริ ทำให้จัดตั้ง “โครงการสุนัขทหาร” เป็นครั้งแรกในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ.2511 โดยพลอากาศเอก ทวี จุลละทรัพย์ เสนาธิการทหาร ได้มอบหมายให้กองบัญชาการ ทหารสูงสุดส่วนหน้ารับผิดชอบเรื่องสุนัขทหารในขั้นต้น ซึ่งกองบัญชาการทหารสูงสุดส่วนหน้าได้ มอบหมายให้ กรมยุทธการทหาร รับเรื่องสุนัขทหารไปดำเนินการ โดยให้ นาวาเอก เสนาะ สมิตเกษตริน ทำหน้าที่นายทหารโครงการสุนัขทหาร ซึ่งการดำเนินงานของโครงการแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ใช้เวลาภายใน 5 ปี โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2511 เป็นต้นไป และสิ้นสุดโครงการในวันที่ 30 กันยายน พ.ศ.2515 เพื่อวัตถุประสงค์ในการทดลองการผลิต การฝึก และการใช้งานใน สถานการณ์จริง และเพื่อวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งหน่วยสุนัขทหารขึ้นในกองทัพไทย ให้มี ขีดความสามารถในการสนับสนุนสุนัขใช้งานหน้าที่ต่าง ๆ เป็นส่วนรวมให้กับ กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ในระยะแรกของโครงการสุนัขทหาร ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ส่งมอบสุนัขพันธุ์เยอรมัน เชพเพอดให้กับกองบัญชาการทหารสูงสุดส่วนหน้า จำนวน 17 ตัว แบ่งเป็นเพศผู้ 2 ตัว และเพศเมีย 15 ตัว เพื่อใช้ในการผลิตลูกสุนัขให้กับโครงการ โดยเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ.2511 พลโท เกรียงศักดิ์ ชมะ นันทน์ (ยศขณะนั้น) รองเสนาธิการทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุดส่วนหน้า พร้อมด้วยฝ่ายอำนวยการ ผู้แทนจากกรมการสัตว์ทหารบก และผู้แทนจากกองทัพบกสหรัฐอเมริกา ได้เดินทางไปสำรวจพื้นที่ป่าของ กองทัพบก ซึ่งแผนกเสบียงสัตว์ที่ 1 กรมการสัตว์ทหารบกเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแล และได้ตกลงใจเลือกพื้นที่บริเวณ หมู่บ้านแก่งหีบ ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เนื้อ ที่ประมาณ 100 ไร่ เป็นที่ตั้งตั้งหน่วยสุนัขทหารในสังกัดกองบัญชาการทหารสูงสุด ส่วนงานก่อสร้าง หน่วยได้เริ่มขึ้นเมื่อปลายปีงบประมาณ 2511 เมื่อวันที่ 12 – 19 สิงหาคม พ.ศ.2512 โครงการสุนัข ทหารได้ย้ายหน่วยจากที่ตั้งชั่วคราวที่คอกสุนัขของกองกำกับการสุนัขตำรวจบางเขน กรุงเทพมหานคร ไปเข้าที่ตั้งหน่วยถาวร ณ บริเวณหมู่บ้านแก่งหีบ ตำบลหนองสาหร่าย อำเภอปาก ช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นการถาวร ประกอบด้วยกำลังพลทั้งสิ้น 30 นาย และสุนัข จำนวน 9 ตัว และคงอยู่ที่นี้จนถึงปัจจุบัน

เมื่อโครงการเริ่มประสบผลสำเร็จด้วยพระมหากรุณาธิคุณจาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้พระราชทานเข็มสนัขสงครามให้ผู้บังคับสุนัขทหาร และผู้รับสนองพระราชดำริโครงการที่ดำเนินกิจกรรมที่ราชบุรี จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อ 27 มีนาคม พ.ศ.2513 ในเวลาต่อมาได้เสด็จพระราชดำเนินมาพระราชทานเข็มสนัขสงครามให้ผู้บังคับสุนัขทหารที่สำเร็จการฝึก และชุดตรวจสอบสุนัขตรวจค้นทุ่นระเบิด รวมทั้งผู้บังคับบัญชาในหน่วยโครงการสุนัขทหาร เมื่อ 10 มิถุนายน พ.ศ.2515 ที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

หลังจากการดำเนินงานตามกำหนดการ โครงการสุนัขทหารได้สิ้นสุดลง พร้อมกับขออนุมัติปิดโครงการฯ เรียบร้อย กระทรวงกลาโหมได้อนุมัติให้ตัดตั้งหน่วยและใช้อัตราของศูนย์การสุนัขทหารเป็นการถาวรเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ.2516 โดยให้ขึ้นตรงตามสายงานปกติในฐานะเป็นหน่วยในสำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีหน่วยขึ้นตรงรวม 6 หน่วย และมีอัตรากำลังพลรวมทั้งสิ้น 763 นาย โดยมี พันเอก พะโยม เจตะสานนท์ เป็นผู้บังคับศูนย์การสุนัขทหารท่านแรก

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2528 กองบัญชาการทหารสูงสุดได้อนุมัติหน่วยศูนย์การสุนัขทหาร สำนักผู้บัญชาการทหารสูงสุด ไปขึ้นการบังคับบัญชาและเป็นหน่วยขึ้นตรงต่อกรมการสัตว์ทหารบก โดยใช้อัตราเฉพาะกิจ หมายเลข 3430 และเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2549 กรมการสัตว์ทหารบกได้มีการปรับอัตราเฉพาะกิจให้ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ใช้อัตราเฉพาะกิจ หมายเลข 3400 ของกรมการสัตว์ทหารบกจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก มีพันธกิจหลัก 4 ประการ คือ

1. ผลิตลูกสุนัขเพื่อฝึกใช้งาน และสามารถเพิ่มเติมให้ได้อีกร้อยละ 30 ในกรณีจำเป็นและเร่งด่วน
2. ฝึกชุดสุนัขใช้งานในหน้าที่ต่าง ๆ รวมกัน โดยเปิดหลักสูตรผู้บังคับสุนัขทหารหน้าที่ต่าง ๆ ประกอบด้วย สุนัขยาม สุนัขยามสายตรวจ สุนัขตรวจค้นวัตถุระเบิด สุนัขตรวจค้นยาเสพติดให้โทษ สุนัขลาดตระเวน สุนัขสะกดรอย และสุนัขตรวจค้นทุ่นระเบิดและอุโมงค์
3. สนับสนุนการบริการสายสัตวรักษ์ ชั้นที่ 4 เป็นส่วนรวมให้กับสุนัขทหารในสังกัด กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ตลอดจนส่วนราชการอื่นที่รับการสนับสนุนใช้งานจากศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก
4. ให้บริการด้านวิชาการ เทคนิคการฝึกและใช้งาน งานวิชาการด้านสัตวรักษ์ และสัตวบาลตลอดจนงานวิจัยและพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับกิจการสุนัขทหาร

แผนภาพที่ 2-1 พระบาทสมเด็จพระชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จพระราชดำเนินมายังศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก ณ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ.2515 เพื่อพระราชทานเข็มสุนัขสงคราม ให้แก่ผู้บังคับสุนัขทหารที่สำเร็จการฝึก, ชุดตรวจสอบสุนัขตรวจค้นทุ่นระเบิด และผู้บังคับบัญชาในหน่วยโครงการสุนัขทหาร

ที่มา : ศูนย์การสุนัขทหาร, 2563

ความเป็นมาในการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก ได้นำสุนัขมาใช้งานในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยมีภารกิจสนับสนุนหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการบรรเทาสาธารณภัย ในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยใช้ขีดความสามารถของสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในการแจ้งเตือนเมื่อพบผู้บาดเจ็บหรือเสียชีวิต เพื่อให้การช่วยเหลือหรือดำเนินการต่อไป

ชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก ครั้งแรกเกิดขึ้นจากโครงการฝึกสุนัขช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งเป็นโครงการอิสระที่เกิดจากความร่วมมือระหว่าง ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก และบริษัท เอฟเฟมฟู้ดส์ (ประเทศไทย) จำกัด (Effem Foods (Thailand) Co.,Ltd.) โดยเริ่มดำเนินโครงการเมื่อ พ.ศ.2544 และสิ้นสุดโครงการเมื่อปี พ.ศ.2549 โดยทางบริษัท เอฟเฟมฟู้ดส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้สนับสนุนครูฝึกจากประเทศอังกฤษ จำนวน 8 นาย นำโดย มิสเตอร์ คริส พริทชาร์ด (Mr.Chris Pritchard) ให้การแนะนำการฝึก เมื่อสิ้นสุดโครงการมีสุนัขผ่านการทดสอบในระดับสากล จำนวน 6 ตัว

สายพันธุ์สุนัขที่นำมาฝึกในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

1. สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ (Labrador Retriever)

แผนภาพที่ 2-2 สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์

ที่มา : www.sites.google.com, ออนไลน์, 2563

สุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ มีต้นกำเนิดจากสุนัขสายพันธุ์เซนต์จอร์ห์น ซึ่งใช้ในงานของชาวประมงในเขตเซนต์จอร์ห์น จังหวัดนิวฟาวด์แลนด์ ทางตะวันออกของประเทศแคนาดา โดยสุนัขสายพันธุ์นี้จะทำหน้าที่คาบตาข่ายดักปลาขึ้นมาจากน้ำ จึงเป็นที่มาของกลุ่มสุนัขน้ำ (water dog) ต่อมา มีผู้นำสุนัขสายพันธุ์เซนต์จอร์ห์นเข้ามาในประเทศไทยในคริสต์ศตวรรษที่ 19 เพื่อใช้ในกีฬาล่านกเป็ดน้ำ แต่ด้วยข้อจำกัดด้านภาษีนำเข้าและนโยบายการกักกันโรคของสุนัขนำเข้าทำให้การนำเข้าสุนัขพันธุ์นี้เป็นไปได้ยากขึ้น จนต่อมา เอิร์ล แห่งมาลเมสเบอรี (Earls of Malmesbury) และดยุคแห่งบัคเคิลช (Dukes of Buccleuch) และลอร์ด จอร์จ วิลเลียม มอนตากู – ดักลาส – สกอตต์ (Lord George William of Buccleuch) เป็นผู้นำในการพัฒนาสุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ให้มีความสมบูรณ์ มีขนสั้น และมีขนาดเล็กกลึง เพื่อใช้ในกีฬาล่าสัตว์จนมีการแพร่หลายในปัจจุบัน โดยสมาคมผู้เพาะพันธุ์สุนัขประเทศอังกฤษ (English's Kennel Club) ได้รับรองสายพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.1903 และสมาคมผู้เพาะพันธุ์สุนัขประเทศสหรัฐอเมริกา (American Kennel Club , AKC) รับรองให้จดทะเบียนสายพันธุ์ในปี ค.ศ.1917

สมาคมผู้เพาะพันธุ์สุนัขประเทศสหรัฐอเมริกา (American Kennel Club , AKC) กำหนดให้สุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อยู่ในกลุ่มสุนัขใช้เพื่อการกีฬา (Sporting group) และกำหนดมาตรฐานสายพันธุ์ดังต่อไปนี้

ขนาด สำหรับลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อายุมากกว่า 12 เดือน มีความสูงของช่วงไหล่ 22.5 – 24.5 นิ้ว (57 – 62 เซนติเมตร) ในเพศผู้ และ 21.5 – 23.5 นิ้ว (54.5 – 59.7 เซนติเมตร) ในเพศเมีย น้ำหนักตัวอยู่ระหว่าง 65 – 80 ปอนด์ (29.5 – 36.3 กิโลกรัม) ในเพศผู้ และ 55 – 70 ปอนด์ (25 – 32 กิโลกรัม) ในเพศเมีย

ศีรษะ ศีรษะแยกออกจากช่วงตัวชัดเจน หัวกะโหลกกว้างแต่ต้องไม่ใหญ่จนผิดรูปกะโหลก และหน้าผากอยู่ในระนาบเดียวกัน กะโหลกต้องไม่อยู่ในระนาบเดียวกับจมูก คิ้วเป็นสันเล็กน้อย หูอยู่สูงกว่าระดับดวงตาเล็กน้อย หายทอยกว้าง จมูกเป็นสีดำ สำหรับลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ สีช็อคโกแลต จมูกอาจมีสีน้ำตาลได้ กรามแข็งแรง ฟันสบกันดี มีฟันครบ 42 ซี่ ดวงตาไม่โปนหรือลึก โหลมีขนาดปานกลาง และอยู่ห่างกันพอสมควร

ช่วงตัว มีคอแข็งแรง บึกบึน คอไม่มีเหนียง หัวไหล่ลาดเหมาะสม ทอดตัวไปด้านหลังยาวและค่อย ๆ ลาดลง ทำมุม 90 องศาขาหน้า ช่วงหลังแข็งแรงยาวจนถึงกระดูกเชิงกรานอยู่ในระนาบ หลังไม่แอ่นหรือโก่ง หน้าท้องสั้น ช่วงอกและซี่โครงยาว ออกกว้างชิดกับศอก ออกไม่ยุบ ใต้ท้องเป็นเส้นตรง ไม่แอ่น มีเอวเล็กน้อย ลำตัวกว้างแข็งแรงเชื่อมกับบั้นท้ายที่มั่นคงแข็งแรง สะโพกสวยกลม มีกล้ามเนื้อต้นขาแข็งแรงบึกบึน ช่วงลำตัวสั้น วัตรระยะห่างจากหัวไหล่ถึงสะโพกต้องเท่ากับหรือยาวกว่าความสูงของหัวไหล่ถึงพื้นเล็กน้อย ระยะจากศอกถึงพื้นต้องมีระยะครึ่งหนึ่งของความสูงของหัวไหล่ถึงพื้น ออกลึกเวลายืน ท้องอกต้องขยายถึงข้อศอก โครงสร้างกล้ามเนื้อต้องไม่มีไขมันส่วนเกิน

ขา ขาหน้าตรง แข็งแรง ไม่มีกระดูกโปน มองจากด้านข้างศอกต้องอยู่ในตำแหน่ง โหนกอกพอดี ศอกชิดกับซี่โครง ศอกไม่กาง ขาหลังแข็งแรง เข่าโค้งสวย ฝ่าเท้าหนา นิ้วเท้างุ้ม

สีและลักษณะขน สีของสุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ที่ได้รับการจดทะเบียน มีเพียง 3 สีเท่านั้น คือ สีดำ (solid black) , สีเหลือง (yellow) ซึ่งสามารถพบได้หลายเฉดตั้งแต่สีเหลืองอ่อน (light cream) จนถึงสีแดง (fox – red) และสุดท้าย คือ สีน้ำตาลเข้ม (chocolate หรือ dark brown) มีลักษณะขนสั้น ตรง หนาและต้องเป็นสีเดียวตลอดทั้งตัวไม่มีแต้มหรือสีอื่นแซม มีขน 2 ชั้น ชั้นนอกสั้นแข็งคลุมชั้นในที่นุ่มให้ความอบอุ่นได้ดี ขนสามารถกันน้ำได้ดี

หาง หางแบบตัวนาก คือ อ้วน หนาตั้งแต่โคนเรียวยาวไปจนถึงปลาย มีความยาวปานกลาง ขนเป็ดแน่น ใต้หางจะมีขนอ่อน ท้องหางจะแบน ไม่มีขนพื่นกัน หางชี้ตรงออกจากกร่าง ภายไม่ยกสูงหรือต่ำเกินไป

ลักษณะนิสัย สมาคมผู้เพาะพันธุ์สุนัขประเทศสหรัฐอเมริกา (American Kennel Club , AKC) ระบุนิสัยประจำพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ว่ามีความสุภาพ อ่อนโยน ว่องไว ร่าเริง เป็นมิตร ไม่ก้าวร้าว อารมณ์ดี สงบเสงี่ยม เยือกเย็น มีความกระตือรือร้น ไม่ต้องไม่มีความตื่นตระหนก มีความอดทนสูง ฉลาด ว่องไว สามารถเรียนรู้ได้เร็ว สามารถเข้ากับคน เด็ก และสุนัขอื่นได้ง่าย ในช่วงเป็นลูกสุนัขจะซุกซน ในขณะที่ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ที่โตแล้วมักจะนิ่ง สุขุม เรียบร้อย จากอุปนิสัยดังกล่าวทำให้ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์เป็นที่นิยมเลี้ยงไว้เป็นเพื่อน สุนัขลาบราดอร์

รีทรีฟเวอร์ มีสัญชาตญาณชอบตามกลิ่น ค้นหาและคาบสิ่งของ โดยสามารถใช้ปากคาบได้อย่างเบาแรงโดยไม่ทำให้สิ่งของนั้นเสียหาย

ประเภทของสุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ (field line)

ปัจจุบันสุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ มีการพัฒนาลักษณะสายพันธุ์ 2 สายหลัก ๆ คือ สายพันธุ์อเมริกัน (Trial – bred หรือ American lines) และสายพันธุ์อังกฤษ (Show – bred หรือ English lines) โดยทั้ง 2 สายมีลักษณะที่แตกต่างกัน คือ สายพันธุ์อเมริกันจะถูกพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการล่าสัตว์เพื่อการใช้งาน จะมีตัวสูง ผอม และมีใบหน้ายาวกว่า ในขณะที่สายพันธุ์อังกฤษ (English type) จะถูกพัฒนาโดยเน้นด้านรูปร่างความสวยงาม จะมีลำตัวหนากว่า ช่วงลำตัวสั้น หน้าเหลี่ยม ขนหนาแน่นกว่า และมีหางแบบตัวนก

ปัญหาประจำสายพันธุ์

สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ มีปัญหาเรื่องข้อต่อสะโพกเสื่อมเช่นเดียวกับสุนัขพันธุ์ใหญ่สายพันธุ์อื่น ๆ แม้ว่า จะพบอุบัติการณ์ไม่มากอย่างเด่นชัดไปกว่าสุนัขพันธุ์อื่นก็ตาม นอกจากนี้สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ยังมีความเสี่ยงที่จะมีปัญหาข้อต่อหัวเข่าเคลื่อน (Patellar Luxation) และโรคกล้ามเนื้ออ่อนแรงตั้งแต่กำเนิด (Hereditary myopathy) สภาวะหมดสติจากการออกกำลังกาย (Exercise induced collapse) นอกจากนี้ยังพบปัญหาโรคตาต่าง ๆ เช่น โรคจอตาฝ่อ โรคต้อกระจก กระจกตาเสื่อม และโรคจอตาเสื่อม สำหรับโรคทางพันธุกรรมที่พบได้แต่ไม่มากนัก ได้แก่ โรคภูมิคุ้มกันต่อต้านตัวเอง และโรคหูหนวก โดยเฉพาะในสุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ที่มีอายุมาก ๆ ปัญหาหนึ่งที่สามารถพบได้บ่อยโดยเฉพาะในสุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ คือ โรคอ้วน โดยเฉพาะในสุนัขที่มีอายุมาก ๆ มีการออกกำลังกายน้อย ซึ่งถ้าไม่ได้รับการแก้ไขจะทำให้เกิดโรคอื่น ๆ ตามมา เช่น ปัญหาข้อต่อสะโพกเสื่อม และโรคเบาหวาน เป็นต้น

การใช้งาน

สุนัขพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ มีการใช้งานในหลายหน้าที่ เช่น สุนัขล่าสัตว์ ตามกลิ่น สะกดรอย การค้นหาคนและวัตถุ เป็นสุนัขผู้ช่วยคนพิการ โดยในประเทศแคนาดา ร้อยละ 60 – 70 ของสุนัขนำทางเป็นพันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ รวมถึงถูกใช้ในการบำบัดทาง การแพทย์ ในทางราชการตำรวจค้นหาวัตถุระเบิด ค้นหายาเสพติด และค้นหาวัตถุไวไฟเพื่อตรวจจับ การวางเพลิง มีการใช้งานสุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ ในสงครามเวียดนามในทีมสะกดรอย (Combat tracker teams, CTTs) ซึ่งประกอบด้วยสุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ 1 ตัว และทหารอีก 4 นาย เนื่องจากคุณสมบัติด้านประสาทการดมกลิ่นที่ดี ทำหน้าที่ในการสะกดรอย (tracking) ลาดตระเวน (patrol) โดยทำการฝึกที่ศูนย์ฝึกในประเทศมาเลเซีย

สำหรับการใช้งานในหน้าที่ค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ (Search And Rescued, SAR) สุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ เป็นสุนัขที่นิยมใช้ฝึกในหน้าที่นี้เนื่องจากคุณลักษณะ แข็งแรง อดทน และความสามารถในการว่ายน้ำ สุนัขลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ อาจถูกฝึกให้เชี่ยวชาญ สาขาหนึ่งสาขาใดต่อไปนี้

1. การค้นหาในป่า คนสูญหายในป่าหรือพื้นที่รก
2. การค้นหาคนจมน้ำ ฝึกดมกลิ่นหาคนจมน้ำ โดยดมกลิ่นจากที่ผิวหนัง

3. การค้นหาในเมือง ฝึกตามกลิ่นค้นหาเฉพาะบุคคล ในที่ที่มีกลิ่นคนจำนวนมาก

4. การค้นหาคนใต้พื้นหิมะ

5. การค้นหาในซากปรักหักพัง จากเหตุแผ่นดินไหว ไฟไหม้ เป็นต้น

2. สุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพอด (German Shepherd หรือ Alsatian)

แผนภาพที่ 2-3 สุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพอด

ที่มา : www.sites.google.com, ออนไลน์, 2563

เป็นสุนัขที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศเยอรมัน ทำหน้าที่เฝ้าฝูงแกะจากสุนัขจิ้งจอก และด้วยคุณสมบัติที่เฉลียวฉลาด รวดเร็ว แข็งแรง และมีประสาทการรับกลิ่นที่ดีเลิศ ทำให้มีความพยายามพัฒนาสายพันธุ์เชพเพอดโดยชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ ทำให้สายพันธุ์เยอรมันเชพเพอดยังไม่มีมาตรฐานสายพันธุ์ที่แน่ชัด

ในปี ค.ศ.1891 มีการจัดตั้งสมาคมไฟแล็กซ์ (Phylax Society) เพื่อกำหนดมาตรฐานสุนัขสายพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศเยอรมัน แต่ก็ต้องล้มเลิกไปในระยะเวลาเพียง 3 ปี เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งภายใน โดยที่สมาชิกส่วนหนึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาสายพันธุ์เพื่อการใช้งานเป็นหลัก ในขณะที่สมาชิกอีกส่วนมุ่งเน้นด้านความสวยงาม

ต่อมาในปี ค.ศ.1899 ร้อยเอก มักซ์ ฟอน สเตฟานิทซ์ (Max Von Stephanitz) นายทหารม้านอกราชการ ซึ่งเป็นหนึ่งในผู้ที่เห็นว่าการพัฒนาสายพันธุ์ควรเน้นด้านการใช้งานเป็นหลัก ได้มีโอกาสเข้าร่วมงานแสดงสุนัขและพบเห็นสุนัขชื่อ เฮคเตอร์ ลิงค์เซอท์ไรน์ (Hektor Linksrhein) ซึ่งมีลักษณะตรงกับที่เขาต้องการทุกประการ คือ เฉลียวฉลาด แข็งแรง และจงรักภักดี ซึ่งฟอน สเตฟานิทซ์ ก็ได้ซื้อสุนัขตัวนั้นมาทันที และเปลี่ยนชื่อเป็น ฮออันด์ ฟอน กรา - ฟราธ (Horand Von Grafrath) และนำขึ้นจดทะเบียนในสมาคมเฟออิน เฟอ ดอยท์เช่ ซีพอสุนเดอ (Verein fur Deutsche Schaferhunde) ถือเป็นสุนัขเยอรมันเชพเพอดตัวแรกที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและถูกนำมาใช้เป็นมาตรฐานสายพันธุ์เยอรมันเชพเพอด

มาตรฐานสายพันธุ์

เยอรมันเชพเพอดเป็นสุนัขกลุ่มเลี้ยงเพื่อการใช้งาน (working group) ขนาดใหญ่ โดยสมาคมผู้เลี้ยงสุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพอดแห่งประเทศไทย ได้กำหนดรายละเอียดมาตรฐานสายพันธุ์ไว้ดังนี้ ในเพศผู้ มีส่วนสูงช่วงไหล่ 60 – 65 เซนติเมตร (24 – 26 นิ้ว) และ 53 – 60 เซนติเมตร (21 – 24 นิ้ว) ในเพศเมีย มาตรฐานน้ำหนักในเพศผู้หนัก 30 – 40 กิโลกรัม (66 – 88 ปอนด์) และ 22 – 32 กิโลกรัม (49 – 71 ปอนด์)

ศีรษะ : มีกะโหลกหน้าผากกลมมน ช่วงปากเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวปลายช่วงปากตัด จมูกดำ กรามแข็งแรง ตาขนาดปานกลางสีน้ำตาลดูสดใส ฉลาด มีการมองเห็นที่ชัดเจน ใบหูใหญ่ตั้ง เปิดใบหูมาด้านหน้าและขนานกันสองข้าง และมักลูบไปด้านหลังในขณะที่เดินหรือวิ่ง ช่วงคอยาว หัวตั้งขึ้นเวลาวิ่งหรือขณะตื่นตัว และโน้มต่ำขณะเดินหรือวิ่ง หางเป็นพวงยาวลงไปถึงข้อเท้าหลัง

สี : สุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพอด มีหลายสี โดยทั่วไปมักเป็นเทาดำ (Tan/Black) และเหลืองดำ (Red/Black) แต่ทั้งหมดต้องมีช่วงปากสีดำ และมีอานหลังเป็นสีดำหรือมีสีดำหมักทั้งตัว ส่วนที่พบได้น้อย เช่น สีดำล้วน (all – black) ถือว่าเป็นสีที่ยอมรับได้ในขณะที่สีขาวล้วน (all – white) สีแดงน้ำตาล (liver) และสีเทา (blue varieties) สุนัขเยอรมันเชพเพอดต้องมีขนสองชั้น ขนชั้นนอกจะแน่นปิดขนชั้นในซึ่งจะหนากว่าขนชั้นนอก จะมีการผลัดขนทุกปี

ลักษณะนิสัย : สุนัขเยอรมันเชพเพอดเป็นสุนัขที่มีความตื่นตัวสูง กระตือรือร้น เรียบร้อย จงรักภักดี และสามารถผูกสัมพันธ์กับเจ้าของได้ง่าย กล่าวหาญ สุขุม มั่นคง ว่องไว มีสัญชาตญาณในการต่อสู้ แต่อาจมีนิสัยหวงถิ่นที่อยู่ หวงเจ้าของอันรวมไปถึงคนในครอบครัวด้วย โดยเฉพาะถ้าถูกเลี้ยงแบบไม่ให้มีทักษะในการเข้าสังคม ลักษณะนิสัยที่ถือว่าเป็นลักษณะด้อยไม่ควรนำมาเลี้ยงหรือใช้ขยายพันธุ์ ได้แก่ นิสัยขี้กลัว ชอบกัดแทะสิ่งของ ลักษณะนิสัยที่โดดเด่นที่สุดของเยอรมันเชพเพอด คือ ความฉลาด เรียนรู้คำสั่งต่าง ๆ ได้เร็วมาก สามารถนำมาใช้ฝึกเพื่อทำงานได้หลากหลาย ในทุกหน้าที่

ประเภทของสุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพอด (field line)

เนื่องจากกระแสความนิยมในการพัฒนาสายพันธุ์ มีความลาดเทของช่วงหลังไปจนถึงขาหลังมาก ๆ ถือว่าเป็นลักษณะที่สวยงามในสุนัขเยอรมันเชพเพอด (Show – Strain Breed) ทำให้เกิดอุบัติการณ์ปัญหาโรคกระดูกและโครงสร้างขาหลังมากกว่าสุนัขสายพันธุ์อื่น ในขณะที่สุนัขเยอรมันเชพเพอดกลุ่มที่เลี้ยงไว้เพื่อการใช้งานเป็นหลัก (Working Lines) จะยังคงลักษณะดั้งเดิมของสายพันธุ์ มีความลาดเทของหลังน้อยกว่า ทำให้เกิดปัญหาโรคกระดูกข้อต่อขาหลังน้อยกว่าสายพันธุ์ที่เลี้ยงเพื่อความสวยงาม ในปัจจุบันสมาคมผู้เพาะพันธุ์สุนัขทั้งในยุโรปและอเมริกายังเป็นที่ถกเถียงกันในเรื่องนี้อยู่มากว่ามาตรฐานสายพันธุ์ที่ถูกต้องการเป็นอย่างไร

ปัญหาประจำสายพันธุ์

ปัญหาที่พบได้บ่อยและเป็นที่รับรู้กันในสุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพอด ได้แก่ โรคข้อต่อสะโพกห่าง (Hip Dysplasia) และข้อต่อศอกห่าง (Elbow Dysplasia) อันเป็นผลมาจากความนิยมในการผสมเพื่อคัดเลือกสายพันธุ์ที่มีความลาดเทของช่วงหลังไปจนถึงขาหลังมาก ๆ นอกจากนี้สุนัขเยอรมันเชพเพอดยังพบโรคเกี่ยวกับระบบการแข็งตัวของเลือด

ในด้านพฤติกรรมโดยปกติสุนัขเยอรมันเชพเพอดที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสมจะเป็นสุนัขที่มีความปลอดภัย ไม่ก้าวร้าว

การใช้งาน

ในอดีตสุนัขเยอรมันเชพเพอดถูกพัฒนาสายพันธุ์เพื่อใช้เลี้ยงแกะในทุ่งหญ้า แต่ด้วยความฉลาดและขีดความสามารถที่สูงของสุนัขเยอรมันเชพเพอดทำให้สุนัขพันธุ์นี้เป็นที่นิยมฝึกเพื่อใช้งานอื่น ๆ ได้มากมาย และสามารถฝึกใช้งานได้ทุกหน้าที่ โดยเฉพาะช่วยงานตำรวจในการสะกดรอยหาคนร้าย การลาดตระเวน การค้นหาวัตถุสิ่งของ ในทางทหารนิยมใช้งานสืบสอดแนม การเตือนภัย การตรวจหาทุ่นและกับระเบิด พัสตูกัญท์ระเบิดต่าง ๆ รวมถึงเข้าร่วมในภารกิจด้านอากาศยานต่าง ๆ สุนัขเยอรมันเชพเพอดยังถูกใช้ในงานการค้นหาผู้ประสบภัย (Search And Rescued, SAR) ทั้งการหาผู้รอดชีวิตและการค้นหาศพจากซากปรักหักพังต่าง ๆ

3. สุนัขพันธุ์เบลเยียม มาลินอยส์ (Belgian Malinois)

แผนภาพที่ 2-4 สุนัขพันธุ์เบลเยียม มาลินอยส์

ที่มา : www.sites.google.com, ออนไลน์ , 2563

เบลเยียม มาลินอยส์ (Belgian Malinois) เป็นสุนัขสายพันธุ์ดั้งเดิมของประเทศเบลเยียม ต้นตระกูลของ Malinois ได้รับการพัฒนาขึ้นมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 เมื่อชาวนาเบลเยียมต้องการสุนัขเพื่อมาต้อนฝูงปศุสัตว์ และเฝ้ายาม เขาได้ผสมสุนัขขนาดกลางที่มีความสมดุล ซึ่งสามารถต้อนฝูงสัตว์ในทุ่งอีกทั้งยังปกป้องฝูงสัตว์และครอบครัวได้ตลอด 24 ชั่วโมง สุนัขที่ไม่ได้มีเพียงความแข็งแรงทนทาน แต่ต้องฉลาด และว่องไว แม้จะไม่ได้เจาะจงด้านโครงสร้างเป็นสำคัญแต่ในที่สุดก็ได้เป็นสุนัขที่มีโครงสร้างเฉพาะเจาะจงขึ้นมาโดยไม่ตั้งใจ

มาตรฐานสายพันธุ์

มาตรฐานเฉพาะของพันธุ์ Malinois ว่าเป็นสุนัขที่มีความสมดุลดี รูปร่างยาวและสูงเท่ากัน (เป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส) มีคอ และศีรษะสง่า Malinois และดูดีมีสกุลทุกกระเปียดนี้ และให้ความรู้สึกประทับใจในพลังที่ประกอบด้วยความตื่นตัว และแข็งแรง มีกล้ามเนื้อสมบูรณ์ดี แม้ทั้ง 2 เพศจะแสดงพลังนี้ แต่เพศเมียก็ดูเป็นหญิงมากกว่า เพศผู้สูง 24 – 26 นิ้ว เพศเมียสูง 22 – 24 นิ้ว

ลำตัว ควรเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส เมื่อวัดความยาวจากกระดูกอก จนถึงบั้นท้าย ควรเท่ากับความสูง (จากตะโหนดไหล่ถึงพื้น) แม้ว่าสุนัขเพศเมียอาจยาวกว่าเล็กน้อย นี่เป็นข้อแตกต่างประการหนึ่งจากเยอรมันเชพเพอด ซึ่งมีโครงสร้างยาวกว่า และมีเส้นหลังที่ลาดลง

ลูกตา เป็นรูปเม็ดอัลมอนต์ สีน้ำตาล และขอบดำ เป็นพันธุ์ที่มีความมั่นคง แลดูฉลาด แสดงออกถึงความตื่นตัว และตั้งใจ

หู มีขนาดเล็กและตั้งแสดงลักษณะอยากรู้อยากเห็น หูมีรูปทรงดีเกือบเป็นสามเหลี่ยมด้านเท่า หูตก หูคล้ายสุนัขกลุ่ม Hound หรือตั้งไม่เต็มที่จะถูกคัดทิ้ง

ส่วนบนของกะโหลก จะแบน Stop ปานกลาง จมูกดำ ท่อนปากค่อนข้างเรียวยาว โดยไม่ต้องตัดลิ้นขน ปากมีความยาวพอ ๆ กับช่วงกะโหลก แนวราบของท่อนปาก และหัวตอบนบน แลดูขนานกัน ริมฝีปากเป็นสีดำสนิท และปิดบังฟันที่มีการสบแบบกรรไกร การสบฟันแบบ Overshot หรือ Undershot และฟันขาดหายไปถือเป็นข้อบกพร่อง

สี เป็นอีกอย่างหนึ่งที่แตกต่างจากพันธุ์ เยอรมันเชพเพอด (German Shepherd Dog) ซึ่งเป็นสีน้ำตาลดำ Malinois จะมีสีเหลืองปนเทา สีน้ำตาลจนถึงมะฮอกกานี และบริเวณแนวหลังจะมีปลายขนสีดำ หน้ากาก และหูดำ และด้านล่างของลำตัว หางและหลังจะมีสีอ่อนกว่าแต่จะไม่อ่อนจนดูซีดจาง ให้มีแต้มสีขาวได้เฉพาะบริเวณปลายนิ้ว และ/หรือเป็นจุดเล็กที่บริเวณอก นอกจากสีขนที่ทนทานสภาพอากาศได้ มีลักษณะสั้น แข็ง และตรง มีขนชั้นในแน่น จะสั้นจนเกเรียนบริเวณศีรษะ หูและขาท่อนล่าง แต่ขนจะยาวขึ้นบริเวณคอ หางด้านหลังของขา

ลักษณะนิสัย : คล้ายพันธุ์เยอรมันเชพเพอด ทั้งท่วงท่าที่สง่างาม มีความสามารถในสายเลือด มีพลัง (แรง) สูงมาก หัวสุด ๆ ไม่ชอบอยู่นิ่ง รักเจ้าของ ฉลาดว่องไว

คุณสมบัติพิเศษ คือ สามารถฝึกได้สารพัดหน้าที่ ทั้งคำสั่งให้มันสะกดรอยไล่บอล ต้อนแกะ อารักขา ปืนเขา วิ่งตามจักรยาน หรือแม้แต่ให้มันลากเลื่อนมันก็ทำได้ดี ซึ่งภาระหน้าที่เหล่านี้ นั้นหมายถึงมันจะต้องได้รับการฝึกตั้งแต่วัยเล็ก ๆ ด้วย

ปัญหาประจำสายพันธุ์

เป็นพันธุ์ที่มีสุขภาพดี และมักมีอายุยืนถึง 12 - 13 ปี ดังนั้นเจ้าของที่ชอบฝึก ก็จะมีเวลาสนุกได้หลายปี มีโรคประจำพันธุ์บ้างเหมือนกัน เป็นโรคตะโพกพิการบ้าง แม้จะไม่น้อย แต่ก็ไม่ใช่ปัญหาที่รุนแรงเหมือนในพันธุ์อื่น ดังนั้นควรตรวจสอบเรื่องนี้ก่อนซื้อลูกสุนัขว่าสายพันธุ์ของมันมีปัญหาเรื่องนี้หรือไม่ ปัญหาเรื่องตาบ้าง เช่น ต้อ ประสาทตาเสื่อม ดังนั้นควรทำการตรวจสอบว่าไม่ได้มีปัญหาเกี่ยวกับการมองเห็น ถ้าจะใช้ทำพันธุ์ ลมบ้าหมู และไทรอยด์ต่ำ (Hypothyroidism) อาจพบได้แม้โรคทั้ง 2 นี้มียาที่ใช้รักษาได้โดยให้ยาไปตลอดชีวิต แต่เป็นการดีกว่าที่จะหลีกเลี่ยงสายเลือดที่มีปัญหานี้เสีย

การใช้งาน

อดีตเป็นหนึ่งในสี่สุนัขต้อนแกะที่ปัจจุบันได้รับความนิยมไปทั่วโลก โดยเฉพาะในวงการทหาร ตำรวจหน่วยสวาท (SWAT) หรือสุนัขอารักขาของกองทัพ เนื่องจากสายพันธุ์นี้้งต่อการฝึกให้รับผิดชอบในหน้าที่ต่าง ๆ การตรวจค้นหายาเสพติด วัตถุระเบิด รวมถึงภารกิจค้นหาและช่วยเหลือมนุษย์

ประเภทของสุนัขพันธุ์เบลเยียม มาลินอยส์

ขณะนั้นมีการแบ่งออกเป็น 4 สาย ขึ้นอยู่กับชนิดของขน และแต่ละสายก็ได้ชื่อตามถิ่นกำเนิดของมัน ได้แก่

1. Groenendael เป็นที่รู้จักกันทุกวันนี้ในนาม Belgian Sheepdog มีสีดำล้วน และมีขนสองชั้น หยาบปานกลางขนชั้นนอกยาว และขนชั้นในแน่น

2. Tervuren สุนัขที่มีขนลักษณะเดียวกับ Groenendael แต่มีสีน้ำตาลปนเทาจนถึงมะฮอกกานี หลังมีลายดำ ปากมอมและหูดำ

3. Laekenois ขนหยาบยาวปานกลาง ขนสีน้ำตาล หรือเทา เป็นสายที่มีน้อยที่สุด แต่ยังพบบได้ในฮอลแลนด์

4. Malinois ขนสั้น ตรง แข็ง สีน้ำตาลปนเทาจนถึงมะฮอกกานี หลังมีลายดำ ปากมอม และหูดำ กลุ่มผู้ผสมพันธุ์ชาวเมือง Malines มุ่งเป้าการผสมพันธุ์ไปที่โครงสร้างและคุณสมบัติในการทำงานจนได้ผลสำเร็จ ได้รับการยอมรับ และใช้ผสมข้ามสายเพื่อปรับปรุงคุณภาพของสายอื่น ๆ ให้ดีขึ้นโดยเฉพาะ Tervuren

ปี 1911 สุนัขเลี้ยงแกะสายพันธุ์ขนสั้นคู่แรกของเบลเยียม ก็ได้ไปสู่ U.S.A. และได้จดทะเบียนกับ AKC ด้วยรูปลักษณะคู่ที่มีสกุล และความสามารถในการทำงาน จึงทำให้ได้รับการยอมรับจากประชาชนและได้รับความนิยมระดับหนึ่ง จนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2 ประชากรสุนัขก็ลดลง และกลับได้รับความนิยมขึ้นใหม่ภายหลังสงคราม แต่ก็ไม่มากเท่าเดิม สายพันธุ์ทั้ง 3 ถูกแบ่งได้อยู่ในกลุ่ม Miscellaneous ภายใต้ชื่อ Belgian Sheepdog ในปี 1959 AKC ออกกฎทำให้เฉพาะ Groenendael ที่จะขึ้นทะเบียนภายใต้ชื่อ Belgian Sheepdog ส่วน Malinois และ Tervuren ได้แยกไปเป็นพันธุ์ต่างหาก ส่วน Laekenois ไม่เคยได้ขึ้นทะเบียน แม้ว่าประเทศอื่น ๆ เว้น AKC (แม้แต่ใน U.S.A. เอง คือ United Kennel Club (UKC) จะมองว่า Belgian Shepherd เป็นสุนัขพันธุ์เดียวแต่มี 4 สายย่อย

ปี 1963 Malinois กลับมาได้รับความนิยม และมีการสั่งสายเลือดที่สำคัญสู่อเมริกา

ปี 1965 จำนวนสุนัขก็มีมากพอที่จะจัดอยู่ในกลุ่มใช้งาน (Working Group) ซึ่งอยู่ในกลุ่มนี้จนกระทั่งถึง ปี 1983

ปี 1983 มีการจัดกลุ่มสุนัขเลี้ยงแกะ (Herding Group) ขึ้นมาใหม่จึงย้ายมาอยู่กลุ่มนี้จวบจนปัจจุบัน แม้ว่าจะยังไม่อยู่ในพันธุ์ที่ได้รับความนิยมอย่างมาก แต่ก็มีกลุ่มผู้นิยมอย่างเหนียวแน่นเป็นแฟนประจำ

ปี 1997 Belgian Malinois อยู่ในความนิยมเป็นอันดับที่ 95 จากจำนวน 145 พันธุ์ ที่ AKC จดทะเบียนด้วยจำนวนสุนัข 544 ตัว

คุณลักษณะสุนัขที่นำมาฝึกในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

สุนัขที่จะนำมาฝึกในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้น จะต้องผ่านการฝึกและทดสอบเพื่อให้มีขีดความสามารถในการปฏิบัติงานดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติภารกิจก็จะมีขีดจำกัดในการปฏิบัติงานเช่นกัน

ขีดความสามารถ

1. สามารถปฏิบัติงานกับบุคคลและสุนัขค้นหากลุ่มอื่น ในขณะที่ปฏิบัติงานจะไม่แสดงอาการสนใจต่อบุคคล สัตว์ อาหารล่อใจอื่น ๆ
2. สามารถปฏิบัติงานได้ทั้งกลางวันและกลางคืน
3. สามารถค้นหาเป้าหมายโดยอาศัย เสียง และสายตา อย่างรวดเร็ว
4. ชี้เป้าหมายโดยการเห่าเมื่อพบบุคคลที่บาดเจ็บหรือเสียชีวิต
5. ไม่ตื่นกลัวต่อเสียง กลิ่น ไม่แสดงอาการก้าวร้าว
6. ยืนยันพื้นที่ที่ได้ผ่านการค้นหาแล้วว่าไม่มีบุคคลติดค้างอยู่
7. สามารถปฏิบัติงานได้ในพื้นที่ดังนี้ ทั้งส่วนนอกและในอาคาร บริเวณสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่พังทลายหรือยุบตัว ในบริเวณใต้ดินที่เกิดการถล่มของพื้นดินหรืออุโมงค์ ในป่าหุบเขา บนพื้นที่สูง และในน้ำ

ขีดจำกัด

1. การพังทลายของสิ่งก่อสร้างที่ไม่สามารถเข้าไปปฏิบัติงานได้
2. การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศอย่างรุนแรง
3. ปฏิบัติงานครั้งละไม่เกิน 20 นาที หรือขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้บังคับบัญชา
4. พื้นที่ปฏิบัติงานที่มีความเสี่ยงสูงและไม่สามารถควบคุมความเสี่ยงได้
5. ในระหว่างปฏิบัติงานในห้วง 24 ชั่วโมง สุนัขต้องได้พักผ่อนอย่างน้อย 6 ชั่วโมง

พฤติกรรมของสุนัขที่นำมาใช้งาน

พฤติกรรมศาสตร์ (Behavioral Science) เป็นวิทยาศาสตร์แขนงหนึ่ง นักพฤติกรรมศาสตร์ได้ศึกษาพฤติกรรม โดยวิธีการสังเกตเป็นระยะเวลานาน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล ทดลอง และสรุปผลออกมาเพื่อพยายามอธิบายพฤติกรรมต่าง ๆ ของสัตว์ เพื่อนำประโยชน์มาใช้ไม่มากก็น้อย จึงมีการศึกษาพฤติกรรมในหลายแง่มุม ได้แก่ ศึกษาในแง่ระบบนิเวศ วิวัฒนาการ อนุกรมวิธาน พันธุกรรม สรีรวิทยา และที่สุดในแง่จิตวิทยา

พฤติกรรม (Behavior) คือ กิริยาของสิ่งมีชีวิตที่แสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากระตุ้น ซึ่งอาจเป็นสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เปลี่ยนไป หรือจากการกระตุ้นจากภายในร่างกายเอง

สิ่งเร้าภายนอกร่างกาย (External Stimulus) ได้แก่ ระดับอุณหภูมิ แสงสว่าง เสียง สารเคมี วัตถุ ความชื้น กลิ่น ความดัน สารเคมี และแรงดึงดูดของโลก เป็นต้น

สิ่งเร้าภายในร่างกาย (Internal Stimulus) ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสรีระที่เกิดขึ้นในร่างกาย เช่น ระดับออกซิเจนในเลือด ฮอร์โมน หรือความรัก ความหิว ความคิด ความโกรธ ความอิจฉา ฯลฯ

กิริยาที่สิ่งมีชีวิตแสดงออก เพื่อการตอบโต้สิ่งเร้าอาจเกิดในรูปของ การกิน การนอน การหาอาหาร การเจริญเติบโต การต่อสู้ การช่วยเหลือ เป็นต้น

การที่สัตว์แสดงพฤติกรรมใด ๆ ออกมา มีเหตุปัจจัยต่างที่มาเกี่ยวข้อง เช่น

1. Cost and Benefit คือ สัตว์จะเลือกแสดงพฤติกรรมที่มันจะได้ประโยชน์คุ้มกับที่มันจะเสีย จึงเป็น Learning Behavior ผลอันนี้ทำให้เกิด Natural Selection เช่น นกนางนวลที่ฟักไข่

เมื่อลูกฟูกออกมาแล้วรอนตัวแห้งมีขนปุกปุย แม่นกจึงคาบเปลือกไข่ออกไปทิ้งนอกรัง เพื่อไม่ให้เป่าสายตาของนกกาที่จะมากินลูกนกหรือไข่นกในรัง

2. Motivation คือ เหตุจูงใจ หมายถึง ความพร้อมของร่างกายที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาวะภายในร่างกาย ซึ่งจะผลักดันให้สัตว์แสดงพฤติกรรมนั้นออกมา เช่น ความหิว ความกระหาย ความต้องการทางเพศ และการหลบหนี ดังนั้น จึงเป็นผลมาจากสภาพทางสรีรวิทยาของร่างกาย ตลอดจนการเคยมีประสบการณ์

3. Releaser หรือ Sign Stimulus หมายถึง ตัวกระตุ้นปลดปล่อย คือ ตัวกระตุ้นที่เหมาะสมกับความพร้อมของร่างกายขณะนั้น ให้สัตว์ปลดปล่อยพฤติกรรมออกมา ดังนั้น สัตว์จะแสดงพฤติกรรมที่เฉพาะต่อตัวกระตุ้นที่มีลักษณะเฉพาะหนึ่ง ๆ เท่านั้น ซึ่งอาจเป็นเสียง สี รูปร่าง เช่น ปลา Stickleback ตัวผู้จะเลือกโจมตีปลาหรือวัตถุใด ๆ ที่มีท้องสีแดง เป็นต้น

4. Biological Clock ทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมที่มีจังหวะเวลา (Rhythmic Behavior) ในช่วงเวลาแน่นอนซ้ำ ๆ กัน จนวงจรจังหวะเวลาอาจสั้น เช่น หนูทดลองจะกินอาหารทุก ๆ 2 ชั่วโมง หรือเป็นวันซึ่งเป็นการตอบสนองต่อช่วงกลางวันกลางคืน

5. Orientation หมายถึง สัตว์จะแสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อปัจจัยภายนอกอย่างเหมาะสมเพื่อการดำรงชีพ โดยการวางตัวอย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ดังนั้น พฤติกรรมตอบสนองต่อปัจจัยภายนอกอย่างเหมาะสมเพื่อการดำรงชีพ โดยการวางสิ่งเร้า เช่น ผีเสื้อบิน ต้านกระแสลมไปตามกลิ่นของเกสรดอกไม้ เป็นพฤติกรรมเพื่อการหาอาหาร

6. Navigation หมายถึง การอพยพย้ายถิ่นของสัตว์ในช่วงเวลาหนึ่ง โดยอาศัยปัจจัยภายนอกเป็นตัวนำทาง เช่น การอพยพของแมลง นก และปลาวาฬ โดยอาศัยดาวบนท้องฟ้า

พฤติกรรมจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ

1. พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด (Innate Behavior) เป็นพฤติกรรมแบบง่าย ๆ และเป็นลักษณะเฉพาะตัวที่ใช้ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าชนิดใดชนิดหนึ่ง เช่น แสง เสียง สารเคมี และแรงดึงดูดของโลก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม เช่น กลางวัน กลางคืน และการเปลี่ยนฤดูกาลด้วยการเคลื่อนไหวเพื่อปรับตำแหน่ง ให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสม หรือหลีกเลี่ยงสภาพที่ไม่เหมาะสม

ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมในการแสดงพฤติกรรมพื้นฐาน และลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. เป็นพฤติกรรมที่ถ่ายทอดทางพฤติกรรมจะแสดงออกมาได้ต้องขึ้นอยู่กับยีน (Gene) เป็นสำคัญ

2. สิ่งมีชีวิตไม่ต้องเรียนรู้มาก่อนก็สามารถแสดงพฤติกรรมนี้ได้

3. พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิดบางพฤติกรรมจะแสดงออกมาได้ ต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมทางร่างกาย เช่น นกแรกเกิดไม่สามารถหัดบินได้ จะบินได้ต่อเมื่อเจริญเติบโตแข็งแรงพอที่จะบินได้ ดังนั้น พฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิดอาจจะแสดงออกมาในตอนหลังได้

4. แบบแผนของพฤติกรรมที่แสดงออกมีลักษณะแน่นอนเฉพาะตัวในสิ่งมีชีวิตเดียวกันทุกตัวจะแสดงเหมือนกันหมด เช่น การที่แมลงพวกต่อสร้างรัง หรือไก่ตัวผู้เคลื่อนไหวขณะทำการเกี้ยวตัวเมีย แต่อย่างไรก็ดีพฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิดนี้สามารถถูกพัฒนาให้ดีขึ้นด้วยการเรียนรู้

2. พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning Behavior) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมซึ่งเกิดขึ้นได้โดยประสบการณ์ในอดีต แต่มีใช้เนื่องมาจากอายุมากขึ้น สัตว์แต่ละชนิดมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ไม่เท่ากัน แบ่งเป็น 5 ประเภท คือ

2.1 ความเคยชิน (Habituation) เป็นพฤติกรรมการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นที่ไม่ได้มีความหมายต่อการดำรงชีวิต ในที่สุดสัตว์จะค่อยลดพฤติกรรมลงทั้ง ๆ ที่สัตว์ยังคงถูกกระตุ้นอยู่ เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้แบบง่ายที่สุด คือ การเรียนรู้ที่จะไม่สนใจต่อสิ่งเร้าที่ไม่มีผลเป็นรางวัลหรือการลงโทษ ดังนั้นการตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้นก็ค่อย ๆ ลดลงไปเรื่อย ๆ เมื่อเวลาผ่านไป

2.2 การเรียนรู้แบบฝังใจ (Imprinting) เป็นพฤติกรรมที่สัตว์มักจะติดตามวัตถุที่มันมองเห็นหรือได้ยินในช่วงสำคัญ (Critical Period) หลังเกิดใหม่ ๆ พฤติกรรมนี้เห็นได้ชัดเจนในพวกสัตว์ปีก พบเสมอว่าลูกไก่หรือลูกเป็ดมักจะเดินตามแม่ทันทีหลังจากฟักออกจากไข่ ถ้าได้พบแม่ในช่วงสำคัญ คือ ช่วง 13 – 16 ชั่วโมงหลังการฟักไข่ เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งของชีวิตสัตว์ และเกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งของชีวิต เช่น

2.2.1 การเดินตามวัตถุแรกที่เคลื่อนที่และส่งเสียงได้ในลูกสัตว์ เช่น ลูกนก ลูกห่าน ลูกวัว

2.2.2 การฝังใจที่เกิดจากกลิ่น ทำให้ปลาแซลมอลว่ายน้ำกลับไปวางไข่ยังบริเวณน้ำจืดที่มันเคยฟักออกมา

2.2.3 การเดินไปกอดวัตถุที่อ่อนนุ่มและมีขบวนการของลูกลิงชิมแพนซี

2.3 การเรียนรู้แบบมีเงื่อนไข (Conditioning หรือ Associate Stimulus) หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยสิ่งเร้าสิ่งหนึ่งเข้าไปแทนที่สิ่งเร้าเดิม ในการชักนำให้เกิดการตอบสนองชนิดเดียวกัน เช่น พฤติกรรมที่สัตว์ตอบสนองต่อสิ่งเร้า 2 ชนิด คือ สิ่งเร้าที่แท้จริง (Unconditioned Stimulus) และสิ่งเร้าไม่แท้จริง (Conditioned Stimulus) ติดต่อกันเป็นเวลานาน จนกระทั่งผลที่สุดแม้จะไม่มีสิ่งเร้าที่แท้จริงอยู่ด้วย เฉพาะสิ่งเร้าไม่แท้จริงเพียงอย่างเดียวก็สามารถกระตุ้นในสัตว์นั้น ๆ ตอบสนองได้ จากผลการศึกษาของ Pavlov ซึ่งจัดเป็น Classical Conditioning เป็นการที่สัตว์ได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้า 2 ชนิด ที่มาสัมพันธ์กัน เช่น

ทดลองให้อาหารสุนัข	→	สุนัขเห็นอาหาร น้ำลายไหล
สุนัขกระดิ่งอย่างเดียว	→	สุนัขน้ำลายไม่ไหล
สุนัขกระดิ่ง + ให้อาหาร	→	สุนัขน้ำลายไหล
สุนัขกระดิ่งอย่างเดียว	→	สุนัขน้ำลายไหล

ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้การสุนัขกระดิ่งอย่างเดียวไม่ทำให้สุนัขน้ำลายไหล ดังนั้นกระดิ่งเป็นสิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไข (Conditioned Stimulus) ว่าถ้าได้ยินเสียงกระดิ่งจะได้กินอาหาร (Unconditioned Stimulus)

2.4 การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูก (Trial and error Learning) ในธรรมชาติมีบ่อยครั้งที่สัตว์แยกไม่ออกว่าสิ่งใดให้คุณสิ่งใดให้โทษ จึงต้องมีการเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกก่อน ถ้าทำแล้วทำให้เกิดโทษจะไม่ทำอีก แต่ถ้าเกิดประโยชน์ก็จะจดจำไว้เพื่อทำครั้งต่อไป พฤติกรรมแบบนี้พบในสัตว์ที่มีระบบประสาทซับซ้อน การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกสามารถช่วยปรับเปลี่ยนตัวปลดปล่อย (Sign Stimuli) ของพฤติกรรมที่มีมาแต่กำเนิด ทำให้สัตว์มีพัฒนาการที่ดีขึ้นและ

มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น คางคกเมื่อเห็นแมลงบินผ่านมาจะตัวดิ้นกินทันที แต่ถ้าแมลงนั้นเป็นผึ้ง คางคกจะถูกต่อย จากเหตุการณ์นี้คางคกจะจดจำและเรียนรู้ต่อไปไม่ควรจับผึ้งกินหรือแม้กระทั่งแมลงที่มีรูปร่างคล้ายผึ้งก็ตาม

การเรียนรู้แบบลองผิดลองถูกจัดเป็น Operant Conditioning คือ เรียนรู้จากประสบการณ์โดยการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นเงื่อนไขหลาย ๆ ครั้ง จนกว่าจะตอบสนองถูกต้อง โดยมีรางวัลและการลงโทษ (ซึ่งเป็นสิ่งเร้าแท้) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกโดยอาศัย การทดลองทำดูก่อนและไม่รู้ว่าผลของการกระทำนั้นถูกต้องหรือไม่ หรือจะเกิดอันตรายขึ้นมาหรือไม่ ถ้าทำแล้วถูกต้องเป็นผลดีก็จะกระทำในสิ่งเดิมนี้อีก แต่ถ้าไม่ถูกต้องเป็นผลเสียก็จะไม่ทำสิ่งนั้นต่อไปอีก การเรียนรู้แบบนี้สัตว์ต่างชนิดกันจะใช้เวลาไม่เท่ากัน ในการเรียนรู้บางชนิดฝึกหัดเพียง 2 - 3 ครั้ง บางชนิดต้องใช้เวลาานานมาก

2.5 การเรียนรู้แบบใช้เหตุผล (Reasoning or Insight Learning) เป็นพฤติกรรมที่พัฒนาจากการลองผิดลองถูก กระบวนการเรียนรู้จะค่อย ๆ เกิดขึ้น โดยการใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมา นำมาปรับใช้เพื่อแก้ปัญหาใหม่ที่กำลังเผชิญ โดยจะเกิดในลักษณะที่รวดเร็วกว่าการพบปัญหาครั้งแรก รวมถึงความสามารถของสัตว์ที่จะตอบสนองอย่างถูกต้องได้ในครั้งแรกต่อสถานการณ์ที่ต่างออกไปจากสถานการณ์เก่าที่เคยประสบมา สัตว์สามารถจะนำการเรียนรู้ที่ได้จากสถานการณ์แบบอื่นมาใช้แก้ปัญหาใหม่ที่ประสบได้

นอกจากพฤติกรรมต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วสัตว์ยังมีพฤติกรรมอีกมากมายเช่น พฤติกรรมการเรียนรู้แบบเก็บรายละเอียด (Latent Learning) ของตัวต่อ ซึ่งต่อมาในภายหลังข้อมูลนั้นจะทำให้เกิดพฤติกรรม เช่น ตัวต่อเมื่อต้องการบินออกจากรังจะมีพฤติกรรมสำรวจรอบ ๆ รังและถ้าสิ่งของรอบ ๆ รังมีการเปลี่ยนแปลงไป พบว่าตัวต่อจำทางเข้ารังไม่ได้ และบางพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตอาจเกิดจากการผสมผสานของพฤติกรรมมากกว่าหนึ่งแบบ

การที่จะบอกว่า พฤติกรรมใดถูกกำหนดโดย Gene อย่างเดียวหรือมีประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยนั้นค่อนข้างยาก ดังนั้นจึงอาจจะบอกได้เพียงว่า พฤติกรรมนั้นมีการเรียนรู้หรือฝึกฝนมามากน้อยเพียงใด สัตว์ที่มีวิวัฒนาการของระบบประสาทเจริญดีเท่าไรก็ยังมีพฤติกรรมเรียนรู้ได้มากเท่านั้น และสามารถดัดแปลงพฤติกรรมตอบสนองต่อประสบการณ์ต่าง ๆ ในอดีต เพื่อปรับปรุง Survival และ Reproduction ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การเรียนรู้จึงถ่ายทอดทางพันธุกรรมไม่ได้ สัตว์แต่ละตัวจึงต้องมาฝึกฝนเอาเองภายหลัง ขึ้นกับเวลาที่ผ่านไปคือ อายุ และสภาพทางสรีรวิทยาของร่างกาย

การใช้สุนัขทหารในประเทศอื่น ๆ

ในกองทัพสหรัฐได้มีการฝึกสุนัขมาช่วยเหลือในกิจการสงครามมาตั้งแต่ 100 กว่าปีมาแล้ว นับตั้งแต่สมัยเกิดสงครามกลางเมืองในประวัติศาสตร์อเมริกาตลอดจนในสงครามโลกครั้งที่ 1 แต่ ณ เวลานั้นการนำสุนัขเข้ามาร่วมในกองทัพยังไม่ได้เป็นกิจจะลักษณะหรือเป็นทางการ จนกระทั่งถึงปี ค.ศ.1942 จึงได้มีการนำสุนัขเข้าร่วมในกองทัพของอเมริกาอย่างเป็นทางการ

นับตั้งแต่ปี ค.ศ.2010 กองทัพสหรัฐ มีสุนัขประจำการอยู่ 2,800 ตัว ซึ่งถือว่าเป็นหน่วยงานสุนัขทหารที่ใหญ่ที่สุดในโลก และบางส่วนของสุนัขเหล่านี้ประจำอยู่แนวหน้าในอิรักและอัฟกานิสถาน และจำนวนสุนัขสงครามเหล่านี้กลายเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเรื่อย ๆ และมีการ

เพิ่มจำนวนมากขึ้น ในช่วงปลายปี ค.ศ.2010 ตามโครงการ K – 9 นาวิกโยธินสหรัฐได้รับอนุมัติให้ใช้เงิน 35 ล้านดอลลาร์ ในการฝึกและเพาะพันธุ์สุนัขสงคราม

จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีการฝึกและใช้งานสุนัขหน้าที่ต่าง ๆ ทั่วโลก ในหลายหน้าที่ยังคงถือว่าสุนัขเป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดโดยยังไม่มีเทคโนโลยีใด ๆ มาแทนที่ได้ เช่น การตรวจหาวัตถุระเบิด การตรวจหายาเสพติด รวมไปถึงการค้นหาผู้ประสบภัยพิบัติต่าง ๆ ในประเทศไทย ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการฝึกและใช้ประโยชน์จากสุนัขอย่างเป็นทางการแห่งแรกของประเทศไทย มีการวิจัยพัฒนาระบบการฝึกสุนัขหน้าที่ต่าง ๆ ให้เป็นสากลมาโดยตลอด

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

สุนัขบ้านเป็นสัตว์ที่อยู่ในวงศ์ “เคนิดี” (Canidae Family) ชื่อทางวิทยาศาสตร์ “เคนิส เฟมิลีริส” (Canis Familiaris) จัดเป็นสัตว์กินเนื้อ (Carnivor) มีความสัมพันธ์กับอารยะธรรมของมนุษย์มายาวนาน โดยพบหลักฐานประวัติศาสตร์เป็นฟอสซิลการเลี้ยงสุนัขป่าสีเทา (Grey Wolf หรือ Canis lupus) มานานกว่า 10,000 ปีในพื้นที่ประเทศเบลเยียม ยูเครน และรัสเซีย โดยในระยะแรกมีการเลี้ยงเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อใช้เฝ้าที่ฟักอาศัย เฝ้าคลังเก็บอาหาร และใช้เป็นพาหนะระยะเวลาต่อมาสุนัขป่าค่อย ๆ มีการวิวัฒนาการของสายพันธุ์จนกลายเป็นสุนัขบ้านที่มีความหลากหลายรูปแบบ Phenotype) ดังเช่นในปัจจุบัน

สุนัขที่มีความฉลาด มีทักษะที่ดีในการสร้างความสัมพันธ์กับมนุษย์ อีกทั้งยังมีระบบประสาทสัมผัสที่ดีกว่ามนุษย์หลายเท่า โดยมีอวัยวะประสาทรับกลิ่นที่สมอง (olfactory bulb) ขนาดใหญ่กว่ามนุษย์ 40 เท่า ซึ่งมีเซลล์ประสาทรับกลิ่นจำนวนมาก 125 – 220 ล้านเซลล์ สามารถรับและแยกแยะความเข้มข้นของกลิ่นได้ดีกว่ามนุษย์ 10,000 – 1,000,000 เท่า

สุนัขมีประสาทสัมผัสการฟังเสียง สามารถได้ยินเสียงในช่วงความถี่ประมาณ 40 – 60,000 เฮิรตซ์ ซึ่งเป็นย่านความถี่ที่กว้างกว่าประสาทสัมผัสของมนุษย์ สุนัขสามารถรับฟังเสียงในระยะที่ไกลกว่ามนุษย์ 4 เท่า อีกทั้งยังมีโครงสร้างใบหูที่ช่วยให้สามารถปรับหมุนเพื่อหาตำแหน่งของเสียงได้ ทำให้สุนัขสามารถรับฟังและแยกแยะตำแหน่งได้ดีกว่ามนุษย์

อย่างไรก็ตามระบบประสาทสัมผัสการมองเห็นของสุนัขจะเห็นภาพเพียง 2 สี (Dichromate) โดยจะมีเซลล์ประสาทที่สามารถรับแสงในช่วงความยาวคลื่นที่เป็นสีน้ำเงินและสีเหลืองเท่านั้น และมีความสามารถแยกแยะเฉดสีเทาได้เพียงครั้งเดียวของมนุษย์ ระบบประสาทการมองเห็นของสุนัขถูกพัฒนาเพื่อใช้ในการล่าเหยื่อ โดยในที่โล่งสุนัขจะสามารถมองเห็นเหยื่อที่เคลื่อนไหวในระยะ 800 – 900 เมตร และจะลดลงเหลือเพียงระยะ 500 – 600 เมตร ถ้าวัตถุหรือเหยื่อหยุดนิ่ง อย่างไรก็ตามในการล่าสัตว์สุนัขสามารถเห็นในที่มืดได้ดี เนื่องจากมีรูม่านตา (Pupils) ขนาดใหญ่ และมีความหนาแน่นของเซลล์ประสาทจอตตาแบบแท่ง (Rods Cells) เป็นจำนวนมาก ด้วยคุณสมบัติเหล่านี้มนุษย์จึงได้นำสุนัขมาฝึกใช้งานในหลากหลายหน้าที่ เช่น การเฝ้าที่ฟักอาศัย เฝ้าฝูงปศุสัตว์ ช่วยล่าสัตว์ นำทาง แกะรอย ลากยานพาหนะ ช่วยเหลือคนพิการ รวมทั้งภารกิจในการสงคราม

การจัดตั้ง มว.สุนัขทหาร พัน.มทบ. และ พัน.สท.

1. ตามคำสั่งกองทัพบก (เฉพาะ) ที่ 65/62 เรื่อง แก้ไขอัตรากองจัดและยุทโธปกรณ์ กองทัพบก (ครั้งที่ 5) ในการจัดตั้ง พัน.มทบ. (รูปแบบใหม่) เพื่อรองรับภารกิจการปฏิบัติการในพื้นที่ เขตหลัง และการสนับสนุนการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ อันเป็นการแบ่งเบาภาระของหน่วย กำลังรบ อีกทั้งยังสอดคล้องกับแนวทางการเรียกกำลังพลสำรองเข้าปฏิบัติการเป็นการชั่วคราวในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตาม พรบ.กำลังสำรอง พ.ศ.2558 ซึ่งเป็นไปตามนโยบาย การปฏิบัติงานของกองทัพบก ประจำปีงบประมาณ 2562

เมื่อ 12 ก.ค. 62 ผบ.ทบ. ได้กรุณาอนุมัติในแนวทางการเสริมสร้างหน่วยทหารส่วน ภูมิภาค โดยการจัดตั้ง พัน.มทบ. (แปรสภาพ ร้อย.มทบ. เป็น พัน.มทบ.) ให้แก่ มทบ. ตามความ จำเป็นเร่งด่วนตามผลการตรวจเยี่ยมของ รอง ผบ.ทบ./รอง ผบ.ศปก.ทบ./รอง ลธ.คสช.(1) และคณะ ในเดือน มิ.ย. 62 ซึ่ง ยก.ทบ. และ กรม ฝสธ. และหน่วยที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมพิจารณาความเหมาะสม ของโดยกำหนดแนวทางการจัดตั้งฯ ดังนี้

ทก.1 (จำนวน 2 มทบ.) : มทบ.13 และ มทบ.15

ทก.2 (จำนวน 3 มทบ.) : มทบ.22, มทบ.23 และ มทบ.24

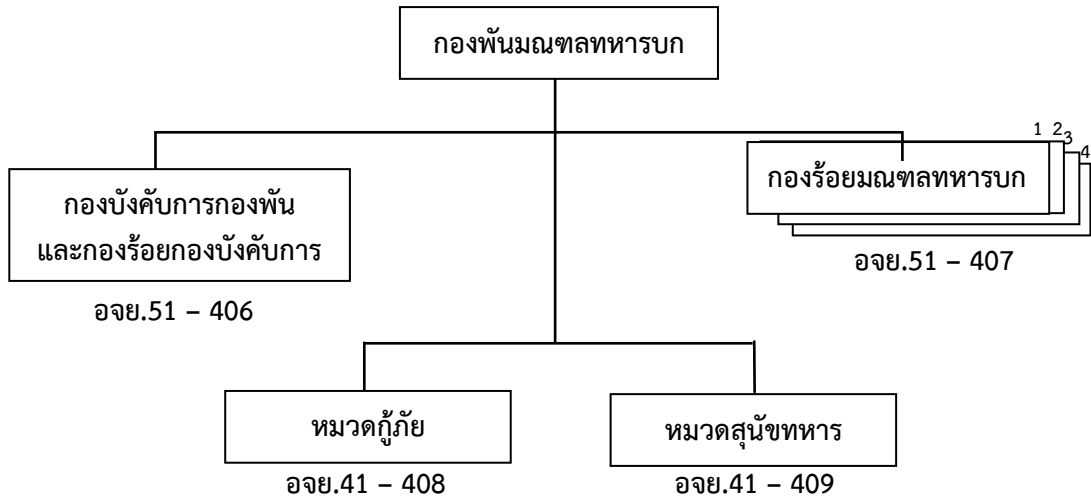
ทก.3 (จำนวน 2 มทบ.) : มทบ.33 และ มทบ.37

ทก.4 (จำนวน 1 มทบ.) : มทบ.42

มว.สุนัขทหาร พัน.มทบ.มีภารกิจสนับสนุน พัน.มทบ. ภารกิจการรักษา ความปลอดภัยทั้งในที่ตั้งปกติและในสนามเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาความปลอดภัยที่ตั้ง ทางทหาร คลัง และสถานที่อื่นที่ได้รับมอบ ตลอดจนการสนับสนุนในการพิสูจน์ทราบ อาวุธ วัตถุ ระเบิดและยาเสพติด รวมถึงการกู้ภัยและการควบคุมฝูงชน ทั้งนี้อาจกำหนดให้สนับสนุนหน่วยอื่นๆ ได้ตามที่ ทบ. กำหนดซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย คือ ในอัตรากองจัด หน่วยพัน.มทบ.51 – 407 กำหนดให้ มว.สุนัขหน้าที่พิเศษ เพื่อสนับสนุนสุนัขค้นหาและช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย ในการค้นหาผู้ประสบเหตุสำหรับการกู้ภัยทางทหาร หรือการบรรเทาสาธารณภัย ในภารกิจปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม ทั้งนี้ตามปกติจะจัดสุนัขค้นหาและ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยสมทบหมวดกู้ภัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถตามความจำเป็น

แผนภาพที่ 2 - 5 ภาพผังการจัด พ้น.มทบ. อจย.51 - 407

ผังการจัด พ้น.มทบ. อจย.51 - 407

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

- หมายเหตุ
1. จำนวนกองร้อยมณฑลทหารบกและการกำหนดระดับความพร้อมรบเป็นอัตราลด อัตราโครง หรือปิดอัตรา ให้ยึดถือการอนุมัติตามคำสั่ง กท.
 2. เป็นอัตราแยก

แผนภาพที่ 2 - 6 ภาพผังการจัด มว.สุนัขทหาร อจย.41 - 409

ผังการจัด มว.สุนัขทหาร อจย.41 - 409

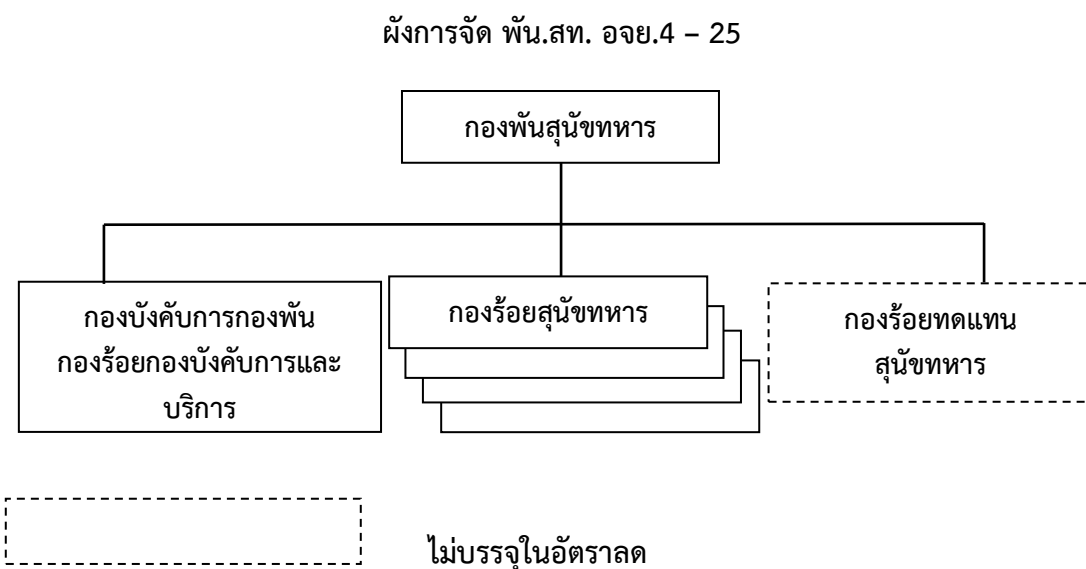

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

- หมายเหตุ
- การกำหนดระดับความพร้อมรบหมวดสุนัขทหารเป็นอัตราลด อัตราโครง หรือปิด อัตราให้ยึดถือการอนุมัติตามคำสั่ง กท.

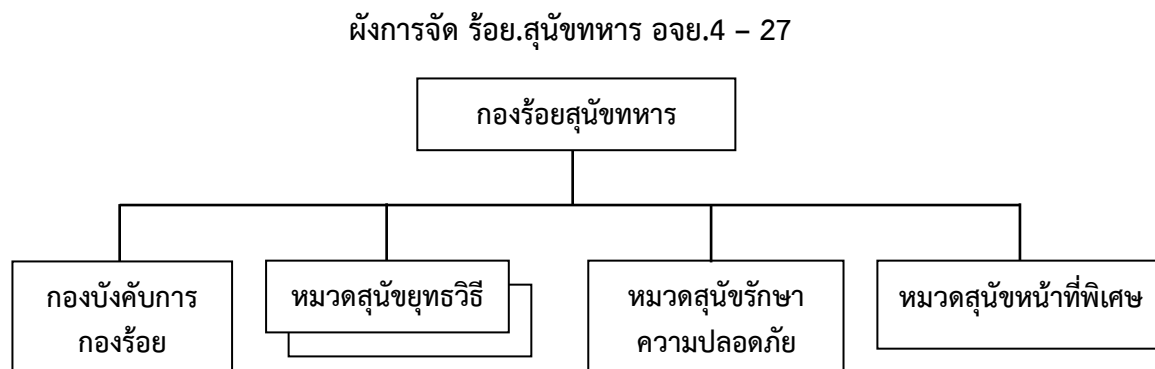
2. พัน.สท. เป็น นขต.ทบ. มีภารกิจการใช้สุนัขทหารในการปฏิบัติการกิจการรบตามแบบการปฏิบัติการพิเศษ และการปฏิบัติการทหารนอกเหนือสงคราม ตลอดจนปฏิบัติการอื่น ๆ ตามที่ ทบ. มอบหมาย ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย คือ ในอัตราการจัดหน่วย พัน.สท. อจย.4 - 25 กำหนดให้ มว.สุนัขหน้าที่พิเศษ ขึ้นกับ ร้อย.สุนัขทหาร เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือสงคราม ด้วยการปฏิบัติการต่อต้านยาเสพติด การช่วยเหลือทางมนุษยธรรม การสนับสนุนฝ่ายพลเรือน และการปฏิบัติอื่น ๆ ด้วยการใช้สุนัขหน้าที่พิเศษสนับสนุนการปฏิบัติ

แผนภาพที่ 2-7 ภาพผังการจัด พัน.สท. อจย.4 - 25

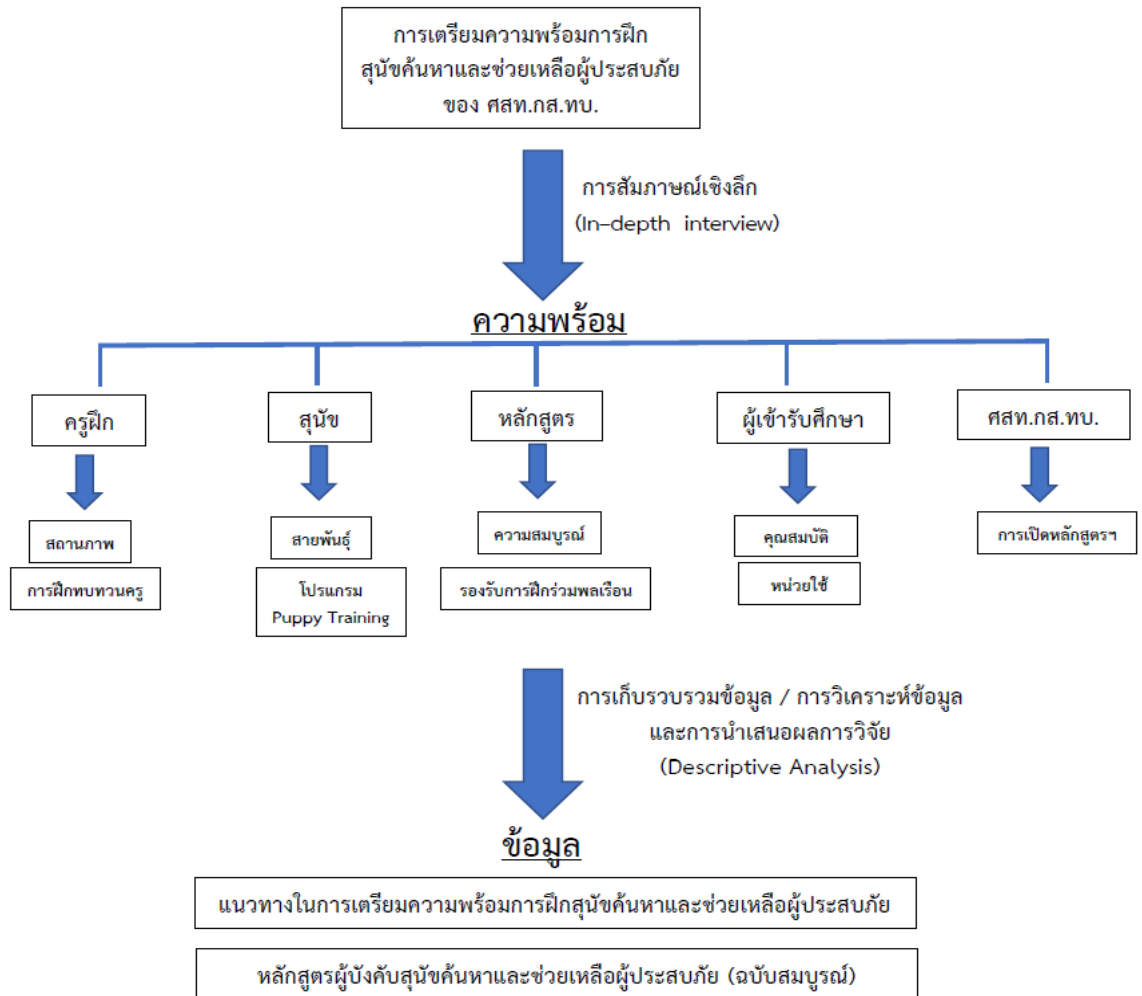
ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 2-8 ภาพผังการจัด ร้อย.สุนัขทหาร อจย.4 - 27

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

กรอบแนวคิดของการวิจัย

สรุป

หน่วยทหารของ ทบ. ที่มีอัตราสุนัขหน้าที่พิเศษ เพื่อสนับสนุนสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในการค้นหาผู้ประสบเหตุสำหรับการกู้ภัยทางทหาร หรือการบรรเทาสาธารณภัยในภารกิจปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม คือ 1. มว.สุนัขทหาร พัน.มทบ. : ได้รับการจัดตั้งตามคำสั่งกองทัพบก (เฉพาะ) ที่ 65/62 เรื่อง แก้ไขอัตราการจัดและยุทโธปกรณ์กองทัพบก (ครั้งที่ 5) ในการจัดตั้ง พัน.มทบ. (รูปแบบใหม่) ซึ่งเป็นไปตามนโยบายการปฏิบัติงานของกองทัพบก ประจำปีงบประมาณ 2562 2. พัน.สท.เป็น นขต.ทบ. : มีภารกิจการใช้สุนัขทหารในการปฏิบัติการการรบตามแบบการปฏิบัติการพิเศษ และการปฏิบัติการทหารนอกเหนือสงคราม ตลอดจนปฏิบัติการอื่น ๆ ตามที่ ทบ. มอบหมาย

บทที่ 3

การศึกษาการเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก

วิสัยทัศน์และภารกิจของกองทัพบกภายในปี 2579

“กองทัพบกภายในปี 2579 จะเป็นกองทัพ ที่มีศักยภาพ ทันสมัย เป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน และเป็นหนึ่งในกองทัพบกชั้นนำของภูมิภาค”

จากวิสัยทัศน์ดังกล่าว กองทัพบกจึงมีภารกิจหลัก 5 ภารกิจที่สำคัญเพื่อที่จะทำให้วิสัยทัศน์ เป็นรูปธรรม ดังนี้

1. พิทักษ์ ปกป้อง และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์

กองทัพบกตระหนักเสมอว่า ภารกิจการพิทักษ์ และเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นสถาบันสูงสุดของประเทศ เป็นศูนย์รวมทางจิตใจของปวงชนชาวไทยเป็นภารกิจสำคัญยิ่ง

2. การป้องกันประเทศ

ภารกิจหลักของกองทัพบกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มีหน้าที่ต้องรักษาอธิปไตย บูรณภาพแห่งอาณาเขตและเขตที่ประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตย เพื่อดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของรัฐ ผลประโยชน์ของชาติ การปกครองระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3. การรักษาความมั่นคงภายใน และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

กองทัพบกเป็นองค์กรหลักในการจัดทำกำลังพลและยุทโธปกรณ์ สนับสนุนรัฐบาลในภารกิจการรักษาความมั่นคงภายใน และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ภายใต้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายบนพื้นฐานหลักสิทธิมนุษยชน

4. การพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน

ความเดือดร้อนของพี่น้องประชาชนจากภัยธรรมชาติ เป็นภัยคุกคามประการหนึ่ง ที่กองทัพบกถือว่าเป็นความเร่งด่วนลำดับแรก ที่ทหารทุกหน่วยต้องเข้าให้การช่วยเหลือ

5. การเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับมิตรประเทศ

กองทัพบกมุ่งมั่นที่จะสร้างความร่วมมือกับกองทัพจากมิตรประเทศ และตระหนักเสมอว่ากองทัพกับมิตรประเทศเป็นเพื่อนแท้ยามทุกข์ยาก เราพร้อมที่จะให้การช่วยเหลือเมื่อต้องการ

6. การสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในมิติต่าง ๆ

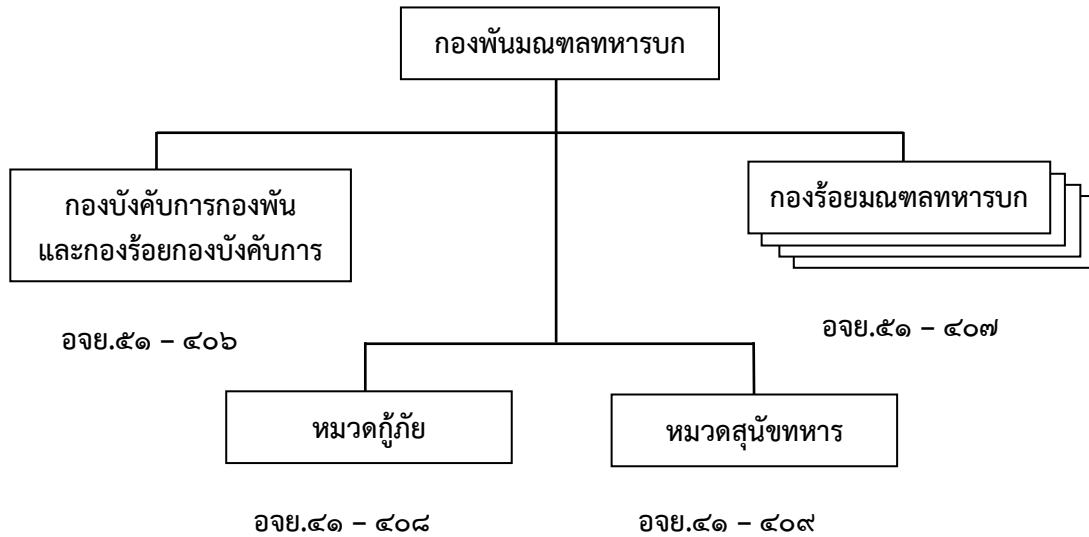
กองทัพบกเป็นกลไกของรัฐ พร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ในการพัฒนาประเทศให้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

หนึ่งในภารกิจดังกล่าวของกองทัพบก คือ การพัฒนาประเทศและการช่วยเหลือประชาชน ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของกองทัพบก ที่มีภารกิจในการฝึกสุนัขใช้งานทางทหารสนับสนุนภารกิจของกองทัพบก กองทัพอากาศ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ตลอดจนส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุนสุนัขใช้งาน

ในปี พ.ศ.2544 – 2549 ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ดำเนินความร่วมมือกับบริษัท เอฟเอ็มฟูตส์ (ประเทศไทย) จำกัด ในการดำเนินโครงการฝึกสุนัขช่วยเหลือผู้ประสพภัย ซึ่งได้รับการสนับสนุนครูฝึกจากประเทศอังกฤษมาให้คำแนะนำการฝึก เมื่อเสร็จสิ้นโครงการได้ชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสพภัยที่ผ่านการทดสอบในระดับสากล จำนวน 6 ตัว และผู้บังคับสุนัข จำนวน 6 นาย ต่อมาได้มีการจัดตั้ง “หน่วยสุนัขป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ศสท.กส.ทบ.” เพื่อสนับสนุนภารกิจในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในภัยพิบัติรูปแบบต่าง ๆ ที่มีสาเหตุเกิดจากฝีมือมนุษย์ในด้านการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสพภัยและการตรวจค้นวัตถุระเบิด ตามพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550 และแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ.2553 – 2557

เมื่อ 27 พ.ค. 62 ผบ.ทบ. ได้กรุณาอนุมัติหลักการ แนวทางการจัดตั้ง พัน.มทบ. รูปแบบใหม่ เพื่อรองรับขีดความสามารถตามแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถของ มทบ. ให้สามารถแบ่งเบาภาระงานของหน่วยรบ โดยปรับปรุงภารกิจของ มทบ. เพิ่มเติมตามประเด็นยุทธศาสตร์ ทบ. ในเรื่องการบรรเทาภัยพิบัติและภัยสนับสนุนให้แก่หน่วยทหารในพื้นที่ รวมถึงการบรรเทาสาธารณภัยและการช่วยเหลือประชาชน และหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ตามขีดความสามารถ โดยที่ประชุมมีมติให้จัดทำ อจย.พัน.มทบ. (รูปแบบใหม่) หมายเลข อจย. 41 – 409 หมวดสุนัขทหาร ชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสพภัย (สชภ.) ตามความจำเป็นเร่งด่วนก่อนจำนวน 8 มทบ. ได้แก่ มทบ.13, มทบ.15, มทบ.22, มทบ.23, มทบ.24, มทบ.33, มทบ.37 และมทบ.42

แผนภาพที่ 3-1 ฝั่งการจัดหมวดหมู่สนั้ขทหาร ของ พัน.มทบ. (รูปแบบใหม่)

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

การศึกษาการเตรียมความพร้อมการฝึกสนั้ขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการเตรียมความพร้อมการฝึกสนั้ขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสนั้ขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก เพื่อสนับสนุนภารกิจของ มณฑลทหารบก ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยให้มีการจัดการประชุม และระดมสมอง (Brain Storming) ของกำลังพล ของศูนย์การสนั้ขทหาร กรมการสัตว์ทหารบกที่เกี่ยวข้อง ได้ผลสรุปในการเตรียมความพร้อมในการใช้สนั้ขทหารในการปฏิบัติภารกิจเพื่อสนับสนุนภาครัฐและประชาชน ดังกล่าวออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

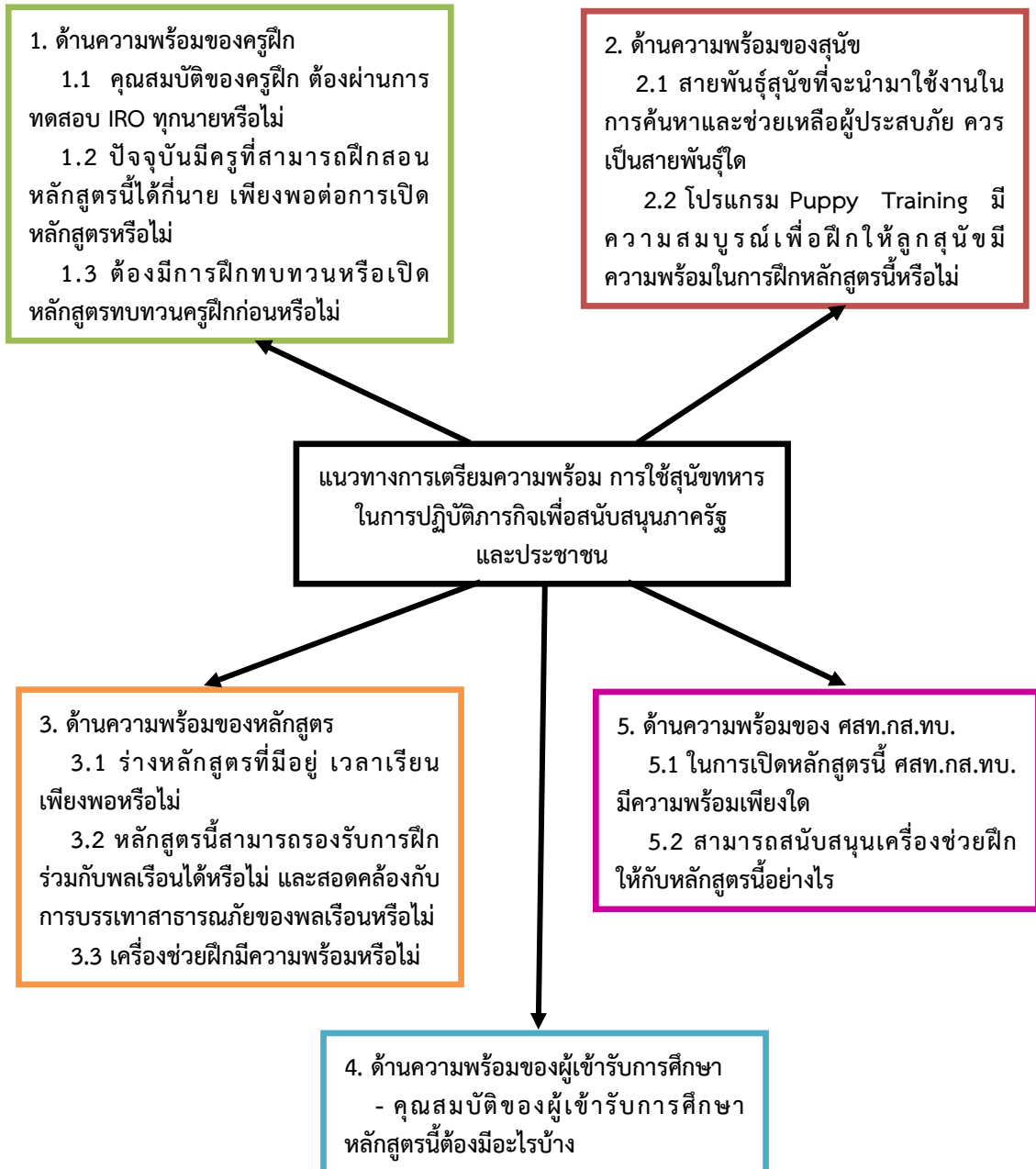
1. ด้านความพร้อมของครูฝึก
2. ด้านความพร้อมของสนั้ข
3. ด้านความพร้อมของหลักสูตร
4. ด้านความพร้อมของผู้เข้ารับการศึกษา
5. ด้านความพร้อมของศูนย์การสนั้ขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

แผนภาพที่ 3-2 ภาพการจัดประชุม และระดมสมอง (Brain Stroming) ณ ศสท.กส.ทบ.

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 3-3 แผนที่ความคิด (Mind Mapping) แนวทางการเตรียมความพร้อม การใช้สุนัขทหารในการปฏิบัติภารกิจเพื่อสนับสนุนภาครัฐและประชาชน

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

บทที่ 4

การเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก

ด้านความพร้อมของครูฝึก

1. คุณสมบัติของครูฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยต้องผ่านหลักสูตรใดมาบ้าง และจำเป็นต้องผ่านมาตรฐานการทดสอบ International Rescue Dog Organisation (IRO) ทุกนายหรือไม่

1.1 คุณสมบัติของครูฝึกต้องผ่านการศึกษหลักสูตรผู้บังคับสุนัข, หลักสูตรครูฝึกผู้บังคับสุนัขทหาร และ หลักสูตรผู้บังคับสุนัขช่วยเหลือผู้ประสบภัย

แผนภาพที่ 4-1 ประกาศนียบัตรแสดงการผ่านหลักสูตรผู้บังคับสุนัข

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 4-2 ประกาศนียบัตรแสดงผลการผ่านหลักสูตรครูฝึกผู้บังคับสุนัขทหาร

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 4-3 ประกาศนียบัตรแสดงผลการผ่านหลักสูตรผู้บังคับสุนัขช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

1.2 ครูฝึกไม่จำเป็นต้องผ่านการทดสอบ International Rescue Dog Organisation (IRO) ทุกนาย เนื่องจากการรับรองจาก International Rescue Dog Organisation (IRO) นั้น เป็นการรับรองว่าสุนัขได้ผ่านการทดสอบตามมาตรฐานการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยว่า สามารถจะปฏิบัติการกู้ภัยค้นหาช่วยเหลือผู้ประสบภัยในต่างประเทศได้ เช่น เหตุการณ์แผ่นดินไหวในประเทศเนปาล หรือ เหตุการณ์หิมะถล่มในภูเขาเอเวอเรสต์

แผนภาพที่ 4-4 หนังสือรับรองการสอบผ่าน International Rescue Dog Organisation (IRO)

The image shows two pages of an IRO certificate. The top page is the cover, featuring the IRO logo and the text 'LEISTUNG SHEFT / LOG BOOK FÜR RETTUNGSHUNDE / FOR RESCUE DOGS'. The dog's name 'Yum Yum' is handwritten in the 'Hund / Dog' field, and the owner is listed as 'ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก'. The bottom page contains detailed registration information: Name of the dog: Yum Yum, Breed: German Shepherd, Litter date: 5. Dec. 2011, Tattoo/Chip Number: 20655, Male/Female: Male, and Date: 14/12/14. There is a circular stamp from the Thai Ministry of Defense on the bottom page.

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

2. ปัจจุบันมีครูที่สามารถฝึกสอนหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้กี่ยุคนาย และเพียงพอต่อการเปิดหลักสูตรหรือไม่

2.1 ครูฝึกที่สามารถทำการฝึก-สอนหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยมีจำนวน 8 นาย คือ พ.ต.อำพล บำรุงไทย, ร.ท.ฉรินธร สีสด, จ.ส.อ.วิทยา เสนง์จันตะ, จ.ส.อ. กฤษฏา ภาพันธ์, จ.ส.อ.รณชัย พูนโตนด, จ.ส.ท.วรพงศ์ อ่อนบุญมา, จ.ส.ต.วันชัย บำรุงไทย และ ส.อ.วิชัย สีหาบุตร ซึ่งครูทุกนายผ่านหลักสูตรต่าง ๆ ตรงตามคุณสมบัติของครูฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

แผนภาพที่ 4-5 พ.อ.พนาเวศ จันทรังษี (ผู้วิจัย) พร้อมชุดครูฝึกและสุนัขทหาร หน้าที่ค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

2.2 มีจำนวนครูฝึกเพียงพอต่อการเปิดหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือไม่

ศสท.กส.ทบ. มีจำนวนครูฝึกหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพียงพอ สามารถเปิดสอนหลักสูตรได้ 1 ครั้งต่อปีงบประมาณ ซึ่งมีระยะเวลาการฝึก 20 สัปดาห์ สามารถรับนักเรียนเข้ารับการศึกษาคือหลักสูตรได้จำนวน 18 นาย (ครูฝึก : นักเรียน = 1 : 3) แต่เนื่องจาก ทบ. มีนโยบายให้มีการจัดตั้ง มว.กู้ภัย พัน.มทบ. (รูปแบบใหม่) จำนวน 8 มทบ. ก่อน ได้แก่ มทบ.13, มทบ.15, มทบ.22, มทบ.23, มทบ.24, มทบ.33, มทบ.37 และ มทบ.42 ศสท.กส.ทบ. พิจารณาแล้ว เห็นควรให้รับนักเรียนเข้ารับการศึกษาคือหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยครั้งละ 9 นาย โดยให้โควตา ทภ.ละ 1 นาย ยกเว้น ทภ.2 จำนวน 2 นาย

3. ต้องมีการฝึกทบทวนหรือเปิดหลักสูตรทบทวนครูฝึกก่อนหรือไม่

ไม่จำเป็นต้องมีการเปิดหลักสูตรทบทวนครูฝึกก่อน เนื่องจาก รร.สท.ศสท.กส.ทบ. ได้ทำการฝึก Unit School เป็นประจำ และได้มีการส่งครูฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยเข้ารับการฝึกผสม รหัสหนุมานการ์เดียน (Hanuman Guardian) ระหว่างกองทัพไทยและกองทัพสหรัฐอเมริกา

แผนภาพที่ 4-6 การฝึก Unit School ชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 4-7 เข้าร่วมการฝึกผสม รหัส หนุมานการ์เดียน (Hanuman Guardian) ระหว่างกองทัพบกไทยและกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกา

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 4-8 ประกาศนียบัตรแสดงการเข้าร่วมการฝึกผสม รหัสหนุมานการ์เดียน (Hanuman Guardian) ระหว่าง กองทัพบกไทยและกองทัพสหรัฐอเมริกา

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

ด้านความพร้อมของสุนัข

1. สายพันธุ์สุนัขที่จะนำมาใช้งานในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ควรเป็นสายพันธุ์ใด สายพันธุ์สุนัขที่เหมาะสมการฝึกและใช้งาน 3 สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์เยอรมันเชพเพอด, พันธุ์ลาบราดอร์รีทริฟเวอร์ และพันธุ์เบลเยียม มาลีนอยส์ ซึ่งทั้ง 3 สายพันธุ์มีข้อดี - ข้อเสียของแต่ละสายพันธุ์ แต่โดยรวมแล้วทั้ง 3 สายพันธุ์ มีข้อดีที่เหมาะสมในการนำมาใช้เป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย คือ มีความตื่นตัว สุขุม มีความเชื่อมั่นสูง และสนใจสิ่งแวดล้อมดี

ตารางที่ 4-1 แสดงการเปรียบเทียบข้อดี – ข้อเสีย ของสุนัขพันธุ์เยอรมันเชพเพอด, พันธุ์ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ และพันธุ์เบลเยียม มาลินอยส์ ที่นิยมนำมาใช้ในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

พันธุ์สุนัข	ข้อดี	ข้อเสีย
 <p>เยอรมันเชพเพอด (German Shepherd)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงสร้างร่างกายแข็งแรง ว่องไว ตื่นตัว และสุขุม สนใจสิ่งแวดล้อมดี 2. บุคลิกที่โดดเด่น คือ มีความเชื่อมั่นสูง แม้แยกไปอยู่ในที่โดดเดี่ยวก็ไม่หวั่นเกรงต่อสภาพแวดล้อม 3. เรียนรู้ได้ค่อนข้างเร็วด้วยการกระตุ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีขนค่อนข้างหนาต้องการดูแลเอาใจใส่ ไม่เหมาะกับสภาพอากาศที่ร้อนจัด 2. มีโรคประจำสายพันธุ์ คือ ข้อสะโพกห่าง
 <p>ลาบราดอร์ รีทรีฟเวอร์ (Labrador Retriever)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นมิตร 2. ไม่หวาดกลัวต่อสิ่งแวดล้อมหรือฝูงชน 3. โอกาสเป็นข้อสะโพกห่างน้อย 	<p>- เมื่อมีอายุมากจะอ้วนง่าย ทำให้มีผลต่อการปฏิบัติงาน</p>
 <p>เบลเยียม มาลินอยส์ (Belgian Malinois)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสูงสง่า ปราดเปรียว แข็งแกร่ง และตื่นตัวสูงมากอยู่ตลอดเวลา 2. นิสัยชอบการล่าที่รุนแรง (แรงขับสูง) 3. มีขนค่อนข้างสั้น และดูแลความสะอาดได้ง่าย 	<p>- นิสัยชอบการล่าที่รุนแรง (แรงขับสูง) ผู้ฝึกจะต้องมีความคล่องตัวสูงให้ทันกับสุนัข</p>

ที่มา : โครงการประเมินผลและพัฒนาหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย, 2563

2. โปรแกรม Puppy Training มีความสมบูรณ์เพื่อฝึกให้ลูกสุนัขมีความพร้อมในการฝึกหลักสูตรค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือไม่

สุนัขที่จะเข้ารับการฝึกเป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้นั้น จะได้รับการฝึก Puppy Training Program ตั้งแต่แรกเกิด – 12 เดือน หากลูกสุนัขตัวใดผ่านเกณฑ์ดังกล่าวจึงจะเข้ารับการฝึกหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่อไป โดยมีขั้นตอนการฝึกและการตรวจสอบดังนี้

ขั้นตอนการฝึกลูกสุนัข หลักสูตรค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย (Puppy Training Program)

A. การฝึกลูกสุนัขแรกเกิด – 10 สัปดาห์

1. ความมุ่งหมาย

1.1 ให้ครูฝึกได้คุ้นเคยกับลูกสุนัขก่อนวัยเรียน และแนะนำวิธีการฝึกลูกสุนัขให้เชื่อฟัง ก่อนถึงเวลาการฝึกอย่างจริงจัง

1.2 การขยับถ่ายเป็นที่ สอนให้ลูกสุนัขขยับถ่ายนอกคอก/กรง ทุกครั้ง

1.3 เลิกการกัดแทะ สอนให้ลูกสุนัขหยุดการกัดแทะ หรือสิ่งของ รวมถึงมือและแขนของผู้เลี้ยงด้วย

1.4 ห้ามกระทำผิดสอนให้หยุดการกระทำที่ไม่ต้องการได้ทันที เมื่อผู้เลี้ยงออกคำสั่ง “ไม่”

1.5 การฝึกให้เงียบเสียง

1.6 การฝึกให้ชินกับปลอกคอ และสายจูง

2. เครื่องมือและอุปกรณ์การฝึก

2.1 การสื่อสารด้วยคำพูด เสียงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการฝึกลูกสุนัข ต้องใช้น้ำเสียงที่แตกต่างกัน 3 แบบ คือ

2.1.1 เสียงที่ใช้บอกคำสั่ง คำสั่งต้องชัดเจน เสียงที่ใช้ต้องไพเราะและเข้มแข็ง ฟังดูเด็ดขาด น่าเชื่อถือ เพื่อให้ลูกสุนัขได้ปฏิบัติตาม

2.1.2 เสียงที่ใช้แสดงความพอใจ ชมเชย เช่น ดีมากดี ควรใช้เสียงสูงเร็วๆ แสดงความกระตือรือร้น ให้โอกาสลูกสุนัขเข้าคลอเคลีย กระดิกหางหรือเลียเราบ้าง

2.1.3 เสียงที่ใช้ในการดุ “ไม่” หมายถึง การขูให้หยุดทันที

2.2 การสัมผัส สิ่งสำคัญในการฝึกลูกสุนัข คือ ต้องทำให้เชื่อง ยอมให้จับตัวหรือลูบคลำได้ วิธีที่ใช้คือเอาลูกสุนัขมาอุ้มทุกวัน จับปากอ้าดูฟันเพราะสุนัขไม่ชอบให้ใครมายุ่งกับฟันของมัน ฉะนั้นเราต้องฝึกให้มันชินตั้งแต่เล็กมาก ๆ ตลอดจนดูในหูแล้วพูดชมเชยว่า “ดีมากดี”

2.3 กรง คือ สิ่งแรกที่ต้องเตรียมในการฝึกลูกสุนัข ซึ่งจะช่วยให้มากในการฝึกลูกสุนัขขยับถ่ายนอกคอก และป้องกันไม่ให้ไปกัดสิ่งที่ไม่ควรกัด เพราะลูกสุนัขไม่ต้องการทำให้พื้นที่ที่มันกินและนอนสกปรก

2.4 ปลอกคอ ที่ทำด้วยผ้าหรือไนลอนนุ่มยาวพอที่เอานิ้วสอดไปได้ 2 นิ้ว อย่ายัดให้แน่นเกินไปอาจทำให้มันอึดอัดได้ ในครั้งแรกลูกสุนัขพยายามที่จะกัดมัน แต่ไม่ข้ามมันก็จะลืมว่ามีปลอกคอกอยู่ที่นั่น

2.5 สายจูงสั้น ทำด้วยหนังหรือไนลอนก็ได้ อย่าใช้สายจูงชนิดยืดหดได้ในการฝึก สายจูงจะเป็นตัวกำหนดขอบเขต ครั้งแรกที่ใส่สายจูงลูกสุนัขจะดึงและต่อต้านเพียงแค่นั่งลงเรียกลูกสุนัขเข้ามาหาทันที และให้คำชมเชยมาก ๆ อย่าลากสายจูงหรือดึงลูกสุนัขไปตามพื้นจะเป็นสาเหตุให้ลูกสุนัขปฏิเสธการใส่สายจูงซึ่งจะเป็นผลที่ตามมาในเชิงลบ ในการฝึกต้องไม่รีบเร่งให้ลูกสุนัขได้เรียนรู้การฝึกกับสายจูง ดังนั้นใช้เวลาให้นานเท่าที่ทำได้ให้มันรู้สึกสะดวกสบาย

3. สถานที่ฝึก คอก, แปลงปล่อย และสนามหญ้า

4. การดำเนินการฝึก

- 4.1 การฝึกให้ขับถ่ายนอกคอก/กรง
- 4.2 การฝึกป้องกันการกัดแทะไม่เลือก
- 4.3 การฝึกให้เงียบเสียง
- 4.4 การฝึกให้ชินกับปลอกคอและสายจูง

5. การฝึกลูกสุนัข อายุ 6 – 8 สัปดาห์

5.1 การฝึกเป็นกลุ่ม

ฝึกกลุ่มละ 5 – 6 ตัว ใช้เวลาในการฝึกประมาณ 15 นาทีทุกวัน หรือฝึก สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ๆ ละ 30 นาที

พื้นที่ฝึก แปลงปล่อยสุนัข พื้นที่ 3 x 4 เมตร

สป.เครื่องช่วยฝึก ใช้ผ้าหรือหนังในการล่อสุนัข ความยาว 1 – 2 เมตร จำนวน 2 เส้น, ลูกบอลขนาดเล็ก และประทัด

5.2 การฝึกเป็นรายตัว

ฝึกเชื่อฟังคำสั่ง

ฝึกคาบสิ่งของ

การฝึกเป็นกลุ่มและรายตัว แบ่งการฝึก ดังนี้

1. ทำ Bio Sensor เมื่อลูกสุนัขอายุ 3 – 16 วัน
2. สัปดาห์ที่ 3 – 7 อยู่กับแม่เป็นช่วง Dog Socialization
3. สัปดาห์ที่ 5 ให้ใช้กรงหรือลึงฝึกการขับถ่ายให้เป็นที่เป็นที่
4. หลังจากสัปดาห์ที่ 6 – 8 ฝึกพื้นฐานความกล้า การกัด และฝึกพื้นฐานการค้นหา

B. การฝึกลูกสุนัข 3 – 4 เดือน

1. ความมุ่งหมาย

- 1.1 เพื่อให้ลูกสุนัขเชื่อมั่นในตัวเอง
- 1.2 ฝึกลูกสุนัขเชื่อฟังคำสั่งอย่างจริงจัง

2. ระเบียบการฝึก

- 2.1 เริ่มการฝึกเมื่อลูกสุนัขผ่านการฝึกขั้นพื้นฐานมาแล้วอย่างดี
- 2.2 เตรียมเครื่องช่วยฝึก ได้แก่ ผ้า ของเล่นอื่น ๆ ปลอกคอ และสายจูง
- 2.3 เตรียมสถานที่ฝึก ในบริเวณสนามฝึก และ ในพื้นที่โล่ง

3. การดำเนินการฝึก
- 3.1 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างลูกสุนัขกับผู้ฝึก ผู้เลี้ยง ผู้ช่วยผู้ฝึก และลูกสุนัขอื่น ๆ
- 3.2 แยกออกกำลังกายที่ละตัว และเข้าร่วมกลุ่มลักษณะการพาวิ่งเล่น
- 3.3 การฝึกเชื่อฟังคำสั่งเบื้องต้น ระหว่างการออกกำลังกาย โดยการเรียกชื่อสุนัข คำสั่ง “มา”

- 3.4 การฝึกคาบสิ่งของกลับมา และการฝึกคาบสิ่งของ
- 3.5 ผู้ฝึกและผู้ช่วยผู้ฝึก ควรใช้เวลาอยู่กับลูกสุนัขให้มากที่สุด
4. ขั้นตอนการฝึก คำสั่งพื้นฐาน เริ่มการฝึกให้เร็วที่สุดเมื่อมันมีความรู้สึกมีความสุขและรู้จักชื่อของมันเอง และทำการฝึกเมื่อสุนัขต้องการฝึก
- มีสิ่งสำคัญมากอยู่ 2 สิ่งที่ต้องจำ คือ การฝึกลูกสุนัขโดยปราศจากการรบกวนเท่าที่เป็นไปได้ และทำทุกบทเรียนอย่างสั้น ๆ

C. การฝึกลูกสุนัขอายุ 5 เดือน

1. ความมุ่งหมาย
- 1.1 เพื่อให้ลูกสุนัขให้รู้จักกับคำสั่ง และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง รู้จักสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

- 1.2 เพื่อให้ผู้ฝึกได้พัฒนาลูกสุนัขไปตามขั้นตอนต่าง ๆ รู้จักการสั่งการแก่ลูกสุนัข

2. ระเบียบการฝึก

- 2.1 เตรียมสถานที่ฝึก
สนามฝึกและนอกสนามฝึก
บริเวณคอกสุนัข
- 2.2 ปลอกคอ และสายจูง
- 2.3 ฝ้าย และของเล่นแบบต่าง ๆ

3. การดำเนินการฝึก

- 3.1 ฝึกต่อเนื่องในการสร้างความสัมพันธ์
- 3.2 ฝึกการออกกำลังกายแก่ผู้ฝึกและผู้ช่วยผู้ฝึกตัวต่อตัว และฝึกร่วมกับสุนัขทั้งกลุ่ม
- 3.3 การฝึกเชื่อฟังคำสั่ง
ทำนั่ง
ทำนั่ง – คอย
คาบสิ่งของ
ฝึกเห่า
ฝึกให้ลูกสุนัขได้คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก

D. การฝึกลูกสุนัขอายุ 6 เดือน

1. ความมุ่งหมาย
- 1.1 ฝึกลูกสุนัขให้ปฏิบัติตามคำสั่ง และรู้จักกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความแตกต่าง

1.2 เพื่อให้ผู้ฝึกได้รู้จักการสั่งการลูกสุนัข และรู้จักการให้กำลังใจลูกสุนัข

2. ระเบียบการฝึก

2.1 เตรียมสถานที่ฝึก

สถานที่ทั้งภายในและภายนอกศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก
สถานที่ฝึกให้สุนัขชวายน้ำ

2.2 เตรียมอุปกรณ์เครื่องช่วยฝึก

ปลอกคอ และสายจูง
ผ้า และของเล่นแบบต่าง ๆ

3. การดำเนินการฝึก

3.1 ฝึกต่อเนื่องการสร้างความคุ้นเคยกับบุคคลอื่น ๆ , สุนัขตัวอื่นที่อยู่นอกกลุ่ม

3.2 ฝึกการออกกำลังกายเป็นกลุ่ม

3.3 ฝึกต่อเนื่องตามสิ่งแวดล้อมภายในศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์

ทหารบก

3.4 ฝึกการคาบสิ่งของกลับมาและยื้อแย่ง หรือการฝึกเป็นกลุ่ม

3.5 ฝึกการชี้จุดด้วยการสอนให้สุนัขเห่า

3.6 การฝึกเชื่อฟังคำสั่งเบื้องต้น

3.6.1 ฝึกทบทวนทำนอง - คอย เรียกมาหาอย่างน้อย 5 นาที

3.6.2 ฝึกเชื่อฟังคำสั่งท่า “ซิด”

3.6.3 ฝึกเชื่อฟังคำสั่ง “หมอบ”

3.7 ฝึกให้ลูกสุนัขชวายน้ำ

4. ข้อควรปฏิบัติ

4.1 การฝึกทั้งหมดในช่วง 1 – 6 เดือน ที่กล่าวมานี้ ต้องดำเนินการกับลูกสุนัข
ทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

4.2 ผู้ฝึกต้องคอยชี้แนะและให้กำลังใจสุนัขอย่างใกล้ชิดเมื่อลูกสุนัขมีอาการลังเล

E. การฝึกลูกสุนัขอายุ 7 เดือน

1. ความมุ่งหมาย

1.1 ฝึกลูกสุนัขรู้จักการค้นหา และเห่าชี้เป้าหมายโดยที่มองไม่เห็นตัวผู้ซ่อน

1.2 เพื่อให้ผู้ฝึกได้รู้จักการออกคำสั่งค้นหาและชี้นำการค้นหาแก่ลูกสุนัข

2. ระเบียบการฝึก

2.1 เตรียมสถานที่ฝึก

ทั้งในและนอกพื้นที่

ยานพาหนะ สป.3

2.2 เตรียมอุปกรณ์เครื่องช่วยฝึก

ของเล่นแบบต่าง ๆ

สายจูง ปลอกคอ ถุงคลุม ก่อขนาขนาดใหญ่

3. การดำเนินการฝึก

การฝึกสร้างความสนใจในการดมกลิ่น

เตรียมการ

1. ลูกสุนัขอายุ 7 เดือน ฝึกกลุ่มละ 10 ตัว
2. พื้นที่ฝึก สนามฝึก แผนกผสมพันธุ์ ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก
3. สป.เครื่องช่วยฝึก ได้แก่ ลูกบอลขนาดเล็ก, ประทัด, กล่องไม้ 4 เหลี่ยมเจาะ

ช่องด้านบน และล้อยางรถไถ

F. การฝึกลูกสุนัขอายุ 8 - 10 เดือน

1. ความมุ่งหมาย

- 1.1 เพื่อฝึกลูกสุนัขสามารถค้นหาโดยใช้ประสาทสัมผัสต่าง ๆ และเห่าขี้เป่าหมาย
- 1.2 เพื่อให้ผู้ฝึกสั่งการฝึกได้อย่างถูกต้องและทันเหตุการณ์

2. ระเบียบการฝึก

- 2.1 เตรียมสถานที่ฝึก
ทั้งในและนอกพื้นที่ พื้นที่ที่มีความแตกต่าง
เตรียมยานพาหนะ สป.3
- 2.2 เตรียมอุปกรณ์เครื่องช่วยฝึก
ถุงคลุม กล่องขนาดต่าง ๆ
ของเล่นต่าง ๆ สายจูง ปลอกคอ ประทัด

3. การดำเนินการฝึก

- 3.1 การฝึกสร้างความสนใจในการค้นหา
- 3.2 ฝึกการสร้างความคุ้นเคยต่อเนื่อง
- 3.3 ฝึกการออกกำลังกายและทำงานเป็นกลุ่ม
- 3.4 ฝึกเชื่อฟังคำสั่งต่อเนื่องเบื้องต้น 10 นาที ทั้งการแยกฝึกและฝึกรวมเป็นกลุ่ม
- 3.5 ฝึกในสภาพแวดล้อมทั้งในและนอก ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว

ทหารบก และพื้นที่ที่มีความแตกต่าง ฝึกการเดินทางโดยยานพาหนะ

- 3.6 ฝึกการคาบสิ่งของกลับมาและการยื้อแย่งต่อเนื่อง
- 3.7 ฝึกการชี้จุด
- 3.8 ฝึกค้นหาและเตือนภัย
- 3.9 ฝึกควบคุมสุนัขด้วยวิธีอ่อนโยน

4. ข้อควรปฏิบัติ

- ลูกสุนัขที่เข้าฝึกในขั้นตอนนี้จะต้องมีความสามารถที่จะ
- เดินชิดข้างผู้บังคับสุนัข และอยู่นอกสายจูง
- เรียกกลับมาหาผู้บังคับสุนัข หรือผู้ฝึกในท่าชิต
- นั่ง
- หมอบ
- หยุดเมื่อได้รับคำสั่ง

คาบสิ่งของกลับมา

ทำการค้นหาอย่างง่าย พร้อมกับการชี้จุดผู้ซ่อน

รับรู้ถึงการควบคุมแบบอ่อนโยน

ห้ามเมื่อได้รับคำสั่ง

G. การฝึกลูกสุนัขอายุ 10 – 12 เดือน

1. ความมุ่งหมาย

1.1 ฝึกลูกสุนัขมีความกล้าหาญปราดเปรียว และมีความมั่นใจในการค้นหา

1.2 เพื่อให้ผู้ฝึกได้รู้วิธีการสั่งการ ควบคุม และการชมเชยให้กำลังใจสุนัข

2. ระเบียบการฝึก

2.1 เตรียมสถานที่ฝึก

ทั้งในและนอกพื้นที่ ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก

เตรียมยานพาหนะ สป.3

2.2 เตรียมอุปกรณ์เครื่องช่วยฝึก

ถุงคลุม กล่องขนาดต่าง ๆ ประทัด

ของเล่นต่าง ๆ

เครื่องกีดขวางแบบธรรมดา และตามสภาพแวดล้อม

3. การดำเนินการฝึก

การฝึกสร้างความสนใจในการค้นหา

เตรียมการ

1. ลูกสุนัขอายุ 10 – 12 เดือน

2. พื้นที่ฝึก อาคารโรงเรือนที่มีตู้เหล็ก ตู้ที่มีลิ้นชัก

3. สป.เครื่องช่วยฝึก คือ ลูกบอล

4. ข้อควรปฏิบัติ การเอาใจใส่ดูแลลูกสุนัขต้องกระทำอย่างต่อเนื่องตลอดการฝึก

และจะต้องไม่ทำการบังคับสุนัขมาใช้ในการฝึก เนื่องจากสุนัขในช่วงนี้อยู่ในระหว่างการพัฒนาการทางด้านร่างกายและอารมณ์ อาจพบว่าบางครั้งก็จำเป็นในการปรับตารางการฝึกสำหรับสุนัขบางตัว ในเรื่องของการใช้คำสั่งที่ค่อนข้างหนักสำหรับพวกมัน ลูกสุนัขบางตัวจะปรับตัวได้เร็วกว่าลูกสุนัขตัวอื่น ๆ อย่าเพิ่งปรับลูกสุนัขไปขั้นตอนอื่นจนกว่าลูกสุนัขจะมีความสามารถอย่างเต็มที่ ไม่เช่นนั้นจะเกิดการสับสนและอาจจะทำให้ลูกสุนัขไม่สามารถฝึกในขั้นตอนอื่น ๆ ได้อีกเลย

ตารางที่ 4-2 การฝึกลูกสุนัข

อายุสุนัข	ช่วงเวลาฝึก	วิธีการฝึก	เครื่องช่วยฝึก	หมายเหตุ
3 – 16 วัน	0500	- การกระตุ้นระบบประสาทโดยการทำ Bio Sensor	- Cotton bud - ผ้าขนหนู	
3 – 7 สัปดาห์	-	- ฝึกเป็นรายตัว		
7 – 12 สัปดาห์	1000 – 1100	- การฝึกให้ขับถ่ายนอกคอก/กรง - การฝึกป้องกันการกัดแทะไม่เลือก - การฝึกให้เจียบเสียง - การฝึกให้ชินกับปลอกคอและสายจูง - การฝึกเชื่อฟังคำสั่ง - การฝึกคาบสิ่งของ - ฝึกเป็นกลุ่ม (Play Training)	- ปลอกคอ สายจูง - ผ้าล่อสุนัข - ลูกบอล - ตุ๊กตามีเสียง	
	1330 – 1430	- ฝึกความกล้าและการกัด - ฝึกลูกสุนัขให้ติดของเล่น - ฝึกการค้นหา - การฝึกให้ชินกับปลอกคอและสายจูง	- ผ้าล่อสุนัข - ลูกบอลขนาดเล็ก - ประทัด - ลูกบอล - ตุ๊กตayangมีเสียง	
6 – 8 สัปดาห์	1000 – 1100	- ฝึกเป็นกลุ่ม (Play Training)	- ปลอกคอ สายจูง	
	1330 – 1430	- ฝึกความกล้าและการกัด - ฝึกลูกสุนัขให้ติดของเล่น - ฝึกการค้นหา - ฝึกลูกสุนัขให้เชื่อมั่นในตัวเอง	- ผ้าล่อสุนัข - ลูกบอลขนาดเล็ก - ประทัด - ลูกบอล - ตุ๊กตayangมีเสียง	
3 – 4 เดือน	1000 – 1100	- ฝึกลูกสุนัขเชื่อฟังคำสั่ง อย่างจริงจัง (Serious Training)	- ปลอกคอ สายจูง - ลูกบอล - ตุ๊กตayangมีเสียง	
	1330 – 1430	- ฝึกการค้นหา - ฝึกการเข้าสังคม	- ผ้าล่อสุนัข - ลูกบอลขนาดเล็ก - กล้องกระดาศ - ประทัด	
5 – 6 เดือน	1000 – 1100	- ฝึกต่อเนื่องในการสร้างความสัมพันธ์ - ฝึกการออกกำลังกายแก่ผู้ฝึกและผู้ช่วยผู้ฝึกตัวต่อตัว และฝึกร่วมกับสุนัขทั้งกลุ่ม - ฝึกเชื่อฟังคำสั่ง	- ผ้า ของเล่นอื่น ๆ - ปลอกคอ - สายจูง	

ตารางที่ 4-2 การฝึกลูกสุนัข (ต่อ)

อายุสุนัข	ช่วงเวลาฝึก	วิธีการฝึก	เครื่องช่วยฝึก	หมายเหตุ
7 เดือน	1330 – 1430	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการค้นหา - ฝึกการเข้าสังคม - ฝึกว่ายน้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - ผ้าล่อสุนัข - ลูกบอลขนาดเล็ก - กล้องกระดาศ - ประทัด - ยานพาหนะ - สระว่ายน้ำ 	
	1000 – 1100	<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกสร้างความสนใจในการดมกลิ่น - ฝึกต่อเนื่องการสร้างความคุ้นเคย - ฝึกในสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกพื้นที่ - ฝึกเชื่อฟังคำสั่งเบื้องต้น - ฝึกการคาบสิ่งของกลับมาและโยนแย่งต่อเนื่อง - ฝึกการชี้จุด ด้วยการสอนให้สุนัขเห่าต่อเนื่อง - ฝึกการค้นหาและเห่าชี้เป้าหมาย - ฝึกการเข้าสังคม 	<ul style="list-style-type: none"> - ของเล่นแบบต่างๆ - สายจูง - ปลอดภัย - ลูกตุ้ม - กล้องขนาดใหญ่ - ยานพาหนะ 	
8 – 10 เดือน	1330 – 1430	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกความกล้า - ฝึกการค้นหา 	<ul style="list-style-type: none"> - ลูกบอลขนาดเล็ก - ประทัด - กล้องไม้ 4 เหลี่ยม - ล้อยางรถไถ 	
	1000 – 1100	<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างความสนใจในการค้นหา - ฝึกการสร้างความคุ้นเคยต่อเนื่อง - ฝึกการออกกำลังกายและทำงานเป็นกลุ่ม - ฝึกเชื่อฟังคำสั่งต่อเนื่อง ทั้งการแยกฝึกและฝึกรวมเป็นกลุ่ม - ฝึกในสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกพื้นที่ - ฝึกการคาบสิ่งของกลับมาและการโยนแย่งต่อเนื่อง - ฝึกการชี้จุด - ฝึกค้นหาและเตือนภัย - ฝึกควบคุมสุนัขด้วยวิธีอ่อนโยน 	<ul style="list-style-type: none"> - ลูกตุ้ม/กล้องขนาดต่าง ๆ - ของเล่นต่าง ๆ - สายจูง - ปลอดภัย - ประทัด 	

ตารางที่ 4-2 การฝึกลูกสุนัข (ต่อ)

อายุสุนัข	ช่วงเวลาฝึก	วิธีการฝึก	เครื่องช่วยฝึก	หมายเหตุ
10 – 12 เดือน	1000 – 1100	<ul style="list-style-type: none"> - การสร้างความสนใจในการค้นหา - ฝึกการสร้างความคุ้นเคยต่อเนื้อง - ฝึกการออกกำลังกายและทำงานเป็นกลุ่ม - ฝึกในสภาพแวดล้อมทั้งในและนอกพื้นที่โดยยานพาหนะ - ฝึกการคาบสิ่งของกลับมาและการยื้อแย่งต่อเนื้อง - ฝึกการขี้จุก - ฝึกค้นหาและเตือนภัย - ฝึกควบคุมสุนัขด้วยวิธีอ่อนโยน - ฝึกการขี้จุก - ฝึกค้นหาและเตือนภัย - ฝึกควบคุมสุนัขด้วยวิธีอ่อนโยน - ฝึกความปราดเปรียวว่องไว 	<ul style="list-style-type: none"> - ลูกกลม/กล่องขนาดต่าง ๆ - ของเล่นต่าง ๆ - ประทัด - เครื่องกีดขวางแบบธรรมดา และตามสภาพแวดล้อม 	
	1330 – 1430	<ul style="list-style-type: none"> - ฝึกการค้นหา 	<ul style="list-style-type: none"> - ลูกบอลขนาดเล็ก - อาคารโรงเรือนที่มีตุ้เหล็ก ตุ้ที่มีลิ้นชัก 	

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

ขั้นตอนการตรวจสอบสุนัขก่อนนำมาฝึก (Evaluation for acceptance)

การคัดแยกกลุ่มสุนัขแต่ละหน้าที่ การคัดเลือกพันธุ์สุนัข และคุณลักษณะของสุนัขที่เหมาะสมเพื่อเข้ารับการฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขทหารในหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นหน้าที่ของนายทหารฝึกสุนัข, ครูฝึก และผู้ช่วยครูฝึก ที่มีความรู้ ความสามารถในหน้าที่นั้น ๆ เป็นผู้คัดเลือกสุนัขก่อนที่จะเข้ารับการฝึก ดังนี้

1. สุขภาพสมบูรณ์ คือ มีดวงตาแจ่มใส เยื่อรอบตามีสีชมพู จมูกใสเป็นมันมีความชื้นอยู่เสมอ หูสะอาดมีขี้หูสีน้ำตาลเล็กน้อย ปากเหงือกมีสีชมพู ฟันแน่นสีขาวไม่มีกลิ่นเหม็น ขนเป็นมันเรียบหรือฟูตามลักษณะประจำพันธุ์ ผิวหนังเรียบอ่อนนุ่มหยุ่นตัวได้ เท้าลักษณะเป็นเท้าแมว เล็บยาวพอดีสัมผัสพื้นเมื่อยืน เล็บไม่หักหรือหลุด อุ้งเท้าอ่อนนุ่ม ขาไม่บิดเบี้ยวไม่มีบาดแผล อวัยวะเพศปกติ ไม่บวมแดงไม่มีสิ่งขับออกมาผิดปกติ ทวารหนักไม่ปรากฏอาการบวมแดง ลักษณะท่าทางกระฉับกระเฉง คล่องแคล่ว ระบบภายในร่างกายการหายใจการขับถ่ายปกติ และมีอุณหภูมิระหว่าง 101.5 – 102.5 องศาฟาเรนไฮต์

2. ลักษณะทางกายภาพ ไม่มีข้อตะโพกพิการ มีโครงกระดูกแข็งแรง มีกล้ามเนื้อได้สัดส่วนแข็งแรง ฟันแข็งแรง ลักษณะประจำพันธุ์ได้มาตรฐาน

3. ตรวจสอบลักษณะจิตประสาทและอารมณ์

ตารางที่ 4-3 ตรวจสอบลักษณะจิตประสาทและอารมณ์

ลักษณะจิตประสาท	ระดับของลักษณะจิตประสาทและอารมณ์		
	มั่นคงดี	ปานกลาง	หลุกหลิก
ความเชื่อมั่น	มั่นคงดี	ปานกลาง	หลุกหลิก
ความตื่นตัว	ตื่นตัวดี	ปานกลาง	ไม่ตื่นตัวเลย
อารมณ์	มั่นคง	ยุ่ง่าย	ฉุนเฉียว
กลัวคน	ไม่กลัว	กลัวบ้างเล็กน้อย	กลัวมาก
กลัวเสียงปืน	ไม่กลัว	กลัวบ้างเล็กน้อย	กลัวมาก
กลัวสิ่งแวดล้อม	ไม่กลัว	มีความสนใจ สิ่งแวดล้อม	ไม่สนใจเลย

ที่มา : ประมวลโดยผู้วิจัย, 2563

4. วิธีการทดสอบทั่วไป

- 4.1 การทดสอบจิตประสาท
- 4.2 ผู้ทดสอบแสดงความเป็นมิตรกับสุนัข
- 4.3 ผู้ทดสอบเคลื่อนที่เข้าหาสุนัขโดยเร็ว
- 4.4 ผู้บังคับสุนัขช่วยสุนัขตัวอื่น
- 4.5 การทดสอบความสนใจสิ่งแวดล้อม
- 4.6 สุนัขที่มีจิตประสาทบกพร่องรุนแรง
- 4.7 การตรวจสอบลักษณะพิเศษ

5. วิธีการทดสอบทางทหาร

- 5.1 การทดสอบความกล้า
- 5.2 การทดสอบความกล้าต่อเสียงปืน

6. วิธีการทดสอบสุนัขที่จะใช้ฝึกในหน้าที่สุนัขดมกลิ่น

6.1 ขั้นตอนทดสอบการคาบ

ดูลักษณะการกัคลังของ ถ้าสุนัขตัวใดมีลักษณะการกัคลังที่แน่นก็แสดงว่าสุนัขตัวนั้นมีความสนใจ และต้องการที่ได้มาซึ่งสิ่งของนั้นสูงนั่นเอง ถือว่าเป็นสุนัขที่เหมาะสมจะนำมาฝึกใช้งานต่อไป แต่ถ้าสุนัขตัวใดไม่สนใจที่จะคาบของเลยถือว่าสุนัขที่ไม่ดี ไม่ควรคัดเลือกมาใช้ในการฝึก

6.2 ขั้นตอนการทดสอบความสนใจต่อของเล่นและความกล้าต่อสิ่งแวดล้อม

สุนัขตัวใดที่แสดงอาการกลัวเมื่อวัสดุตกกระทบกับพื้น หรือไม่มีความสนใจที่จะคาบของเล่น ถือว่าเป็นสุนัขที่ไม่ดี ไม่ควรคัดเลือกมาใช้ในการฝึก

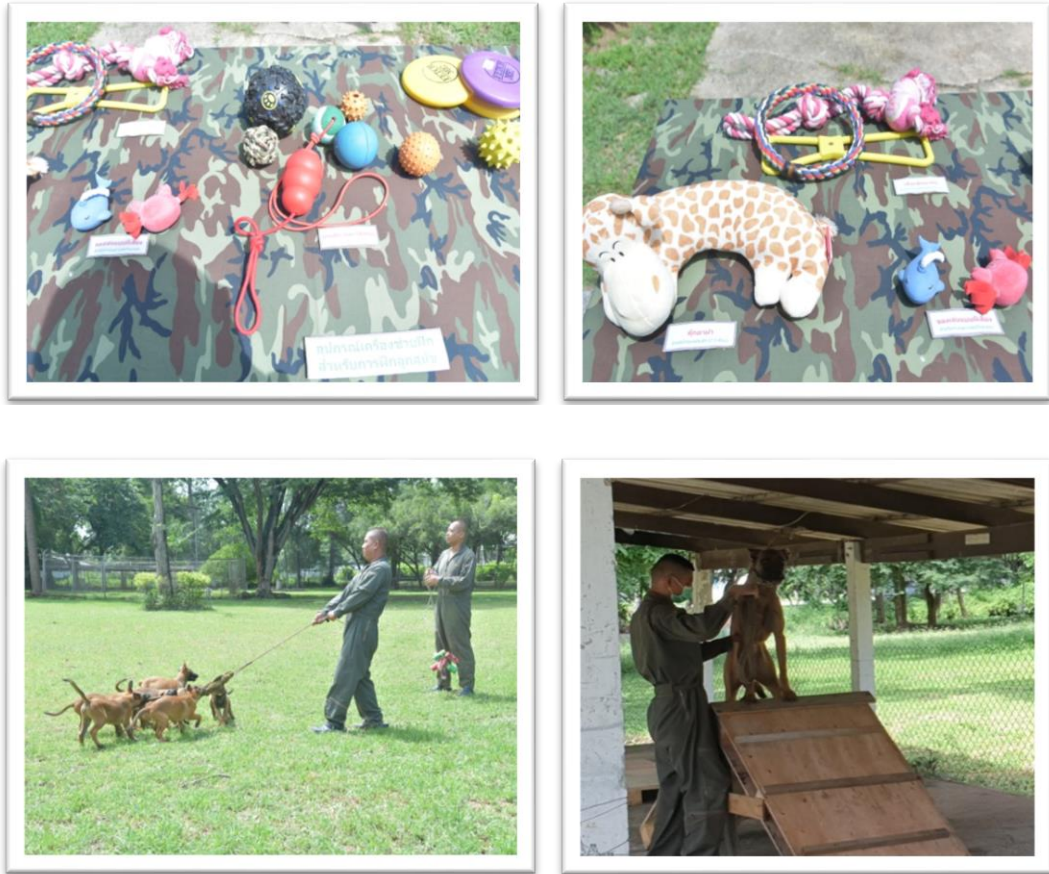
6.3 ขั้นตอนการทดสอบความสนใจต่อของเล่น

สุนัขตัวใดที่แสดงอาการไม่สนใจต่อกล่อง หรือไม่มีความพยายามที่จะคาบของเล่น ถือว่าเป็นสุนัขที่ไม่ดี ไม่ควรคัดเลือกมาใช้ในการฝึก

6.4 ขั้นตอนการทดสอบการค้นหาเบื้องต้นของสุนัข

สุนัขตัวใดที่แสดงอาการไม่สนใจในการค้นหา ถือว่าเป็นสุนัขที่ไม่ดี ไม่ควรคัดเลือกมาใช้ในการฝึก

แผนภาพที่ 4-9 อุปกรณ์และเครื่องช่วยฝึก Puppy Training Program

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

ด้านความพร้อมของหลักสูตร

1. หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้รับการอนุมัติจาก ทบ. แล้วหรือไม่

หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้รับอนุมัติจาก ทบ. แล้ว
 ทำหนังสือ กศ.ยศ.ทบ. ที่ กท 0461.14/296 ลง 13 ก.พ. 55 หมายเลขหลักสูตร 13 - ฉ - 082
 ระยะเวลาการศึกษา 20 สัปดาห์ 800 ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาการเรียน - การสอน ดังนี้

ตารางที่ 4-4 สรุปหลักสูตร หลักสูตรผู้บังคับบัญชาค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ลำดับ	ชื่อวิชา	ชั่วโมง
1	ภาควิชาการ	(58)
	1.1 วิชาการสุนัขทหารทั่วไป	15
	1.2 วิชาหลักการใช้งานสุนัขทหาร	20
	1.3 วิชาการสัตว์รักษาและสัตว์บาลและวิชาทั่วไป	23
2	ภาคปฏิบัติ	(720)
	2.1 การปฏิบัติภารกิจบำรุงเลี้ยง	60
	2.2 การฝึกเชื่อฟังตามคำสั่งขั้นต้น	40
	2.3 การฝึกค้นหาขั้นที่ 1 วิ่งเก็บของเล่น	40
	2.4 การฝึกค้นหาขั้นที่ 2 วิ่งไล่ติดตาม	40
	2.5 การฝึกค้นหาขั้นที่ 3 วิ่งไล่ติดตามค้นหาหลายจุด	40
	2.6 การฝึกค้นหาขั้นที่ 4 เว้นระยะเวลาในการค้นหา	40
	2.7 การฝึกค้นหาขั้นที่ 5 การค้นหาเต็มรูปแบบ	60
	2.8 การฝึกค้นหาขั้นที่ 6 การค้นหาอิสระและควบคุมทิศทาง	40
	2.9 การฝึกค้นหาขั้นที่ 7 การค้นหาในที่อับอากาศ	40
	2.10 การฝึกค้นหาขั้นที่ 8 การค้นหาแยกกลิ่น	60
	2.11 การฝึกค้นหาขั้นที่ 9 การค้นหาประกอบอุปกรณ์เชือก	40
	2.12 การฝึกค้นหาขั้นปฏิบัติงาน	40
2.13 การฝึกปฏิบัติในภาคสนาม	180	
3	เบ็ดเตล็ด	(22)
	3.1 การดำเนินการวิธี เปิด - ปิด การศึกษา	8
	3.2 เวลาผู้บังคับบัญชา	14
	รวม	800

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

ตารางที่ 4-5 แฉงหลักรูตร หลักรูตรผู้บั้งคัษนัษคัษาและช่วยเหลื่อผู้ประสบกัษ

ลำดับ	เรื่องทีสอน	ช่วโมง
1	ภาควิชาการ	(58)
	1.1 วิชาการสัษนัษทหารท่วไป	(15)
	1.1.1 ปฐมนิเทศและประวัติการใ้สัษนัษ	3
	1.1.1.1 ประวัติการใ้สัษนัษทหาร และลักษณะพั้งประสบกัษของสัษนัษ	
2	ชนิดต่าง ๆ	
	1.1.1.2 การสอบทฤษฎี	
	1.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่าง ผบส.และสัษนัษ	3
	1.1.2.1 การสร้างความสัมพันธ์กับสัษนัษ และการทำความคัษนัษเคย	
	ระหว่าง ผบส. กับ สัษนัษประจำตัว	
	1.1.2.2 การสอบทฤษฎี	
	1.1.3 การขนย้ายสัษนัษ	3
	1.1.3.1 การนำสัษนัษ ขึ้น – ลง และลำเลียงสัษนัษด้วยยานพาหนะ	
	1.1.3.2 การสอบทฤษฎี	
	1.1.4 หลักการฝีกสัษนัษ	3
	1.1.4.1 คุณลักษณะของผู้บั้งคัษนัษกับสัษนัษ	
	1.1.4.2 หลักการฝีกสัษนัษ และฝีกบุคคลเบือ่งตันสำหรับผู้บั้งคัษนัษ	
	1.1.4.3 การสอบทฤษฎี	
	1.1.5 การฝีกเชื่อพั้งตามคำสั่ง	3
	1.1.5.1 คำบอก คำสั่ง ในการฝีกสัษนัษ	
	1.1.5.2 การฝีกบุคคลทำมือเปเล่า	
	1.1.5.3 การสอบทฤษฎี	
	1.2 วิชาหลักการการใ้สัษนัษทหาร	(20)
	1.2.1 หลักการใ้สัษนัษยาม	2
	1.2.2 หลักการใ้สัษนัษยามสายตรวจ	2
	1.2.3 หลักการใ้สัษนัษอารักขา	2
	1.2.4 หลักการใ้สัษนัษตรวจคัษนัษทุ่นระเบิดและอุโมงค์	2
	1.2.5 หลักการใ้สัษนัษลาดตระเวน	2
	1.2.6 หลักการใ้สัษนัษสะกดรอย	2
	1.2.7 หลักการใ้สัษนัษตรวจคัษนัษยาเสพติดให้โทษ	2
	1.2.8 หลักการใ้สัษนัษตรวจคัษนัษวัตถุระเบิด	2
	1.2.9 หลักการใ้สัษนัษสลายมวลชน	1

ตารางที่ 4 - 5 แฉงหลักสูตร หลักสูตรผู้บงค้บสูน้ข้ค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ต่อ)

ลำดับ	เรื่องที่สอน	ชั่วโมง
	1.2.10 หลักการใช้สูน้ข้ค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย	2
	1.2.11 การสอบทฤษฎี	1
	1.3 วิชาการสัตวรักษ์และสัตวบาลและวิชาทั่วไป	(23)
	1.3.1 สุขภาพการป้องกันโรคและการปฐมพยาบาล	(8)
	1.3.1.1 หน้าที่ของผู้บงค้บสูน้ข้ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสัตวรักษ์	2
	1.3.1.2 โรคติดต่อและโรครธรมดาในสูน้ข้	2
	1.3.1.3 การปฐมพยาบาลสูน้ข้เบื้องต้น	2
	1.3.1.4 การให้ยาเม็ดและยาน้ำแก่สูน้ข้	1
	1.3.1.5 การสอบทฤษฎี	1
	1.3.2 การบำรุงเลี้ยงสูน้ข้	(7)
	1.3.2.1 อาหาร, การเตรียมอาหาร, การให้อาหาร และน้ำ แก่สูน้ข้	2
	1.3.2.2 การใช้, การทำความสะอาด และการระวังรักษาอุปกรณ์ที่ใช้กับสูน้ข้	2
	1.3.2.3 การสุขาภิบาล, การทำความสะอาดและการฆ่าเชื้อโรคในคอกสูน้ข้	2
	1.3.2.4 การสอบทฤษฎี	1
	1.3.3 การรักษาความปลอดภัย	(4)
	1.3.3.1 การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับบุคคล	1
	1.3.3.2 การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับเอกสาร	1
	1.3.3.3 การรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับสถานที่และเครื่องมือสื่อสาร	1
	1.3.3.4 การสอบทฤษฎี	1
	1.3.4 ความรู้เรื่องสารตั้งต้นผลิตวัตถูระเบิดและยาเสพติด	(4)
	1.3.4.1 ความรู้เรื่องสารตั้งต้นผลิตวัตถูระเบิด	2
	1.3.4.2 ความรู้เรื่องสารตั้งต้นยาเสพติด	1
	1.3.4.3 การสอบทฤษฎี	1
2	ภาคปฏิบัติ	(720)
	2.1 การปฏิบัติการบำรุงเลี้ยง	(60)
	2.2 การฝึกเชื่อฟังตามคำสั่งขั้นต้น	(40)
	2.2.1 การฝึกบุคคลทำมือเปล่าเบื้องต้น	8
	2.2.2 การฝึกสูน้ข้โดยใช้คำสั่งมูลฐาน และทำสัญญาณในสายจูง 60 นิ้ว	20

ตารางที่ 4-5 แฉงหลักสูตร หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ต่อ)

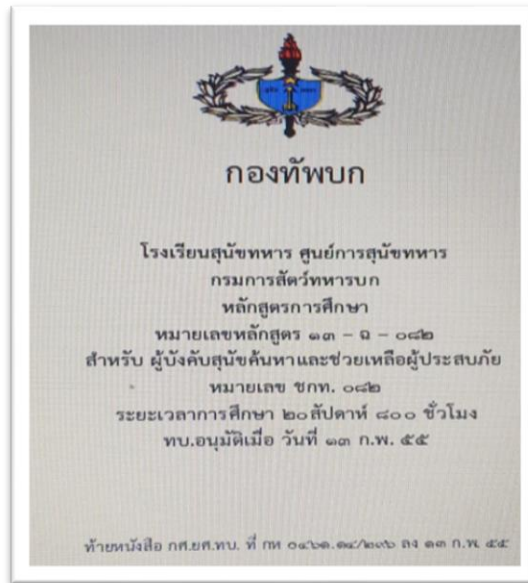
ลำดับ	เรื่องที่สอน	ชั่วโมง
	2.2.3 การฝึกสุนัขโดยใช้คำสั่งและท่าสัญญาณในสายจูง 360 นิ้ว และสุดสายจูง 360 นิ้ว	10
	2.2.4 การสอบปฏิบัติ	2
	2.3 การฝึกค้นหาขั้นที่ 1 วิ่งเก็บของเล่น	(40)
	2.3.1 ระยะที่ 1	20
	2.3.2 ระยะที่ 2	18
	2.3.3 การสอบปฏิบัติ	2
	2.4 การฝึกค้นหาขั้นที่ 2 วิ่งไล่ติดตาม	(40)
	2.4.1 วิ่งไล่ติดตามในที่โล่ง	15
	2.4.2 วิ่งไล่ติดตามในถุคหลุม	13
	2.4.3 วิ่งไล่ติดตามในถึงกระดาษ	10
	2.4.4 การสอบปฏิบัติ	2
	2.5 การฝึกค้นหาขั้นที่ 3 วิ่งไล่ติดตามหลายจุด	(40)
	2.5.1 ฝึกค้นหาในสนามฝึกดัดแปลง	20
	2.5.2 ฝึกค้นหาในภูมิประเทศจริง	18
	2.5.3 การสอบปฏิบัติ	2
	2.6 การฝึกค้นหาขั้นที่ 4 เว้นระยะเวลาในการค้นหา	(40)
	2.6.1 การฝึกให้สุนัขอยู่ในพื้นที่โดยเว้นระยะเวลา	20
	2.6.2 การฝึกให้สุนัขออกนอกพื้นที่โดยเว้นระยะเวลา	18
	2.6.3 การสอบปฏิบัติ	2
	2.7 การฝึกค้นหาขั้นที่ 5 การค้นหาเต็มรูปแบบ	(60)
	2.7.1 ค้นหาในที่สูง	20
	2.7.2 ค้นหาในที่ต่ำ	20
	2.7.3 การฝึกค้นหาในสถานที่จำลองขึ้น	18
	2.7.4 การสอบปฏิบัติ	2
	2.8 การฝึกค้นหาขั้นที่ 6 การค้นหาอิสระและควบคุมทิศทาง	(40)
	2.8.1 การค้นหาแบบอิสระ	20
	2.8.2 การค้นหาแบบเป็นระบบ	18
	2.8.3 การสอบปฏิบัติ	2

ตารางที่ 4-5 แฉงหลักสูตร หลักสูตรผู้บังคับบัญชาค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ต่อ)

ลำดับ	เรื่องที่สอน	ชั่วโมง
	2.9 การฝึกค้นหาขั้นที่ 7 การฝึกค้นหาในที่อับอากาศ	(40)
	2.9.1 การค้นหาในอาคารไม่มีการระบายอากาศ	10
	2.9.2 การค้นหาในอุโมงค์	10
	2.9.3 การค้นหาในถ้ำที่อับอากาศและไม่มีแสงสว่าง	10
	2.9.4 การค้นหาในซากตึกที่ยุบตัว	8
	2.9.5 การสอบปฏิบัติ	2
	2.10 การฝึกค้นหาขั้นที่ 8 การค้นหาแยกกลิ่น	(60)
	2.10.1 ฝึกแยกกลิ่นดินจากหลุมศพ	15
	2.10.2 ฝึกแยกกลิ่นเนื้อสัตว์	15
	2.10.3 ฝึกแยกกลิ่นเศษอาหาร พืชเน่า	15
	2.10.4 การฝึกแยกกลิ่นสัตว์อื่น ๆ ที่ยังมีชีวิต	13
	2.10.5 การสอบปฏิบัติ	2
	2.11 การฝึกค้นหาขั้นที่ 9 การค้นหาประกอบอุปกรณ์เชือก	(40)
	2.11.1 การโรยตัวลงไปทำการค้นหา	20
	2.11.2 การดึงผู้บังคับบัญชา และสุนัขขึ้นไปทำการค้นหา	18
	2.11.3 การสอบปฏิบัติ	2
	2.12 การฝึกค้นหาขั้นปฏิบัติงาน	(40)
	2.12.1 การค้นหาแบ่งพื้นที่ 1 ส่วน	10
	2.12.2 การค้นหาในอาคาร	10
	2.12.3 การค้นหาซ้ำพื้นที่	5
	2.12.4 หลักนิยมในการจัดชุดสุนัขเพื่อปฏิบัติงาน	5
	2.12.5 การประเมินความเสี่ยง	5
	2.12.6 การสอบปฏิบัติ	5
	2.13 การฝึกปฏิบัติในภาคสนาม	(180)
	2.13.1 การเคลื่อนย้ายหน่วยทางยุทธวิธี	8
	2.13.2 การฝึกหน้าที่ผู้บังคับบัญชาค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในสนาม	168
	2.13.3 การสอบปฏิบัติ	4
3	เบ็ดเตล็ด	(22)
	3.1 การดำเนินการวิธี เปิด - ปิด การศึกษา	8
	3.2 เวลาผู้บังคับบัญชา	14

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 4-10 หลักฐานแสดงการอนุมัติหลักสูตรผู้บังคับบัญชาค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

2. หลักสูตรผู้บังคับบัญชาค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับการอนุมัติตั้งแต่ปี 2555 มีความสมบูรณ์และพร้อมสำหรับเปิดการฝึกหลักสูตรนี้เพียงใด

ถึงแม้ว่าหลักสูตรผู้บังคับบัญชาค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้มีการจัดทำไว้นานแล้วถึง 8 ปีและไม่เคยเปิดทำการเรียน - การสอน แต่ก็มีคุณสมบัติ และมีความพร้อมในการเปิดสอนหลักสูตรที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ แต่อาจจะต้องมีการแก้ไขจำนวนผู้เข้ารับการศึกษาคือ 30 คนที่เขียนไว้ในแถลงหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับอัตราส่วนของครูฝึกต่อนักเรียน จึงจะทำให้การเรียน - การสอน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด และสอดคล้องกับอัตราการจัดของหน่วยที่จะมาศึกษาด้วย

แผนภาพที่ 4-11 แสดงจำนวนผู้เข้ารับการศึกษาคือ

- 49 -
ท. คัดกรองหน่วยฝึกสุนัขป้องกัน

เวลาการศึกษา	เกณฑ์สัมปตียง ต่อคน	จำนวนผู้เข้ารับ การศึกษา (คน)	ค่าเฉลี่ยการฝึก หลักสูตร	หมายเหตุ
20 สัปดาห์	1,840	30	55,200	คิดคนนอกอีก 54

หมายเหตุ 1. จัดหา สป.คณ.ค่าจ้าง ทบ. ที่ 369/2536 ลง 6 ก.ค.36 เรื่อง การจัดหาค่าจ้างวิทยากรสอน
โดยใช้เงินนอกหรือชั่วคราวรวมทั้งค่าเขียนที่เกี่ยวข้อง
2. อัตราค่าจ้างวิทยากรป้องกันสุนัขประมาณ 2543 - 2549 ให้เป็นไปตามหมายฯ อัตรา
เครื่องช่วยฝึกสุนัขป้องกันหลักสูตรฝึกกำลังพลประกอบคำสั่ง ทบ. ที่ 446/2549 ลง
7 ส.ค.39 เรื่อง อัตราค่าจ้างวิทยากรป้องกันสุนัขตามหลักสูตร

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

3. หลักสูตรนี้สามารถรองรับการฝึกร่วมกับพลเรือนได้หรือไม่ และสอดคล้องกับการบรรเทาสาธารณภัยของพลเรือนหรือไม่

สามารถฝึกร่วมกับฝ่ายพลเรือนได้ทั้งในและนอกประเทศ เช่น การฝึกร่วมกับบรรเทาสาธารณภัยกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) และการฝึกร่วมกับมิตรประเทศ และที่ผ่านมามหาวิทยาลัยสุโขทัยและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของ ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก ได้ปฏิบัติภารกิจค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยของพลเรือนได้

แผนภาพที่ 4-12 การฝึกการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติร่วมกับประเทศกัมพูชา เมื่อวันที่ 20 – 24 ส.ค. พ.ศ. 2555

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 4-13 การฝึกร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เมื่อวันที่ 2 ส.ค. พ.ศ. 2561 จังหวัดชัยภูมิ

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 4-14 การฝึกร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) เมื่อวันที่ 9 ก.ย. พ.ศ.2561
จังหวัดเพชรบุรี

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 4- 5 การปฏิบัติงานกรณีน้ำป่าโคลนถล่มเมื่อวันที่ 11 ส.ค. พ.ศ.2544 ณ บ้านน้ำก้อ
ต.หนองไขว่ อ.หล่มสัก จ.เพชรบูรณ์

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 4 - 16 การปฏิบัติงานกรณีคลื่นยักษ์ (สึนามิ) เมื่อวันที่ 26 ธ.ค. พ.ศ.2547 ณ อุทยาน
แห่งชาติเขาหลัก ต.ศีกคัก อ.ตะกั่วป่า จ.พังงา

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

4. หากมีการเปิดหลักสูตรค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เครื่องช่วยฝึกมีความพร้อมหรือไม่ เครื่องช่วยฝึกที่มีอยู่นั้นได้รับการดำเนินโครงการวิจัยพัฒนาการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เมื่อปี 2557 เครื่องช่วยฝึกบางชิ้นก็ชำรุดและเก่า แต่ก็ยังสามารถนำมาฝึกทบทวน Unit School ได้ หากมีการเปิดหลักสูตรดังกล่าวก็ต้องจัดหาให้เพียงพอและต้องมีความปลอดภัยต่อผู้เข้ารับการฝึก และที่สำคัญต้องมีเครื่องช่วยฝึกพิเศษประจำตัวสุนัขด้วย

แผนภาพที่ 4-17 อุปกรณ์เครื่องช่วยฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

แผนภาพที่ 4-18 เครื่องช่วยฝึกในการฝึกทบทวน Unit School

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

ตารางที่ 4-6 แสดงเครื่องช่วยฝึกพิเศษสิ้นเปลือง (สำหรับสุนัข) หลักสูตรค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ลำดับ	รายการ	หน่วยนับ	จำนวน	หมายเหตุ
1	กระสอบป่าน	ใบ	1	
2	ลูกเทนนิส	ลูก	1	
3	สายยาง	เมตร	1	
4	ผ้าขนหนู	ผืน	1	
5	กล่องกระดาษ	ใบ	1	
6	ของเล่นสุนัขชนิดลูกยาง	อัน	1	

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย, 2563

ด้านความพร้อมของผู้เข้ารับการศึกษาศึกษา

1. ผู้เข้ารับการศึกษาศึกษาหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยต้องมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง

คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาศึกษาหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้น ได้มีการเขียนไว้ใน บทที่ 1 บทนำ ดังนี้

1. จะต้องเป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง อายุไม่เกิน 45 ปี
2. เป็นนายทหารชั้นประทวน, ลูกจ้างประจำ, พนักงานราชการ, พลอาสาสมัคร และกำลังพลที่หน่วยงานอื่น ๆ ส่งเข้ารับการศึกษาศึกษา
3. เป็นผู้ที่บรรจุหรือมีแผนที่จะบรรจุ ให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย
4. ผู้เข้ารับการศึกษาศึกษามาจากพลเรือนได้ แต่ต้องเป็นกรณีพิเศษและต้องได้รับการอนุมัติจากเจ้ากรมการสัตวทหารบก (จก.กส.ทบ.)

2. ผู้เข้ารับการศึกษาศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาศึกษาหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้วต้องมีความรู้ความสามารถใดบ้าง

2.1 สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ

2.2 เป็นผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในการควบคุมการปฏิบัติงานของสุนัขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านความพร้อมของ ศสท.กส.ทบ.

เพื่อให้หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย สามารถตอบสนองภารกิจ บรรเทาสาธารณภัยได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น ควรมีแนวทางดังนี้

1. ต้องมีครูฝึกเพิ่มเติม เพื่อที่จะแยกครูฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ออกจากครูฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขปกติ
2. จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ประจำชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งประจำชุด และประจำตัว โดยจัดหาจากต่างประเทศ เนื่องจากต้องการความปลอดภัยสูง
3. การปฏิบัติงานของชุดค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นการปฏิบัติงานหลายมิติ และเกือบทุกมิติเป็นการปฏิบัติงานที่ลำบากตรากตรำ ไม่สามารถคาดหมายเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ จึงจำเป็นต้องใช้กำลังพลที่มีความอดทน แข็งแรง สามารถปฏิบัติงานได้ทุกสถานการณ์ และต่อเนื่อง
4. สุนัขที่จะเข้ารับการฝึกหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะต้องมียุ่ 3 - 4 เดือน เพื่อฝึกในหลักสูตร Puppy Training Program ตามแนวทางการฝึกเป็นสุนัขค้นหา และช่วยเหลือผู้ประสบภัย

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง “ การศึกษาการเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีการเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยศึกษาจากกลุ่มประชากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการฝึก - สอนหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความพร้อมของครูฝึก 2) ด้านความพร้อมของสุนัข 3) ด้านความพร้อมของหลักสูตร 4) ด้านความพร้อมของผู้เข้ารับการศึกษา และ 5) ด้านความพร้อมของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาความพร้อมในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชน ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจและภาครัฐ ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชน

สรุป

จากผลการศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมการใช้นัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชน ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ทั้ง 5 ด้านนั้น สรุปได้ดังนี้

1. ด้านความพร้อมของครูฝึก

1.1 คุณสมบัติของครูฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ต้องผ่านหลักสูตรใดมาบ้าง และจำเป็นต้องผ่านมาตรฐานการทดสอบ International Rescue Dog Organisation (IRO) ทุกนายหรือไม่

พบว่า ครูฝึกทุกนายต้องผ่านการศึกษหลักสูตรผู้บังคับสุนัข, หลักสูตรครูฝึกผู้บังคับสุนัขทหาร และหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย แต่ครูฝึกไม่จำเป็นต้องผ่านการทดสอบ International Rescue Dog Organisation (IRO) ทุกนาย เนื่องจากการรับรองจาก International Rescue Dog Organisation (IRO) นั้น เป็นการรับรองว่าสุนัขได้ผ่านการทดสอบตามมาตรฐานการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยว่าสามารถจะปฏิบัติภารกิจค้นหาช่วยเหลือผู้ประสบภัยในต่างประเทศได้

1.2 ปัจจุบันมีครูที่สามารถฝึกสอนหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้กี่นาย และเพียงพอต่อการเปิดหลักสูตรหรือไม่

พบว่า มีจำนวนครูทั้งหมด 8 นาย (นายทหารสัญญาบัตร 2 นาย และนายทหารประทวน 6 นาย) ซึ่งเพียงพอต่อการเปิดหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยมีการเปิดหลักสูตรปีละ 1 ครั้ง ระยะเวลาฝึก 20 สัปดาห์ 800 ชั่วโมง

1.3 ต้องมีการฝึกทบทวนหรือเปิดหลักสูตรทบทวนครูฝึกก่อนหรือไม่

พบว่า ไม่จำเป็นต้องมีการเปิดหลักสูตรทบทวนครูฝึกก่อน เนื่องจาก รร.สท.ศสท.ท.บ. ได้ทำการฝึก Unit School เป็นประจำ และได้มีการส่งครูฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยเข้ารับการฝึกผสม รหัสหนุมานาการเดียน (Hanuman Guardian) ระหว่างกองทัพไทยและกองทัพสหรัฐอเมริกา

2. ด้านความพร้อมของสุนัข

2.1 สายพันธุ์สุนัขที่จะนำมาใช้งานในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ควรเป็นสายพันธุ์ใด

พบว่า สายพันธุ์สุนัขที่เหมาะสมการฝึกและใช้งาน 3 สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์เยอรมันเชพเพอด, พันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ และพันธุ์เบลเยียม มาลินอยส์ ซึ่งทั้ง 3 สายพันธุ์มีข้อดี - ข้อเสียของแต่ละสายพันธุ์ แต่โดยรวมแล้วทั้ง 3 สายพันธุ์ มีข้อดีที่เหมาะสมในการนำมาใช้เป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย คือ มีความตื่นตัว สุขุม มีความเชื่อมั่นสูง และสนใจสิ่งแวดล้อมดี

2.2 โปรแกรม Puppy Training มีความสมบูรณ์เพื่อฝึกให้ลูกสุนัขมีความพร้อมในการฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือไม่

พบว่า สุนัขที่จะเข้ารับการฝึกเป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้นั้น จะได้รับการฝึก Puppy Training Program ตั้งแต่แรกเกิด - 12 เดือน หากลูกสุนัขตัวใดผ่านเกณฑ์ดังกล่าวจึงจะเข้ารับการฝึกหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่อไป

3. ด้านความพร้อมของหลักสูตร

3.1 หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้รับการอนุมัติจาก ทบ. แล้วหรือไม่

พบว่า หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้รับอนุมัติจาก ทบ. แล้ว ท้ายหนังสือ กศ.ยศ.ท.บ. ที่ กท 0461.14/296 ลง 13 ก.พ. 55 หมายเลขหลักสูตร 13 - ฉ - 082 ระยะเวลาการศึกษา 20 สัปดาห์ 800 ชั่วโมง

3.2 หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับการอนุมัติตั้งแต่ปี 2555 มีความสมบูรณ์และพร้อมสำหรับเปิดการฝึกหลักสูตรนี้เพียงใด

พบว่า ถึงแม้ว่าหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้มีการจัดทำไว้นานแล้วถึง 8 ปีและไม่เคยเปิดทำการฝึก - สอน แต่ก็มีความสมบูรณ์ และมีความพร้อมในการเปิดสอนหลักสูตรที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

3.3 หลักสูตรนี้สามารถรองรับการฝึกร่วมกับพลเรือนได้หรือไม่ และสอดคล้องกับการบรรเทาสาธารณภัยของพลเรือนหรือไม่

พบว่า สามารถฝึกร่วมกับฝ่ายพลเรือนได้ทั้งในและนอกประเทศ เช่น การฝึกร่วมบรรเทาสาธารณภัยกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) และการฝึกร่วมกับมิตรประเทศ และที่ผ่านมามีสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของ ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ได้ปฏิบัติภารกิจค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยของพลเรือนได้

3.4 หากมีการเปิดหลักสูตรค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เครื่องช่วยฝึกมีความพร้อมหรือไม่

พบว่า เครื่องช่วยฝึกที่มีอยู่นั้นได้รับการดำเนินโครงการวิจัยพัฒนาการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เมื่อปี 2557 เครื่องช่วยฝึกบางชิ้นก็ชำรุด และเก่า แต่ก็ยังสามารถนำมาฝึกทบทวน Unit School ได้

4. ด้านความพร้อมของผู้เข้ารับการศึกษา

4.1 ผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยต้องมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง

พบว่า คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้น

1. จะต้องเป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง อายุไม่เกิน 45 ปี
2. เป็นนายทหารชั้นประทวน, ลูกจ้างประจำ, พนักงานราชการ, พลอาสาสมัคร และกำลังพลที่หน่วยงานอื่น ๆ ส่งเข้ารับการศึกษา
3. เป็นผู้ที่บรรจหรือมีแผนที่จะบรรจุ ให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย
4. ผู้เข้ารับการศึกษาสามารถมาจากพลเรือนได้ แต่ต้องเป็นกรณีพิเศษและต้องได้รับการอนุมัติจากเจ้ากรมการสัตว์ทหารบก (จก.กส.ทบ.)

4.2 ผู้เข้ารับการศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้วต้องมีความรู้ความสามารถใดบ้าง

พบว่า ผู้เข้ารับการศึกษาสำเร็จการศึกษาหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ และจะต้องเป็นผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในการควบคุมการปฏิบัติงานของสุนัขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านความพร้อมของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

เพื่อให้หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย สามารถตอบสนองภารกิจบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น ควรมีแนวทางอย่างไร

พบว่า 1) ต้องมีครูฝึกเพิ่มเติม เพื่อที่จะแยกครูฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยออกจากครูฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขปกติ 2) ต้องมีการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ประจำชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งประจำชุดและประจำตัว โดยจัดหาจากต่างประเทศ เนื่องจากต้องการความปลอดภัยสูง 3) การปฏิบัติงานของชุดค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นการปฏิบัติงานหลายมิติ และเกือบทุกมิติ เป็นการปฏิบัติงานที่ลำบากตรากตรำ ไม่สามารถคาดหวังเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ จึงจำเป็นต้องใช้กำลังพลที่มีความอดทน แข็งแรง สามารถปฏิบัติงานได้ทุกสถานการณ์ และต่อเนื่อง และ 4) สุนัขที่จะเข้ารับการศึกษาหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะต้องมีความอายุ 3 – 4 เดือน เพื่อฝึกในหลักสูตร Puppy Training Program ตามแนวทางการฝึกเป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความพร้อมในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาคีรัฐและประชาชน ของศูนย์การสุนัขทหาร

ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ด้านครูฝึกมีครูฝึกที่เพียงพอในการฝึกสอน หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย และครูฝึกทุกนายผ่านการศึกษาครบทุกหลักสูตร มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงสามารถนำประสบการณ์จริงมาสอนได้แบบพี่สอนน้อง และมีการอบรมและฝึกทบทวนทั้งในและต่างประเทศเป็นประจำ ส่วนด้านสุนัข มีการคัดเลือกสายพันธุ์สุนัขที่จะนำมาฝึกเป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย และจะต้องผ่านการทดสอบการฝึก Puppy Training Program จึงจะนำมาฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ ทั้งนี้ควรมีการจัดหาเครื่องช่วยฝึกช่วยให้ลูกสุนัขเพื่อให้มีการพัฒนาก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการฝึก และเป็นสุนัขทหารที่ดีที่สุดเหมาะสมที่จะเป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่อไป

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาคีรัฐและประชาชน ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้รับการอนุมัติจากกองทัพบก เมื่อปี 2555 โดยมีระยะเวลาการศึกษา 20 สัปดาห์ 800 ชั่วโมง ซึ่งหลักสูตรนี้เกิดจากการดำเนินการวิจัย เรื่อง โครงการประเมินผลและพัฒนาหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย (Disaster Search and Rescue Dog Course Evaluation and Development Project) ระยะเวลาดำเนินโครงการ ปีงบประมาณ 2546 – 2549 จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรดังกล่าวให้เป็นปัจจุบัน และสอดคล้องกับการบรรเทาสาธารณภัยของพลเรือน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานสอดคล้องกันแต่ก็ยังคงอัตลักษณ์ของทหารไว้

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาคีรัฐและประชาชน

เมื่อ 12 ก.ค. 62 ผบ.ทบ. ได้กรุณาอนุมัติในแนวทางการเสริมสร้างหน่วยทหารส่วนภูมิภาค โดยการจัดตั้ง พัน.มทบ. (แปรสภาพ ร้อย.มทบ. เป็น พัน.มทบ.) ให้แก่ มทบ. ตามความจำเป็นเร่งด่วนตามผลการตรวจเยี่ยมของ รอง ผบ.ทบ./รอง ผบ.ศปก.ทบ./รอง ลธ.คสช.(1) และคณะในเดือน มิ.ย. 62 ซึ่ง ยก.ทบ. และ กรม ผสธ. และหน่วยที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมพิจารณาความเหมาะสมของโดยกำหนดแนวทางการจัดตั้งฯ ดังนี้

ทก.1 (จำนวน 2 มทบ.) : มทบ.13 และ มทบ.15

ทก.2 (จำนวน 3 มทบ.) : มทบ.22, มทบ.23 และ มทบ.24

ทก.3 (จำนวน 2 มทบ.) : มทบ.33 และ มทบ.37

ทก.4 (จำนวน 1 มทบ.) : มทบ.42

มว.สุนัขทหาร พัน.มทบ.มีภารกิจสนับสนุน พัน.มทบ. ภารกิจการรักษาความปลอดภัยทั้งในที่ตั้งปกติและในสนามเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาความปลอดภัยที่ตั้งทางทหาร คลัง และสถานที่อื่นที่ได้รับมอบ ตลอดจนการสนับสนุนในการพิสูจน์ทราบ อาวุธ วัตถุระเบิดและยาเสพติด รวมถึงการกู้ภัยและการควบคุมฝูงชน ทั้งนี้อาจกำหนดให้สนับสนุนหน่วยอื่นๆ ได้ตามที่ ทบ. กำหนดซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย คือ ในอัตราการจัดหน่วย พัน.มทบ.51 – 407 กำหนดให้ มว.สุนัขหน้าที่พิเศษ เพื่อสนับสนุนสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในการค้นหาผู้ประสบเหตุสำหรับการกู้ภัยทางทหาร หรือการบรรเทาสาธารณภัย ในภารกิจปฏิบัติภารกิจทางทหารนอกเหนือจากสงคราม ทั้งนี้ตามปกติจะจัดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยสมทบหมวดกู้ภัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถตามความจำเป็น

ซึ่งในขั้นต้น ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก สามารถเปิดหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ โดยเห็นควรให้รับนักเรียนเข้ารับการศึกษหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยครั้งละ 9 นาย โดยให้โควตา ทภ.ละ 1 นาย ยกเว้น ทภ.2 จำนวน 2 นาย เพื่อให้มีอัตราส่วนสอดคล้องกับจำนวนครูฝึก เพื่อให้การฝึก – สอน เกิดประสิทธิผลสูงสุด และในอนาคตศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก มีแนวคิดที่จะมีการเพิ่มจำนวนครูฝึก เพื่อให้สามารถรองรับการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยในหมวดกู้ภัยที่จะเกิดขึ้นใน มทบ. (รูปแบบใหม่) อีก 27 มทบ. ที่จะเกิดขึ้นต่อไป

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งดำรงตำแหน่ง รองเจ้ากรมการสัตว์ทหารบก (1) จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย จึงได้มีความสนใจท้าวิจัย เรื่อง การศึกษาการเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก (ศสท.กส.ทบ.) โดยโรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก (รร.ศสท.กส.ทบ.) เพื่อรองรับหมวดสุนัขกู้ภัย พัน.มทบ. ตามนโยบายของ ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) และยังเป็นภารกิจสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชนได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ครูฝึกทุกนายควรผ่านการทดสอบ International Rescue Dog Organisation (IRO) ทุกนาย เพื่อให้ผ่านประสบการณ์จากการทดสอบมาสอนนักเรียนได้
2. ผู้เข้ารับการศึกษามือจบหลักสูตร ควรเข้ารับทดสอบ International Rescue Dog Organisation (IRO) เนื่องจากสามารถไปปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมในการบรรเทาสาธารณภัยในต่างประเทศได้เมื่อได้รับการร้องขอ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการทดสอบจากกองทัพบก
3. ควรมีการจัดหาอุปกรณ์และเครื่องช่วยฝึกที่มีความทันสมัยและปลอดภัยสำหรับผู้บังคับสุนัขและสุนัข
4. ควรมีการทดสอบและประเมินผลหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เนื่องจากมีการอนุมัติมาหลายปีแล้ว และเป็นการนำวิทยาการใหม่ ๆ ที่ได้จากการฝึกร่วมกับต่างประเทศ เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์และเป็นมาตรฐานสากล

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

โรงเรียนสุนัขนทหาร ศูนย์การสุนัขนทหาร กรมการสัตวขนทหารบก. คู่มือการฝึกลูกสุนัขน. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2551.

โรงเรียนสุนัขนทหาร ศูนย์การสุนัขนทหาร กรมการสัตวขนทหารบก. หลักสูตรการศึกษาผู้บังคับสุนัขนค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์, 2555.

เอกสารวิจัย

ศูนย์การสุนัขนทหาร กรมการสัตวขนทหารบก. โครงการประเมินผลและพัฒนาหลักสูตรสุนัขนค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, กองทัพบก, 2549.

ศูนย์การสุนัขนทหาร กรมการสัตวขนทหารบก. โครงการวิจัยพัฒนาการฝึกสุนัขนค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, กองทัพบก, 2557.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กองทัพบก. รายงานผลการประชุม เพื่อพิจารณาและศึกษาแนวทางการจัดตั้ง พัน.มทบ. (ร่าง อจย. พัน.มทบ. (รูปแบบใหม่)) ลงวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2561

กองทัพบก. รายงานผลการประชุม แนวคิดการปรับปรุงโครงสร้าง ทบ. ในส่วนกำลังรบ ส่วนภูมิภาค และส่วนพัฒนาประเทศ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562

กองทัพบก. เอกสารประกอบคำบรรยาย เรื่อง ประชุมตรวจสอบและพิจารณาร่างการจัด อจย. พัน. มทบ. (รูปแบบใหม่) ลงวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2562

สัมภาษณ์

พันเอก อำนาจ จังพานิช, ผู้บังคับศูนย์การสุนัขนทหาร ศูนย์การสุนัขนทหาร กรมการสัตวขนทหารบก. สัมภาษณ์. กรกฎาคม 2563.

พันเอก ดนัย สุมานิก, หัวหน้ากองกำลังพล กรมการสัตวขนทหารบก. สัมภาษณ์. กรกฎาคม 2563.

พันโท ธีระ สมจิตรประเสริฐ, หัวหน้าแผนกผสมพันธุ์ ศูนย์การสุนัขนทหาร กรมการสัตวขนทหารบก. สัมภาษณ์. กรกฎาคม 2563.

พันตรี อำพล บำรุงไทย, หัวหน้าวิชาทั่วไป โรงเรียนสุนัขนทหาร ศูนย์การสุนัขนทหาร กรมการสัตวขนทหารบก. สัมภาษณ์. กรกฎาคม 2563.

ชุดครูฝึกสุนัขนค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย, ครูฝึกโรงเรียนสุนัขนทหาร ศูนย์การสุนัขนทหาร กรมการสัตวขนทหารบก. สัมภาษณ์. กรกฎาคม 2563.

ประวัติย่อผู้วิจัย

- ชื่อ : พันเอก (พ) พนาเวช จันทรังษี
- วัน เดือน ปีเกิด : 18 มิถุนายน 2507
- การศึกษา : โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ 36
: โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 76
: วิทยาลัยการทัพบก หลักสูตรหลักประจำ ชุดที่ 58
: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 62
- ประวัติการทำงานโดยย่อ : ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ 11 รักษาพระองค์
: ผู้บังคับกองพันทหารม้าที่ 1 รักษาพระองค์
: ผู้บังคับการกรมทหารม้าที่ 4 รักษาพระองค์
: เสนาธิการกองพลทหารม้าที่ 2 รักษาพระองค์
- ตำแหน่งปัจจุบัน : รองเจ้ากรมการสัตวทหารบก

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา สังคมจิตวิทยา

เรื่อง แนวทางการเตรียมความพร้อมในการฝึกสุนัขทหารในการปฏิบัติภารกิจเพื่อสนับสนุนภาครัฐและประชาชน

ผู้วิจัย พันเอก พนาเวช จันทร์ธงชัย **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** 62

ตำแหน่ง รองเจ้ากรมการสัตว์ทหารบก

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามที่กองทัพบกได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์กองทัพบก 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการเตรียมกำลังและใช้กำลังในระยะ 20 ปี เพื่อรองรับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2560 – 2579) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทย ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นั้นในส่วนการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและเพื่อช่วยเหลือและบรรเทาผลกระทบจากสาธารณภัยต่าง ๆ คือหนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านการป้องกันประเทศที่สำคัญยิ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากกองทัพบกเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐบาลที่มีความพร้อม สามารถเข้าให้การช่วยเหลือประชาชนร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง ในการนำกำลังพลและยุทโธปกรณ์เข้าให้การช่วยเหลือประชาชนที่ประสบภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็ว ทันเวลา และทันต่อสถานการณ์ ตลอดจนการสร้างร่วมมือกับต่างประเทศ และการช่วยเหลือประชาชนและการบรรเทาสาธารณภัยพิบัตินานาชาติ (International Humanitarian and Disaster Reliefs) ทั้งในกรอบอาเซียนภูมิภาคและสหประชาชาติตามแผนพัฒนากองทัพบก (พ.ศ.2560 – 2564) ภัยพิบัติธรรมชาติเป็นภัยคุกคามสำคัญที่กองทัพบกเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาในลักษณะของการให้ความช่วยเหลือทางด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ (HA/DR) จึงนับเป็นการแสดงบทบาทที่ส่งผลด้านบวกในการส่งเสริมภาพลักษณ์ของกองทัพ กรมการสัตว์ทหารบก ซึ่งเป็นหน่วยในการส่งกำลังบำรุงได้มีการปรับปรุงและจัดหน่วยภายในให้มีความเหมาะสมตามแนวทางในการเตรียมกำลังและใช้กำลังของกองทัพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการใช้สัตว์ทางทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจของกองทัพ จึงมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม

ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก เป็นหน่วยที่มีภารกิจหลักในการผลิตสุนัขใช้งานทางทหาร และให้การฝึกกำลังพลและสุนัข ตามหลักสูตรต่าง ๆ ที่ทางราชการกำหนด เพื่อให้ได้มาซึ่งชุดสุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตลอดจนหน่วยงานด้านพลเรือน และรัฐวิสาหกิจหลายแห่ง รวมถึงการวิจัยและพัฒนารูปแบบหลักสูตรผู้บังคับสุนัขทหาร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มขีดความสามารถของชุดสุนัขทหารให้มีความทันสมัย ทันเหตุการณ์ และเหมาะสมต่อสภาวะการณ์ของประเทศไทยในปัจจุบันและอนาคต

อย่างไรก็ตาม ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ยังขาดข้อมูลทางเทคนิคที่ส่งผลกระทบต่อแผนปฏิบัติการ และมาตรการเตรียมความพร้อมในการประสานและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานพลเรือน – ทหาร และภาคประชาสังคม ในการบริหารภัยพิบัติตลอดจนประสิทธิภาพในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมโดยเฉพาะเรื่อง การเข้าถึงพื้นที่เป้าหมายให้ทันเวลาภายหลังเกิดภัยพิบัติ จึงมีความจำเป็นต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยใช้สัตว์ทางทหารตามรูปแบบมาตรฐานสากล ทั้งยังเหมาะสมกับสภาวะการณ์ในประเทศไทยและประเทศในแถบภูมิภาคเอเชีย โดยมุ่งเน้นการพัฒนาและดำรงขีดความสามารถของชุดสุนัขทหารหน้าที่ค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่องานบรรเทาสาธารณภัยทั้งที่เกิดจากธรรมชาติและ การกระทำของมนุษย์ โดยชุดสุนัขทหารดังกล่าวจะค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่มีชีวิตอยู่หลังเกิดอุบัติเหตุ เป็นลำดับแรกทันทีด้วยการค้นหา แจ็งเตือน และชี้จุดก่อนที่จะใช้เครื่องมือชนิดอื่นเข้ามาทำการช่วยเหลือ หากผู้บังคับสุนัขขาดเจ็บก็สามารถใช้ผู้บังคับสุนัขสำรองได้อย่างทันท่วงที เพื่อให้การปฏิบัติงานค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ด้วยเหตุนี้จึงเห็นเป็นเหตุผลสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมในการใช้สุนัขทหารเพื่อสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชน เพื่อรองรับแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยและประเทศในแถบภูมิภาคเอเชีย โดยสามารถนำไปใช้งานได้มีประสิทธิภาพเหมาะสม และดำรงความต่อเนื่องในการใช้งานชุดสุนัขทหารเพื่อบรรเทาสาธารณภัย ช่วยเหลือสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความพร้อมและขีดความสามารถในการเปิดหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก
2. เพื่อศึกษาและจัดเตรียมข้อมูลสำหรับจัดทำร่างหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก
3. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการจัดหน่วยให้สอดคล้องกับภารกิจในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก เพื่อศึกษาแนวทางเตรียมความพร้อมของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก และทดสอบขีดความสามารถชุดเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยใช้ชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย, ศึกษาและจัดเตรียมข้อมูลสำหรับจัดทำร่างหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ และเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการจัดหน่วยให้สอดคล้องกับภารกิจในอนาคต โดยศึกษาความพร้อม 5 ด้าน คือ ด้านความพร้อมของครูฝึก, ด้านความพร้อมของสุนัข, ด้านความพร้อมของหลักสูตร, ด้านความพร้อมของผู้เข้ารับการศึกษา และด้านความพร้อมของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก สถานที่ทำการศึกษาเป็นพื้นที่ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก (ศสท.กส.ทบ.) โดยใช้พื้นที่โรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก (รร.สท.ศสท.กส.ทบ.) อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นสำคัญ โดยมีประเด็นที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งแบบปฐมภูมิและทุติยภูมิ ในการเตรียมความพร้อมในการเปิดหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความพร้อมของครูฝึก
2. ด้านความพร้อมของสุนัข
3. ด้านความพร้อมของหลักสูตร

4. ด้านความพร้อมของผู้เข้ารับการศึกษ
5. ด้านความพร้อมของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาของโรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก (ร.ร.สท.ศสท.กส.ทบ.) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ครูฝึกสุนัขทหาร โดยการสัมภาษณ์จะใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง ซึ่งสามารถปรับให้เหมาะสมกับสภาพเป็นจริง โดยใช้ควบคู่กับการวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล / การวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการวิจัย หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจะนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงโดยคำนึงถึงการนำมาปฏิบัติจริงและนำเสนอข้อมูลในลักษณะพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) รวมทั้งนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมทั้งการจัดทำหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่มีความสมบูรณ์ และสอดคล้องกับภารกิจการจัดหน่วย หมวดสุนัขกู้ภัยของ พัน.มทบ. (รูปแบบใหม่) ด้วย

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาการเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ทั้ง 5 ด้านนั้น สรุปได้ดังนี้

1. ด้านความพร้อมของครูฝึก

1.1 คุณสมบัติของครูฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยต้องผ่านหลักสูตรใดมาบ้าง และจำเป็นต้องผ่านมาตรฐานการทดสอบ International Rescue Dog Organisation (IRO) ทุกนายหรือไม่

พบว่า ครูฝึกทุกนายต้องผ่านการศึกษหลักสูตรผู้บังคับสุนัข, หลักสูตรครูฝึกผู้บังคับสุนัขทหาร และหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย แต่ครูฝึกไม่จำเป็นต้องผ่านการทดสอบ International Rescue Dog Organisation (IRO) ทุกนาย เนื่องจากการรับรองจาก International Rescue Dog Organisation (IRO) นั้น เป็นการรับรองว่าสุนัขได้ผ่านการทดสอบตามมาตรฐานการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยว่าสามารถจะปฏิบัติภารกิจค้นหาช่วยเหลือผู้ประสบภัยในต่างประเทศได้

1.2 ปัจจุบันมีครูที่สามารถฝึกสอนหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้กี่นาย และเพียงพอต่อการเปิดหลักสูตรหรือไม่

พบว่า มีจำนวนครูทั้งหมด 8 นาย (นายทหารสัญญาบัตร 2 นาย และ นายทหารประทวน 6 นาย) ซึ่งเพียงพอต่อการเปิดหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยมีการเปิดหลักสูตรปีละ 1 ครั้ง ระยะเวลาฝึก 20 สัปดาห์ 800 ชั่วโมง

1.3 ต้องมีการฝึกทบทวนหรือเปิดหลักสูตรทบทวนครูฝึกก่อนหรือไม่

พบว่า ไม่จำเป็นต้องมีการเปิดหลักสูตรทบทวนครูฝึกก่อน เนื่องจาก รร.สท.ศสท.กส.ทบ. ได้ทำการฝึก Unit School เป็นประจำ และได้มีการส่งครูฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยเข้ารับการฝึกผสม รหัสหนุมนานการ์เดียน (Hanuman Guardian) ระหว่าง กองทัพบกไทยและกองทัพสหรัฐอเมริกา

2. ด้านความพร้อมของสุนัข

2.1 สายพันธุ์สุนัขที่จะนำมาใช้งานในการค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ควรเป็นสายพันธุ์ใด

พบว่า สายพันธุ์สุนัขที่เหมาะสมการฝึกและใช้งาน 3 สายพันธุ์ ได้แก่ พันธุ์เยอรมันเชพเพอด, พันธุ์ลาบราดอร์รีทรีฟเวอร์ และพันธุ์เบลเยียม มาลินอยส์ ซึ่งทั้ง 3 สายพันธุ์มีข้อดี – ข้อเสียของแต่ละสายพันธุ์ แต่โดยรวมแล้วทั้ง 3 สายพันธุ์ มีข้อดีที่เหมาะสมในการนำมาใช้เป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย คือ มีความตื่นตัว สุขุม มีความเชื่อมั่นสูง และสนใจสิ่งแวดล้อมดี

2.2 โปรแกรม Puppy Training มีความสมบูรณ์เพื่อฝึกให้ลูกสุนัขมีความพร้อมในการฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือไม่

พบว่า สุนัขที่จะเข้ารับการฝึกเป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้นั้น จะได้รับการฝึก Puppy Training Program ตั้งแต่แรกเกิด – 12 เดือน หากลูกสุนัขตัวใดผ่านเกณฑ์ดังกล่าวจึงจะเข้ารับการฝึกหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่อไป

3. ด้านความพร้อมของหลักสูตร

3.1 หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้รับการอนุมัติจาก ทบ. แล้วหรือไม่

พบว่า หลักสูตรผู้บังคับบัญชาค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้รับอนุมัติจาก ทบ. แล้ว ทำหนังสือ กศ.ยศ.ทบ. ที่ กท 0461.14/296 ลง 13 ก.พ. 55 หมายเลขหลักสูตร 13 - ฉ - 082 ระยะเวลาการศึกษา 20 สัปดาห์ 800 ชั่วโมง

3.2 หลักสูตรผู้บังคับบัญชาค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่ได้รับการอนุมัติตั้งแต่ปี 2555 มีความสมบูรณ์และพร้อมสำหรับเปิดการฝึกหลักสูตรนี้เพียงใด

พบว่า ถึงแม้ว่าหลักสูตรผู้บังคับบัญชาค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้มีการจัดทำไว้นานแล้วถึง 8 ปีและไม่เคยเปิดทำการฝึก - สอน แต่ก็มีความสมบูรณ์ และมีความพร้อมในการเปิดสอนหลักสูตรที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้

3.3 หลักสูตรนี้สามารถรองรับการฝึกร่วมกับพลเรือนได้หรือไม่ และสอดคล้องกับการบรรเทาสาธารณภัยของพลเรือนหรือไม่

พบว่า สามารถฝึกร่วมกับฝ่ายพลเรือนได้ทั้งในและนอกประเทศ เช่น การฝึกร่วมบรรเทาสาธารณภัยกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) และการฝึกร่วมกับมิตรประเทศ และที่ผ่านมามีผู้บังคับบัญชาค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของ ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก ได้ปฏิบัติภารกิจค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานบรรเทาสาธารณภัยของพลเรือนได้

3.4 หากมีการเปิดหลักสูตรค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เครื่องช่วยฝึกมีความพร้อมหรือไม่

พบว่า เครื่องช่วยฝึกที่มีอยู่นั้นได้รับจากการดำเนินโครงการวิจัยพัฒนาการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยสนับสนุนการบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ เมื่อปี 2557 เครื่องช่วยฝึกบางชิ้นก็ชำรุด และเก่า แต่ก็ยังสามารถนำมาฝึกทบทวน Unit School ได้

4. ด้านความพร้อมของผู้เข้ารับการศึกษา

4.1 ผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรผู้บังคับบัญชาค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยต้องมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง

พบว่า คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษาลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยนั้น

1. จะต้องเป็นผู้มีร่างกายแข็งแรง อายุไม่เกิน 45 ปี
2. เป็นนายทหารชั้นประทวน, ลูกจ้างประจำ, พนักงานราชการ, พลอาสาสมัคร และกำลังพลที่หน่วยงานอื่น ๆ ส่งเข้ารับการศึกษ
3. เป็นผู้ที่บรรจหรือมีแผนที่จะบรรจุ ให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย
4. ผู้เข้ารับการศึกษสามารถมาจากพลเรือนได้ แต่ต้องเป็นกรณีพิเศษและต้องได้รับการอนุมัติจากเจ้ากรมการสัตวทหารบก (จก.กส.ทบ.)

4.2 ผู้เข้ารับการศึกษเมื่อสำเร็จการศึกษาลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้วต้องมีความรู้ความสามารถไต่บ้าง

พบว่า ผู้เข้ารับการศึกษสำเร็จการศึกษาลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะต้องสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ และจะต้องเป็นผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในการควบคุมการปฏิบัติงานของสุนัขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ด้านความพร้อมของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตวทหารบก

เพื่อให้ลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย สามารถตอบสนองภารกิจบรรเทาสาธารณภัยได้อย่างเป็นรูปธรรมนั้น ควรมีแนวทางอย่างไร

พบว่า 1) ต้องมีครูฝึกเพิ่มเติม เพื่อที่จะแยกครูฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ออกจากครูฝึกลักสูตรผู้บังคับสุนัขปกติ 2) ต้องมีการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ประจำชุดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยทั้งประจำชุดและประจำตัว โดยจัดหาจากต่างประเทศ เนื่องจากต้องการความปลอดภัยสูง 3) การปฏิบัติงานของชุดค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นกรปฏิบัติงานหลายมิติ และเกือบทุกมิติเป็นการปฏิบัติงานที่ลำบากตรากตรำ ไม่สามารถคาดหมายเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ จึงจำเป็นต้องใช้กำลังพลที่มีความอดทน แข็งแรง สามารถปฏิบัติงานได้ทุกสถานการณ์ และต่อเนื่อง และ 4) สุนัขที่จะเข้ารับการฝึกลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย จะต้องมียายุ 3 – 4 เดือน เพื่อฝึกในลักสูตร Puppy Training Program ตามแนวทางการฝึกเป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

อภิปรายผล

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความพร้อมและขีดความสามารถในการเปิดหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก ด้านครูฝึกมีครูฝึกที่เพียงพอในการฝึก – สอน หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย และครูฝึกทุกนายผ่านการศึกษาครบทุกหลักสูตร มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานจริงสามารถนำประสบการณ์จริงมาสอนได้แบบพี่สอนน้อง และมีการอบรมและฝึกทบทวนทั้งในและต่างประเทศเป็นประจำ ส่วนด้านสุนัขมีการคัดเลือกสายพันธุ์สุนัขที่จะนำมาฝึกเป็นสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย และจะต้องผ่านการทดสอบการฝึก Puppy Training Program จึงจะนำมาฝึกหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาและจัดเตรียมข้อมูลสำหรับทำร่างหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย

หลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ได้รับการอนุมัติจากกองทัพบก เมื่อปี 2555 โดยมีระยะเวลาการศึกษา 20 สัปดาห์ 800 ชั่วโมง ซึ่งหลักสูตรนี้เกิดจากการดำเนินการวิจัย เรื่อง โครงการประเมินผลและพัฒนาหลักสูตรสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย (Disaster Search and Rescue Dog Course Evaluation and Development Project) ระยะเวลาดำเนินโครงการ ปีงบประมาณ 2546 – 2549

วัตถุประสงค์ ข้อที่ 3 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการจัดหน่วยให้สอดคล้องกับภารกิจในอนาคต

เมื่อ 12 ก.ค. 62 ผบ.ทบ. ได้กรุณาอนุมัติในแนวทางการเสริมสร้างหน่วยทหารส่วนภูมิภาค โดยการจัดตั้ง พัน.มทบ. (แปรสภาพ ร้อย.มทบ. เป็น พัน.มทบ.) ให้แก่ มทบ. ตามความจำเป็นเร่งด่วนตามผลการตรวจเยี่ยมของ รอง ผบ.ทบ./รอง ผบ.ศปก.ทบ./รอง ลท.คสช.(1) และคณะ ในเดือน มิ.ย. 62 ซึ่ง ยก.ทบ. และ กรม ฝสธ. และหน่วยที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมพิจารณาความเหมาะสมของโดยกำหนดแนวทางการจัดตั้งฯ ดังนี้

ทก.1 (จำนวน 2 มทบ.) : มทบ.13 และ มทบ.15

ทก.2 (จำนวน 3 มทบ.) : มทบ.22, มทบ.23 และ มทบ.24

ทก.3 (จำนวน 2 มทบ.) : มทบ.33 และ มทบ.37

ทก.4 (จำนวน 1 มทบ.) : มทบ.42

มว.สุนัขทหาร พัน.มทบ.มีภารกิจสนับสนุน พัน.มทบ. ภารกิจการรักษาความปลอดภัย ทั้งในที่ตั้งปกติและในสนามเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการรักษาความปลอดภัยที่ตั้งทางทหาร คลัง และสถานที่อื่นที่ได้รับมอบ ตลอดจนการสนับสนุนในการพิสูจน์ทราบ อาวุธ วัตถุระเบิดและยาเสพติด รวมถึงการกู้ภัยและการควบคุมฝูงชน ทั้งนี้อาจกำหนดให้สนับสนุนหน่วยอื่นได้ตามที่ ทบ. กำหนด ซึ่งมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย คือ ในอัตรากิจจัดหน่วย พัน.มทบ.51 – 407 กำหนดให้ มว.สุนัขหน้าที่พิเศษ เพื่อสนับสนุนสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ในการค้นหาผู้ประสบเหตุสำหรับการกู้ภัยทางทหาร หรือการบรรเทาสาธารณภัยใน ภารกิจปฏิบัติการทางทหารนอกเหนือจากสงคราม ทั้งนี้ตามปกติจะจัดสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัยสมทบหมวดกู้ภัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถตามความจำเป็น

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งดำรงตำแหน่ง รองเจ้ากรมการสัตว์ทหารบก (1) จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย จึงได้มีความสนใจทำวิจัย เรื่อง การศึกษาการเตรียมความพร้อมการฝึกสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย ของศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก (ศสท.กส.ทบ.) โดยโรงเรียนสุนัขทหาร ศูนย์การสุนัขทหาร กรมการสัตว์ทหารบก (รร.ศสท.กส.ทบ.) เพื่อรองรับหมวดสุนัขกู้ภัย พัน.มทบ. ตามนโยบายของ ผู้บัญชาการทหารบก (ผบ.ทบ.) และยังเป็น การสนับสนุนภารกิจภาครัฐและประชาชนได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ครูฝึกทุกคนควรผ่านการทดสอบ International Rescue Dog Organisation (IRO) ทุกคน เพื่อให้ให้นำประสบการณ์จากการทดสอบมาสอนนักเรียนได้
2. ผู้เข้ารับการศึกษาเมื่อจบหลักสูตร ควรเข้ารับทดสอบ International Rescue Dog Organisation (IRO) เนื่องจากสามารถไปปฏิบัติงานด้านมนุษยธรรมในการบรรเทาสาธารณภัยในต่างประเทศได้เมื่อได้รับการร้องขอ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณการทดสอบจากกองทัพบก
3. ควรมีการจัดหาอุปกรณ์และเครื่องช่วยฝึกที่มีความทันสมัยและปลอดภัยสำหรับผู้บังคับสุนัขและสุนัข
4. ควรมีการทดสอบและประเมินผลหลักสูตรผู้บังคับสุนัขค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย เนื่องจากมีการอนุมัติมาหลายปีแล้ว และเป็นการนำวิทยาการใหม่ ๆ ที่ได้จากการฝึกร่วมกับต่างประเทศ เพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์และเป็นมาตรฐานสากล